

Službeni list

Europske unije

L 172

Hrvatsko izdanje

Zakonodavstvo

Svezak 64.

17. svibnja 2021.

Sadržaj

I. *Zakonodavni akti*

UREDBE

- ★ Uredba (EU) 2021/782 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o pravima i obvezama putnika u željezničkom prijevozu ⁽¹⁾ 1
- ★ Uredba (EU) 2021/783 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Programa za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1293/2013 ⁽¹⁾ 53
- ★ Uredba (EU) 2021/784 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o borbi protiv širenja terorističkog sadržaja na internetu ⁽¹⁾ 79
- ★ Uredba (EU) 2021/785 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Programa Unije za borbu protiv prijevara i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 250/2014 110

⁽¹⁾ Tekst značajan za EGP.

HR

Akti čiji su naslovi tiskani običnim slovima su oni koji se odnose na svakodnevno upravljanje poljoprivrednim pitanjima, a općenito vrijede ograničeno razdoblje.

Naslovi svih drugih akata tiskani su masnim slovima, a prethodi im zvjezdica.

I.

(Zakonodavni akti)

UREDBE

UREDBA (EU) 2021/782 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 29. travnja 2021.****o pravima i obvezama putnika u željezničkom prijevozu****(preinaka)****(Tekst značajan za EGP)**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 91. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon proslijeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,

nakon savjetovanja s Odborom regija,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽²⁾,

budući da:

- (1) Potreban je veći broj izmjena Uredbe (EZ) br. 1371/2007 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾ kako bi se poboljšala zaštita putnika i potaknuo rast putovanja željeznicom, uzimajući u obzir osobito članke 11., 12. i 14. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Uzimajući u obzir navedene izmjene te radi jasnoće Uredbu (EZ) br. 1371/2007 trebalo bi stoga preinačiti.

⁽¹⁾ SL C 197, 8.6.2018., str. 66.

⁽²⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 15. studenoga 2018. (SL C 363, 28.10.2020., str. 296.) i stajalište Vijeća u prvom čitanju od 25. siječnja 2021. (SL C 68, 26.2.2021., str. 1.). Stajalište Europskog parlamenta od 29. travnja 2021. (još nije objavljeno u Službenom listu).

⁽³⁾ Uredba (EZ) br. 1371/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o pravima i obvezama putnika u željezničkom prometu (SL L 315, 3.12.2007., str. 14.).

- (2) U okviru zajedničke prometne politike važno je štiti korisnička prava putnika u željezničkom prijevozu i poboljšati kvalitetu i djelotvornost usluga željezničkog prijevoza putnika kako bi se povećao udio željezničkog prijevoza u odnosu na druge načine prijevoza.
- (3) Unatoč tome što je ostvaren znatan napredak u zaštiti potrošača u Uniji još uvijek su potrebna daljnja poboljšanja zaštite prava putnika u željezničkom prijevozu.
- (4) Posebice, budući da je putnik u željezničkom prijevozu slabija ugovorna stranka ugovora o prijevozu, trebala bi se štiti njegova prava.
- (5) Priznavanjem istih prava putnicima u željezničkom prijevozu na međunarodnim i domaćim putovanjima nastoji se podignuti razina zaštite potrošača u Uniji, osigurati jednaki uvjeti za željezničke prijevoznike i zajamčiti ujednačena razina prava putnika. Putnici bi trebali primati najtočnije moguće informacije o svojim pravima. Budući da se na određene suvremene formate karata ne mogu fizički ispisivati informacije, trebalo bi biti moguće na drugi način pružati informacije koje se zahtijevaju ovom Uredbom.
- (6) Željezničke usluge koje se nude isključivo u povijesne ili turističke svrhe obično ne udovoljavaju uobičajenim prijevoznim potrebama. Takve su usluge obično izolirane od ostatka željezničkog sustava Unije i upotrebljavaju tehnologiju koja može ograničiti njihovu pristupačnost. Uz izuzetak određenih odredaba koje bi se trebale primjenjivati na sve usluge željezničkog prijevoza putnika u cijeloj Uniji, države članice trebale bi imati mogućnost odobravanja izuzeća od primjene odredaba ove Uredbe na željezničke usluge koje se nude isključivo u povijesne ili turističke svrhe.
- (7) Usluge gradskog, prigradskog i regionalnog željezničkog prijevoza putnika razlikuju se po svojoj naravi od usluga željezničkog prijevoza putnika na dugim relacijama. Stoga bi države članice trebale moći izuzeti takve usluge od određenih odredaba ove Uredbe o pravima putnika. Međutim, takva se izuzeća ne bi trebala primjenjivati na osnovna pravila, a osobito ne na odredbe koje se odnose na nediskriminirajuće uvjete ugovora o prijevozu, na pravo na kupnju željezničkih voznih karata bez nepotrebnih poteškoća, na odgovornost željezničkih prijevoznika za putnike i njihovu prtljagu, na zahtjev da željeznički prijevoznici moraju imati odgovarajuće osiguranje te na zahtjev da se poduzmu odgovarajuće mjere za osiguravanje osobne sigurnosti putnika na kolodvorima i u vlakovima. Regionalne usluge integriranije su u ostatak željezničkog sustava Unije i takva su putovanja dulja. Stoga bi za usluge regionalnog željezničkog prijevoza putnika moguća izuzeća trebala još više ograničiti. U pogledu usluga regionalnog željezničkog prijevoza putnika trebalo bi postupno u potpunosti ukinuti izuzeća od odredaba ove Uredbe kojima se osobama s invaliditetom ili osobama sa smanjenom pokretljivošću olakšava korištenje željezničkim uslugama, a izuzeća se ne bi trebala primjenjivati u pogledu odredaba ove Uredbe kojima se promiče upotreba bicikala. Osim toga, mogućnost izuzimanja regionalnih usluga od određenih obveza u pogledu pružanja jedinstvenih karata i preusmjerenja trebala bi biti vremenski ograničena.
- (8) Cilj je ove Uredbe poboljšanje usluga željezničkog prijevoza putnika u Uniji. Stoga bi države članice trebale imati mogućnost odobravanja izuzeća za usluge u regijama u kojima se znatan dio usluge izvodi izvan Unije.
- (9) Nadalje, kako bi se omogućio neometan prijelaz s okvira utvrđenog Uredbom (EZ) br. 1371/2007 na okvir utvrđen ovom Uredbom, trebalo bi postupno ukinuti prethodna nacionalna izuzeća kako bi se osigurali potrebna pravna sigurnost i kontinuitet. Državama članicama koje trenutačno imaju izuzeća na temelju članka 2. stavka 4. Uredbe (EZ) br. 1371/2007 trebalo bi dopustiti da izuzmu usluge domaćeg željezničkog prijevoza putnika samo od odredaba ove Uredbe koje iziskuju znatnu prilagodbu te da to učine, u svakom slučaju, samo tijekom

ograničenog razdoblja. Državama članicama također bi trebalo dopustiti da u prijelaznom razdoblju odobre izuzeće od obveze distribucije informacija o prometu i putovanju među operatorima, ali samo ako nije tehnički izvedivo da upravitelj infrastrukture pruža podatke u stvarnom vremenu svakom željezničkom prijevozniku, prodavatelju karata, organizatoru putovanja ili upravitelju kolodvora. Procjenu tehničke izvedivosti trebalo bi provoditi najmanje svake dvije godine.

- (10) Države članice trebale bi obavijestiti Komisiju kada izuzimaju usluge željezničkog prijevoza putnika od primjene određenih odredaba ove Uredbe. Pri pružanju tih informacija države članice trebale bi objasniti razloge za odobravanje takvih izuzeća i mjere koje su poduzete ili predviđene radi ispunjavanja obveza u skladu s ovom Uredbom nakon što dotična izuzeća isteknu.
- (11) Ako postoji nekoliko upravitelja kolodvora odgovornih za jedan kolodvor, države članice trebale bi moći imenovati tijelo zaduženo za odgovornosti iz ove Uredbe.
- (12) Pristup informacijama o putovanju u stvarnom vremenu, među ostalim i informacijama o tarifama, čini putovanje željeznicom pristupačnijim novim korisnicima i pruža im veći izbor mogućnosti putovanja i tarifa. Željeznički prijevoznici trebali bi drugim željezničkim prijevoznicima, prodavateljima karata i organizatorima putovanja, koji prodaju njihove usluge, pružiti pristup takvim informacijama o putovanju te im omogućiti rezervacije i otkazivanje rezervacija kako bi se olakšalo putovanje željeznicom. Upravitelji infrastrukture trebali bi željezničkim prijevoznicima i upraviteljima kolodvora te prodavateljima karata i organizatorima putovanja distribuirati podatke u stvarnom vremenu o dolascima i polascima vlakova kako bi se olakšalo putovanje željeznicom.
- (13) Detaljniji zahtjevi u vezi s pružanjem informacija o putovanju utvrđeni su u tehničkim specifikacijama za interoperabilnost iz Uredbe Komisije (EU) br. 454/2011 ⁽⁴⁾.
- (14) Osnajivanje prava putnika u željezničkom prijevozu trebalo bi temeljiti na postojećem međunarodnom pravu održanom u Dodatku A – Jedinstvena pravila Ugovora o međunarodnom željezničkom prijevozu putnika i prtljage (CIV) uz Konvenciju o međunarodnom željezničkom prijevozu (COTIF) od 9. svibnja 1980., kako je izmijenjena Protokolom o izmjenama Konvencije o međunarodnom željezničkom prijevozu od 3. lipnja 1999. (Protokol iz 1999.). Međutim, poželjno je da se područje primjene ove Uredbe proširi tako da se štitene samo putnici u međunarodnom prijevozu, nego i putnici u domaćem prijevozu. Unija je pristupila COTIF-u 23. veljače 2013.
- (15) Države članice trebale bi zabraniti diskriminaciju na temelju državljanstva putnika ili mjesta poslovnog nastana unutar Unije željezničkog prijevoznika, prodavatelja karata ili organizatora putovanja. Međutim, socijalne tarife i poticanje većega korištenja javnim prijevozom ne bi smjeli biti zabranjeni, pod uvjetom da su takve mjere razmjerne i neovisne o državljanstvu dotičnog putnika. Željeznički prijevoznici, prodavatelji karata i organizatori putovanja slobodni su odrediti svoju trgovačku praksu, uključujući korištenje posebnim ponudama i promicanje određenih prodajnih kanala. S obzirom na razvoj internetskih platformi za prodaju putničkih prijevoznih karata države članice trebale bi posvetiti posebnu pažnju tome da prilikom procesa pristupanja internetskim platformama ili kupnje karata ne dolazi do diskriminacije. Nadalje, neovisno o načinu kupnje određene vrste karte, razina zaštite putnika trebala bi biti jednaka.
- (16) Sve veća popularnost biciklizma diljem Unije utječe na ukupnu mobilnost i turizam. Povećanjem udjela i željeznice i bicikala u modalnoj raspodjeli smanjuje se utjecaj prometa na okoliš. Stoga bi željeznički prijevoznici trebali što više olakšati kombinaciju putovanja biciklom i željeznicom. Posebno bi pri nabavi novih željezničkih vozila ili opsežnoj modernizaciji postojećih željezničkih vozila trebali osigurati odgovarajući broj mjesta za bicikle, osim ako se nabava ili modernizacija odnose na vagon-restorane, vagone za spavanje ili vagone s ležajima (kušeti). Kako bi se izbjegao negativan učinak na uspješnost u području sigurnosti postojećih željezničkih vozila, ta bi se obveza trebala primjenjivati samo u slučajevima opsežne modernizacije koja iziskuje novo odobrenje za stavljanje vozila na tržište.

⁽⁴⁾ Uredba Komisije (EU) br. 454/2011 od 5. svibnja 2011. o tehničkoj specifikaciji za interoperabilnost u vezi s podsustavom „telematskih aplikacija za putnički promet” transeuropskog željezničkog sustava (SL L 123, 12.5.2011., str. 11.).

- (17) Trebalo bi odrediti odgovarajući broj mjesta za bicikle za sastav vlaka uzimajući u obzir veličinu sastava vlaka, vrstu usluge i potražnju za prijevozom bicikala. Željeznički prijevoznici trebali bi imati mogućnost da nakon savjetovanja s javnošću izrade planove s konkretnim brojevima mjesta za bicikle za svoje usluge. Ako željeznički prijevoznici odluče da neće izraditi planove, trebao bi se primjenjivati propisani broj. Taj propisani broj trebao bi također služiti kao smjernica za željezničke prijevoznike kada izrađuju svoje planove. Broj koji je manji od propisanog broja trebao bi se smatrati odgovarajućim samo ako je opravdan posebnim okolnostima kao što je obavljanje željezničkih usluga zimi kada potražnja za prijevozom bicikala očito ne postoji ili je niska. Nadalje, u pojedinim je državama članicama potražnja za prijevozom bicikala posebno visoka u pogledu određenih vrsta usluga. Stoga bi države članice trebale imati mogućnost određivanja najmanjeg odgovarajućeg broja mjesta za bicikle za određene vrste usluga. Ti brojevi trebali bi imati prednost pred konkretnim brojevima kako su navedeni u planovima željezničkih prijevoznika. Time se ne bi trebalo ometati slobodno kretanje željezničkih vozila unutar Unije. Putnici bi trebali biti obaviješteni o prostoru raspoloživom za bicikle.
- (18) Prava i obveze u pogledu prijevoza bicikala u vlakovima trebali bi se primjenjivati na bicikle koji se mogu odmah voziti prije i poslije putovanja vlakom. Prijevoz bicikala u paketima i vrećama, kako je to primjenjivo, obuhvaćen je odredbama ove Uredbe koje se odnose na prtljagu.
- (19) Prava putnika u željezničkom prijevozu na željezničke usluge uključuju primanje informacija o usluzi i prije i tijekom putovanja. Željeznički prijevoznici, prodavatelji karata i organizatori putovanja trebali bi prije putovanja pružiti opće informacije o željezničkoj usluzi. Te bi se informacije trebale pružiti u pristupačnim oblicima za osobe s invaliditetom ili osobe sa smanjenom pokretljivošću. Željeznički prijevoznici te, ako je to moguće, prodavatelji karata i organizatori putovanja, trebali bi tijekom putovanja putnicima pružiti dodatne informacije koje se zahtijevaju ovom Uredbom. Ako upravitelj kolodvora raspolaže takvim informacijama, trebao bi ih pružiti i putnicima.
- (20) Prodavatelji karata znatno se razlikuju po veličini, od mikropoduzeća do velikih poduzeća, te neki od prodavatelja karata nude svoje usluge isključivo na prodajnom mjestu, a neki isključivo na internetu. Stoga bi obveza pružanja informacija o putovanju putnicima trebala biti razmjerna različitim veličinama i time različitim kapacitetima prodavatelja karata.
- (21) Ovom se Uredbom željezničke prijevoznike, organizatore putovanja ili prodavatelje karata ne bi trebalo sprječavati da putnicima nude uvjete koji su povoljniji od onih utvrđenih u ovoj Uredbi. Međutim, ova Uredba ne bi trebala dovesti do toga da je željeznički prijevoznik obavezan povoljnijim ugovornim uvjetima koje nudi organizator putovanja ili prodavatelj karata, osim ako je aranžmanom između željezničkog prijevoznika i organizatora putovanja ili prodavatelja karata predviđeno drukčije.
- (22) Jedinstvenim kartama putnicima se omogućuje neometano putovanje te bi stoga trebalo uložiti sve razumne napore kako bi se takve karte nudile za usluge željezničkog prijevoza putnika na dugim relacijama, usluge gradskog željezničkog prijevoza putnika, usluge prigradskog željezničkog prijevoza putnika i usluge regionalnog željezničkog prijevoza putnika, bilo međunarodne ili domaće, uključujući usluge željezničkog prijevoza putnika koje su izuzete u skladu s ovom Uredbom. U svrhu određivanja ukupnog kašnjenja za koje je dostupna naknada trebalo bi biti moguće isključiti razdoblja kašnjenja do kojih je došlo u dionicama putovanja koje se odnose na željezničke usluge koje su izuzete u skladu s ovom Uredbom.
- (23) Kada je riječ o uslugama koje pruža isti željeznički prijevoznik, prijelaz putnika u željezničkom prijevozu iz jedne usluge u drugu trebalo bi olakšati uvođenjem obveze izdavanja jedinstvenih karata jer komercijalni sporazumi među željezničkim prijevoznicima nisu potrebni. Zahtjev u pogledu izdavanja jedinstvenih karata trebao bi se primjenjivati i na usluge koje pružaju željeznički prijevoznici koji pripadaju istom vlasniku ili koji su društva kćeri u stopostotnom vlasništvu jednog od željezničkih prijevoznika koji pruža željezničke usluge uključene u putovanje. Željeznički prijevoznik trebao bi imati mogućnost na jedinstvenoj karti navesti vrijeme polaska za svaku željezničku uslugu, uključujući regionalne usluge, za koju je jedinstvena karta valjana.

- (24) Putnike bi trebalo jasno obavijestiti o tome jesu li karte koje željeznički prijevoznik prodaje u okviru jedinstvene komercijalne transakciji jedinstvene karte. Ako putnici nisu ispravno obaviješteni, željeznički prijevoznik trebao bi biti odgovoran kao da se radi o jedinstvenim kartama.
- (25) Trebalo bi promicati ponudu jedinstvenih karata. Međutim, točne informacije o željezničkoj usluzi ključne su i kada putnici kupuju karte od prodavatelja karata ili organizatora putovanja. Ako prodavatelji karata ili organizatori putovanja prodaju odvojene karte u paketu, trebali bi jasno obavijestiti putnika da se tim kartama ne pruža jednaka razina zaštite kao jedinstvenim kartama i da željeznički prijevoznik ili željeznički prijevoznici koji pružaju uslugu te karte nisu izdali kao jedinstvene karte. Ako prodavatelji karata ili organizatori putovanja ne poštuju taj zahtjev, njihova odgovornost trebala bi nadilaziti naknadu troškova za karte.
- (26) Prilikom ponude jedinstvenih karata važno je da željeznički prijevoznici uzmu u obzir realistična i primjenjiva minimalna vremena za veze u trenutku izvorne rezervacije, kao i sve relevantne čimbenike kao što su veličina i lokacija pripadajućih kolodvora i perona.
- (27) S obzirom na Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom te kako bi se osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću pružile mogućnosti putovanja željeznicom usporedive s mogućnostima koje imaju drugi građani, trebalo bi utvrditi pravila o nediskriminaciji tih osoba i pomoći tim osobama tijekom putovanja. Osobe s invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću imaju ista prava na slobodno kretanje i nediskriminaciju kao i svi ostali građani. Među ostalim, posebnu pažnju trebalo bi posvetiti pružanju informacija osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću u pogledu pristupačnosti željezničkih usluga, uvjeta pristupa željezničkim vozilima i opremi u tim vozilima. Kako bi se putnicima s oštećenjem osjetila pružile najbolje informacije o kašnjenjima, trebalo bi se koristiti vizualnim i zvučnim sustavima, kako je primjereno. Osobama s invaliditetom trebalo bi omogućiti kupnju karata u vlaku bez dodatnih troškova ako ne postoje pristupačni načini za kupnju karte prije ukrcaja u vlak. Međutim, trebala bi postojati mogućnost ograničavanja tog prava u okolnostima koje se odnose na sigurnost ili obveznu rezervaciju vlaka. Osoblje bi trebalo biti odgovarajuće osposobljeno da odgovori na potrebe osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću, posebno pri pružanju pomoći. Kako bi se osigurali jednaki uvjeti putovanja, takvim bi osobama trebalo pružati pomoć na kolodvorima i u vlakovima ili, ako u vlaku i na kolodvoru nije prisutno osposobljeno prateće osoblje, trebalo bi uložiti sve razumne napore kako bi se omogućio pristup putovanju željeznicom.
- (28) Željeznički prijevoznici i upravitelji kolodvora trebali bi aktivno surađivati s organizacijama koje predstavljaju osobe s invaliditetom kako bi poboljšali kvalitetu pristupačnosti usluga prijevoza.
- (29) Kako bi se osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću olakšao pristup uslugama željezničkog prijevoza putnika, države članice trebale bi imati mogućnost zahtijevati od željezničkih prijevoznika i upravitelja kolodvora da uspostave nacionalne jedinstvene kontaktne točke za koordinaciju informacija i pomoći.
- (30) Kako bi se osiguralo pružanje pomoći osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću, iz praktičnih je razloga potrebno unaprijed obavijestiti željezničkog prijevoznika, upravitelja kolodvora, prodavatelja karata ili organizatora putovanja o tome da je potrebna pomoć. Iako se ovom Uredbom utvrđuje zajednički najdulji rok za takve prethodne obavijesti, dobrovoljni aranžmani kojima se predviđaju kraći rokovi vrlo su važni kada se njima poboljšava pokretljivost osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću. Kako bi se osigurala najšira moguća distribucija informacija o takvim skraćenim rokovima, važno je da Komisija u svoje izvješće o provedbi i rezultatima ove Uredbe uključi informacije o razvoju aranžmana za kraće rokove za prethodnu obavijest i s tim povezano širenje informacija.

- (31) Željeznički prijevoznici i upravitelji kolodvora trebali bi uvažavati potrebe osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću usklađivanjem s Direktivom (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾ i Uredbom Komisije (EU) br. 1300/2014 ⁽⁶⁾. Kada se u ovoj Uredbi upućuje na odredbe Direktive (EU) 2019/882, države članice trebale bi te odredbe primjenjivati od 28. lipnja 2025. i u skladu s prijelaznim mjerama utvrđenima u članku 32. te direktive. Kada je riječ o uslugama željezničkog prijevoza putnika, područje primjene tih odredaba utvrđeno je u članku 2. stavku 2. točki (c) te direktive.
- (32) Određene životinje osposobljene su za to da osobama s invaliditetom pomognu da budu neovisno pokretljive. Za takvu je pokretljivost ključno da je dopušten ukrcaj tih životinja u vlakove. Ovom se Uredbom utvrđuju zajednička prava i obveze u pogledu pasa pomagača. Međutim, države članice trebale bi moći provoditi ispitivanja u kojima se upotrebljavaju druge životinje za pomoć pri kretanju te dopustiti da te druge životinje budu u vlakovima u okviru svojih usluga domaćeg željezničkog prijevoza. Važno je da Komisija prati razvoj događaja u vezi s tim pitanjem s obzirom na budući rad sa životinjama za pomoć pri kretanju.
- (33) Poželjno je da se ovom Uredbom uvede sustav naknade za putnike u slučaju kašnjenja, među ostalim i u slučajevima kada je kašnjenje prouzročeno otkazivanjem usluge ili propuštanjem veze. U slučaju kašnjenja usluge željezničkog prijevoza putnika, željeznički prijevoznici trebali bi putnicima pružiti naknadu na osnovi postotka cijene karte.
- (34) Željeznički prijevoznici trebali bi biti obvezni imati osiguranje ili odgovarajuća jamstva za svoju odgovornost prema putnicima u željezničkom prijevozu u slučaju nesreće.
- (35) Osnaživanje pravâ na naknadu i pomoć u slučaju kašnjenja, propuštene veze ili otkazivanja usluge trebalo bi rezultirati većim poticajima na tržištu željezničkog prijevoza putnika, u korist putnika.
- (36) U slučaju kašnjenja putnicima bi trebalo omogućiti nastavak putovanja ili opcije preusmjerenog putovanja pod usporedivim uvjetima prijevoza. U takvom slučaju trebalo bi uzeti u obzir potrebe osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću.
- (37) Međutim, željeznički prijevoznik ne bi trebao biti obvezan isplatiti naknadu ako može dokazati da je kašnjenje prouzročeno izvanrednim okolnostima kao što su ekstremni vremenski uvjeti ili velike prirodne katastrofe koje ugrožavaju sigurno obavljanje usluge. Svaki takav događaj trebao bi imati obilježja izvanredne prirodne katastrofe, različite od uobičajenih sezonskih vremenskih uvjeta, kao što su jesenske oluje ili redovne poplave u gradskim područjima uzrokovane plimom ili topljenjem snijega. Osim toga, željeznički prijevoznik ne bi trebao biti obvezan platiti naknadu ako može dokazati da je kašnjenje prouzročeno velikom javnozdravstvenom krizom, među ostalim

⁽⁵⁾ Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga (SL L 151, 7.6.2019., str. 70.).

⁽⁶⁾ Uredba Komisije (EU) br. 1300/2014 od 18. studenoga 2014. o tehničkoj specifikaciji za interoperabilnost u vezi s pristupačnošću željezničkog sustava Unije osobama s invaliditetom i osobama s ograničenom pokretljivošću (SL L 356, 12.12.2014., str. 110.).

i pandemijom. Nadalje, ako su kašnjenje uzrokovali putnici ili određeni postupci trećih strana, željeznički prijevoznik ne bi trebao biti obavezan isplatiti naknadu za kašnjenje. Željeznički prijevoznici trebali bi dokazati da nisu mogli ni predvidjeti ni izbjeći takve događaje, niti spriječiti kašnjenje, čak ni uz poduzimanje svih razumnih mjera, uključujući primjereno preventivno održavanje vlastitih željezničkih vozila. Štrajkovi osoblja željezničkog prijevoznika i radnje ili propusti drugih željezničkih prijevoznika koji se koriste istom infrastrukturom, upravitelja infrastrukture ili upravitelja kolodvora ne bi trebali utjecati na odgovornost za kašnjenja. Okolnosti u kojima željeznički prijevoznici nisu obvezni isplatiti naknadu trebale bi biti objektivno opravdane. Ako su željezničkim prijevoznicima dostupni obavijest ili dokument upravitelja željezničke infrastrukture, tijela javne vlasti ili drugog tijela neovisnog o željezničkim prijevoznicima, u kojima se navode okolnosti na koje se željeznički prijevoznik oslanja kako bi bio izuzet od obveze isplate naknade, željeznički prijevoznici trebali bi o tim obavijestima ili dokumentima informirati putnike i, prema potrebi, dotična tijela.

- (38) Željezničke prijevoznike trebalo bi poticati da pojednostavne postupak kojim putnici podnose zahtjev za naknadu ili povrat troškova. Posebice, države članice trebale bi imati mogućnost zahtijevati da željeznički prijevoznici prihvate zahtjeve poslane određenim sredstvima komunikacije, primjerice na internetskim stranicama ili upotrebom mobilnih aplikacija, pod uvjetom da takvi zahtjevi nisu diskriminirajući.
- (39) Kako bi se putnicima olakšalo podnošenje zahtjeva za povrata troškova ili naknadu u skladu s ovom Uredbom, trebalo bi za takve zahtjeve utvrditi obrasce koji su valjani u cijeloj Uniji. Putnici bi trebali imati mogućnost podnošenja svojih zahtjeva s pomoću takvog obrasca.
- (40) U suradnji s upraviteljima infrastrukture i upraviteljima kolodvora željeznički prijevoznici trebali bi pripremiti planove za izvanredne situacije kako bi u najvećoj mogućoj mjeri smanjili utjecaj velikih poremećaja tako da se putnicima koji čekaju pruže odgovarajuće informacije i odgovarajuća skrb.
- (41) Također je poželjno da se žrtve nesreće i osobe koje one uzdržavaju rasterete od kratkoročnih financijskih briga u razdoblju neposredno nakon nesreće.
- (42) U interesu je putnika u željezničkom prijevozu da se u dogovoru s tijelima javne vlasti poduzimaju odgovarajuće mjere kojima se jamči njihova osobna sigurnost na kolodvorima i u vlakovima.
- (43) Putnici u željezničkom prijevozu trebali bi imati mogućnost da svakom uključenom željezničkom prijevozniku, upraviteljima kolodvora na određenim kolodvorima ili, prema potrebi, prodavateljima karata i organizatorima putovanja, podnesu pritužbu u pogledu njihovih područja nadležnosti u vezi s pravima i obvezama predviđenima ovom Uredbom. Putnici u željezničkom prijevozu trebali bi imati pravo dobiti odgovor u razumnom roku.
- (44) Radi učinkovitog rješavanja pritužbi željeznički prijevoznici i upravitelji kolodvora trebali bi imati pravo uspostaviti zajedničke službe za korisnike i mehanizme za rješavanje pritužbi. Informacije o postupcima rješavanja pritužbi trebale bi biti javno dostupne i lako pristupačne svim putnicima.
- (45) Ova Uredba ne bi trebala utjecati na prava putnika da podnesu pritužbu nacionalnom tijelu ili da traže pravnu zaštitu u okviru nacionalnih postupaka.
- (46) Željeznički prijevoznici i upravitelji kolodvora trebali bi definirati i nadzirati standarde kvalitete za usluge željezničkog prijevoza putnika te upravljati tim standardima. Željeznički prijevoznici također bi trebali objavljivati informacije o kvaliteti svojih usluga.

- (47) Kako bi zadržale visoku razinu zaštite prava potrošača u željezničkom prijevozu, države članice trebale bi imenovati nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva radi pažljivog praćenja primjene ove Uredbe i radi njezina izvršavanja na nacionalnoj razini. Ta bi tijela trebala moći poduzimati niz različitih mjera izvršavanja. Putnici bi trebali moći tim tijelima podnositi pritužbe o navodnim kršenjima ove Uredbe. Kako bi se osiguralo zadovoljavajuće rješavanje tih pritužbi, ta bi tijela također trebala surađivati s nacionalnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva drugih država članica.
- (48) Države članice koje nemaju željeznički sustav i ne planiraju ga uskoro imati snosile bi nerazmjerno i nepotrebno opterećenje ako bi podlijegale obvezama izvršavanja u pogledu upravitelja kolodvora i upravitelja infrastrukture predviđenih ovom Uredbom. Isto vrijedi za obveze izvršavanja u pogledu željezničkih prijevoznika dok god država članica nije izdala dozvolu nijednom željezničkom prijevozniku. Stoga bi te države članice trebale biti izuzete od tih obveza.
- (49) Obrada osobnih podataka trebala bi se obavljati u skladu s pravom Unije o zaštiti osobnih podataka, posebice s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁷⁾.
- (50) Države članice trebale bi utvrditi sankcije koje se primjenjuju na kršenje ove Uredbe i osigurati da se te sankcije primjenjuju. Sankcije, koje mogu uključivati plaćanje naknade dotičnoj osobi, trebale bi biti učinkovite, proporcionalne i odvratajuće.
- (51) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe, odnosno razvoj željeznica Unije i osnaživanje prava putnika u željezničkom prijevozu, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se stoga oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (52) Kako bi se osigurala visoka razina zaštite prava putnika, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a radi izmjene Priloga I. u vezi s Jedinstvenim pravilima CIV-a te radi prilagođavanje minimalnog iznosa predujma u slučaju smrti putnika s obzirom na izmjene harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena za cijeli EU. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. ⁽⁸⁾. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (53) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁹⁾.

⁽⁷⁾ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

⁽⁸⁾ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

⁽⁹⁾ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

- (54) Ovom se Uredbom poštuju temeljna prava i načela priznata Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, posebice njezinim člancima 21., 26., 38. i 47., koji se odnose na zabranu svakog oblika diskriminacije, integraciju osoba s invaliditetom, osiguravanje visoke razine zaštite potrošača odnosno na pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje. Sudovi država članica moraju primjenjivati ovu Uredbu u skladu s tim pravima i načelima,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet i ciljevi

Kako bi se pružila djelotvorna zaštita putnicima i potaknulo putovanje željeznicom, ovom se Uredbom utvrđuju pravila - primjenjiva na željeznički prijevoz u pogledu sljedećeg:

- (a) nediskriminacije među putnicima u pogledu uvjeta prijevoza i izdavanja karata;
- (b) odgovornosti željezničkih prijevoznika i njihovih obveza u pogledu osiguranja putnika i njihove prtljage;
- (c) pravâ putnika u slučaju nesreće do koje dođe pri korištenju uslugama željezničkog prijevoza i čiji je ishod smrt, osobna ozljeda ili gubitak ili oštećenje njihove prtljage;
- (d) pravâ putnika u slučaju poremećaja, kao što su otkazivanje putovanja ili kašnjenje, uključujući pravo putnika na naknadu;
- (e) minimalnih i točnih informacija, uključujući informacije o izdavanju karata, koje se putnicima moraju pružiti u pristupačnom obliku i pravodobno;
- (f) nediskriminacije osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću i pomoći tim osobama;
- (g) definicije i nadzora standarda kvalitete usluge te upravljanja rizicima za osobnu sigurnost putnika;
- (h) rješavanja pritužbi;
- (i) općih pravila o izvršavanju.

Članak 2.

Područje primjene

1. Ova se Uredba primjenjuje na međunarodna i domaća putovanja željeznicom i međunarodne i domaće usluge željezničkog prijevoza u cijeloj Uniji, koje pruža jedan ili više željezničkih prijevoznika koji imaju dozvolu u skladu s Direktivom 2012/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁰⁾.

2. Države članice od primjene ove Uredbe mogu izuzeti usluge koje se obavljaju isključivo u povijesne ili turističke svrhe. To se izuzeće ne primjenjuje u odnosu na članke 13. i 14.

⁽¹⁰⁾ Direktiva 2012/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. studenoga 2012. o uspostavi jedinstvenog Europskog željezničkog prostora (SL L 343, 14.12.2012., str. 32.).

3. Izuzeća odobrena u skladu s člankom 2. stavcima 4. i 6. Uredbe (EZ) br. 1371/2007 prije 6. lipnja 2021. ostaju važeća do datuma isteka važenja tih izuzeća. Izuzeća odobrena u skladu s člankom 2. stavkom 5. Uredbe (EZ) br. 1371/2007 prije 6. lipnja 2021. ostaju važeća do 7. lipnja 2023.

4. Države članice mogu prije isteka izuzeća za usluge domaćeg željezničkog prijevoza putnika odobrenog u skladu s člankom 2. stavkom 4. Uredbe (EZ) br. 1371/2007 za dodatno razdoblje od najviše pet godina izuzeti takve usluge domaćeg željezničkog prijevoza putnika od primjene članka 15., 17. i 19., članka 20. stavka 2. točaka (a) i (b) te članka 30. stavka 2. ove Uredbe.

5. Države članice do 7. lipnja 2030. mogu predvidjeti da se članak 10. ne primjenjuje ako nije tehnički izvedivo da upravitelj infrastrukture distribuirati podatke u stvarnom vremenu u smislu članka 10. stavka 1. željezničkim prijevoznicima, prodavateljima karata, organizatorima putovanja ili upraviteljima kolodvora. Države članice najmanje svake dvije godine ponovno procjenjuju u kojoj je mjeri tehnički izvedivo distribuirati takve podatke.

6. Podložno stavku 8., države članice mogu od primjene ove Uredbe izuzeti sljedeće usluge:

(a) usluge gradskog, prigradskog i regionalnog željezničkog prijevoza putnika;

(b) usluge međunarodnog željezničkog prijevoza putnika čiji se znatan dio, uključujući barem jedno stajanje na kolodvoru predviđeno voznim redom, obavlja izvan Unije.

7. Države članice obavješćuju Komisiju o izuzećima odobrenima na temelju stavaka 2., 4., 5. i 6. i iznose razloge za ta izuzeća.

8. Izuzeća odobrena u skladu sa stavkom 6. točkom (a) ne primjenjuju se u vezi s člancima 5., 11., 13., 14., 21., 22., 27. i 28.

Kada se ta izuzeća odnose na usluge regionalnog željezničkog prijevoza putnika, ona se ne primjenjuju ni u vezi s člankom 6., člankom 12., člankom 18. stavkom 3. ni poglavljem V.

Neovisno o drugom podstavku ovog stavka, izuzeća koja se odnose na usluge regionalnog željezničkog prijevoza putnika od primjene članka 12. stavka 1. i članka 18. stavka 3. mogu se primjenjivati do 7. lipnja 2028.

Članak 3.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „željeznički prijevoznik” znači željeznički prijevoznik kako je definiran u članku 3. točki (1) Direktive 2012/34/EU;
2. „upravitelj infrastrukture” znači upravitelj infrastrukture kako je definiran u članku 3. točki (2) Direktive 2012/34/EU;
3. „upravitelj kolodvora” znači organizacijski subjekt u državi članici koji je odgovoran za upravljanje jednim željezničkim kolodvorom ili više željezničkih kolodvora te koji može biti upravitelj infrastrukture;

4. „organizator putovanja” znači organizator ili prodavatelj kako je definiran u članku 3. točki 8. odnosno točki 9. Direktive (EU) 2015/2302 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾, koji nije željeznički prijevoznik;
5. „prodavatelj karata” znači svaki prodavatelj usluga željezničkog prijevoza koji prodaje karte, uključujući jedinstvene karte, na temelju ugovora ili drugog aranžmana između prodavatelja i jednog željezničkog prijevoznika ili više željezničkih prijevoznika;
6. „ugovor o prijevozu” znači ugovor o željezničkom prijevozu, koji uključuje ili ne uključuje plaćanje, između željezničkog prijevoznika i putnika o pružanju jedne usluge prijevoza ili više usluga prijevoza;
7. „karta” znači valjani dokaz, neovisno o njegovu obliku, o sklapanju ugovora o prijevozu;
8. „rezervacija” znači ovlaštenje u papirnatom ili u elektroničkom obliku, kojim se daje pravo na prijevoz na temelju prethodno potvrđenog personaliziranog sporazuma o prijevozu;
9. „jedinstvena karta” znači jedinstvena karta kako je definirana u članku 3. točki (35) Direktive 2012/34/EU;
10. „usluga” znači usluga željezničkog prijevoza putnika koja se obavlja među željezničkim kolodvorima prema voznom redu, među ostalim i usluge prijevoza koje se nude za preusmjeravanje;
11. „putovanje” znači prijevoz putnika od polaznoga kolodvora do odredišnoga kolodvora;
12. „usluga domaćeg željezničkog prijevoza putnika” znači usluga željezničkog prijevoza putnika prilikom koje se ne prelazi granica države članice;
13. „usluga gradskog i prigradskog željezničkog prijevoza putnika” znači usluga željezničkog prijevoza putnika u smislu članka 3. točke (6) Direktive 2012/34/EU;
14. „usluga regionalnog željezničkog prijevoza putnika” znači usluga željezničkog prijevoza putnika u smislu članka 3. točke (7) Direktive 2012/34/EU;
15. „usluga željezničkog prijevoza putnika na dugim relacijama” znači usluga željezničkog prijevoza putnika koja nije usluga gradskog željezničkog prijevoza putnika, usluga prigradskog željezničkog prijevoza putnika ili usluga regionalnog željezničkog prijevoza putnika;
16. „usluga međunarodnog željezničkog prijevoza putnika” znači usluga željezničkog prijevoza putnika prilikom koje se prelazi barem jedna granica države članice i čija je glavna svrha prijevoz putnika među kolodvorima u različitim državama članicama ili između kolodvora u državi članici i kolodvora u trećoj zemlji;
17. „kašnjenje” znači vremenska razlika između vremena planiranog dolaska putnika u skladu s objavljenim voznim redom i vremena njegova stvarnog ili očekivanog dolaska na kolodvor koji je konačno odredište;
18. „dolazak” znači trenutak kada se vrata vlaka otvore na odredišnom peronu i iskrcavanje je dopušteno;

⁽¹⁾ Direktiva (EU) 2015/2302 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ (SL L 326, 11.12.2015., str. 1.).

19. „putnički pokaz” ili „sezonska karta” znači karta za neograničeni broj putovanja koja ovlaštenom nositelju omogućuje putovanje željeznicom na određenoj liniji ili mreži tijekom određenog razdoblja;
20. „propuštena veza” znači situacija u kojoj je putnik propustio jednu ili više usluga tijekom putovanja vlakom, koje je prodano u obliku jedinstvene karte, zbog kašnjenja ili otkazivanja jedne ili više prethodnih usluga ili zbog polaska prije vremena polaska predviđenog voznim redom;
21. „osoba s invaliditetom” i „osoba sa smanjenom pokretljivošću” znači svaka osoba koja ima trajna ili privremena tjelesna, psihička, intelektualna ili osjetilna oštećenja koja bi joj u interakciji s različitim preprekama mogla otežati potpuno i djelotvorno korištenje prijevozom na ravnopravnoj osnovi s drugim putnicima ili čija je pokretljivost pri korištenju prijevozom smanjena zbog dobi;
22. „kolodvor” znači lokacija na željezničkoj pruzi s koje počinje, na kojoj se zaustavlja ili na kojoj završava usluga željezničkog prijevoza putnika.

POGLAVLJE II.

UGOVOR O PRIJEVOZU, INFORMACIJE I KARTE

Članak 4.

Ugovor o prijevozu

Podložno odredbama ovog poglavlja, sklapanje i izvršenje ugovora o prijevozu te pružanje informacija i izdavanje karata uređuju se odredbama glava II. i III. Priloga I.

Članak 5.

Nediskriminirajući ugovorni uvjeti i nediskriminirajuće tarife

Ne dovodeći u pitanje socijalne tarife, željeznički prijevoznici, prodavatelji karata ili organizatori putovanja moraju javnosti ponuditi ugovorne uvjete i tarife bez izravne ili neizravne diskriminacije na temelju državljanstva putnika ili mjesta poslovnog nastana unutar Unije željezničkog prijevoznika, prodavatelja karata ili organizatora putovanja.

Prvi stavak ovog članka primjenjuje se i na željezničke prijevoznike i prodavatelje karata kada prihvaćaju rezervacije putnika u skladu s člankom 11.

Članak 6.

Bicikli

1. Podložno ograničenjima utvrđenima u stavku 3. te, prema potrebi, uz razumnu naknadu, putnici imaju pravo na unošenje bicikala u vlak.

U vlakovima u kojima je obvezna rezervacija mora biti moguće rezervirati prijevoz bicikla.

Ako je putnik napravio rezervaciju za bicikl i ako je prijevoz tog bicikla odbijen bez valjano opravdanog razloga, putnik ima pravo na preusmjeravanje ili povrat troškova u skladu s člankom 18., naknadu u skladu s člankom 19. i pomoć u skladu s člankom 20. stavkom 2.

2. Ako su u vlaku dostupna predviđena mjesta za bicikle, putnici moraju smjestiti svoje bicikle na takva mjesta. Ako takva mjesta nisu dostupna, putnici moraju nadzirati svoje bicikle i ulagati sve razumne napore kako bi osigurali da njihovi bicikli ne prouzroče ozljedu ili štetu drugim putnicima, opremi za kretanje i prtljazi te da ne ometaju željeznički promet.

3. Željeznički prijevoznici mogu ograničiti pravo putnika na unošenje bicikala u vlak zbog sigurnosnih ili operativnih razloga, posebice zbog ograničenja kapaciteta koja se primjenjuju tijekom vršnih sati ili ako željeznička vozila to ne dopuštaju. Željeznički prijevoznici mogu također ograničiti prijevoz bicikala na temelju njihove težine i dimenzija. Željeznički prijevoznici na svojim službenim internetskim stranicama objavljuju svoje uvjete za prijevoz bicikala, uključujući ažurirane informacije o raspoloživosti kapaciteta, koristeći se telematskim aplikacijama iz Uredbe (EU) br. 454/2011.

4. Pri pokretanju postupaka javne nabave za nova željeznička vozila ili pri opsežnoj modernizaciji postojećih željezničkih vozila zbog koje je potrebno novo odobrenje za stavljanje vozila na tržište u skladu s člankom 21. stavkom 12. Direktive (EU) 2016/797 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹²⁾ željeznički prijevoznici osiguravaju da se u sastavima vlaka, u kojima se upotrebljavaju ta željeznička vozila, nalazi odgovarajući broj mjesta za bicikle. Ovaj se podstavak ne primjenjuje u vezi s vagon-restoranima, vagonima za spavanje ili vagonima s ležajima (kušeti).

Željeznički prijevoznici određuju odgovarajući broj mjesta za bicikle uzimajući u obzir veličinu sastava vlaka, vrstu usluge i potražnju za prijevozom bicikala. Odgovarajući broj mjesta za bicikle utvrđuje se u planovima iz stavka 5. Ako takvi planovi ne postoje ili u planovima nije određen takav broj, svaki sastav vlaka mora imati najmanje četiri mjesta za bicikle.

Države članice mogu odrediti više od četiri mjesta kao najmanji odgovarajući broj za određene vrste usluga, a u tom slučaju taj broj primjenjuje se umjesto broja utvrđenog u skladu s drugim podstavkom.

5. Željeznički prijevoznici mogu izraditi i redovito ažurirati planove o tome kako povećati i poboljšati prijevoz bicikala i o drugim rješenja kojima se potiče kombinirana upotreba željeznica i bicikala.

Nadležna tijela definirana u članku 2. točki (b) Uredbe (EZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹³⁾ mogu izraditi takve planove za usluge koje se pružaju u okviru ugovorâ o javnim uslugama. Države članice mogu zahtijevati da takve planove izrade ta nadležna tijela ili željeznički prijevoznici koji djeluju na njihovu državnom području.

6. Planovi iz stavka 5. izrađuju se nakon savjetovanja s javnošću i relevantnim predstavničkim organizacijama. Ti se planovi objavljuju na internetskim stranicama željezničkog prijevoznika ili nadležnog tijela, ovisno o slučaju.

⁽¹²⁾ Direktiva (EU) 2016/797 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o interoperabilnosti željezničkog sustava u Europskoj uniji (SL L 138, 26.5.2016., str. 44.).

⁽¹³⁾ Uredba (EZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o uslugama javnog željezničkog i cestovnog prijevoza putnika i stavljanju izvan snage uredbâ Vijeća (EEZ) br. 1191/69 i (EEZ) br. 1107/70 (SL L 315, 3.12.2007., str. 1.).

Članak 7.

Isključenje oslobađanja od odgovornosti i odredaba o ograničenju obveza

1. Obveze prema putnicima koje proizlaze iz ove Uredbe ne smiju se ograničiti niti se od njih smije osloboditi, posebno ne odstupanjem ili ograničavajućim odredbama u ugovoru o prijevozu. Svi ugovorni uvjeti čiji je cilj izravno ili neizravno oslobađanje ili odstupanje od prava koja proizlaze iz ove Uredbe odnosno ograničavanje tih prava nisu obvezujući za putnika.
2. Željeznički prijevoznici, organizatori putovanja ili prodavatelji karata mogu ponuditi ugovorne uvjete koji su za putnika povoljniji od uvjeta utvrđenih u ovoj Uredbi.

Članak 8.

Obveza pružanja informacija o prekidu pružanja usluga

Željeznički prijevoznici ili, prema potrebi, nadležna tijela odgovorna za ugovor o javnim uslugama u željezničkom prometu, objavljuju na odgovarajući način, među ostalim i u pristupačnim oblicima u skladu s odredbama Direktive (EU) 2019/882 i uredaba (EU) br. 454/2011 i (EU) br. 1300/2014, te prije njihove provedbe, odluke o privremenom ili trajnom prekidu pružanja usluga.

Članak 9.

Informacije o putovanju

1. Željeznički prijevoznici, organizatori putovanja i prodavatelji karata koji nude ugovore o prijevozu u ime jednog ili više željezničkih prijevoznika putniku na zahtjev pružaju barem informacije navedene u Prilogu II. dijelu I. u vezi s putovanjima za koja dotični željeznički prijevoznik nudi ugovor o prijevozu.
2. Željeznički prijevoznici te, prema potrebi, prodavatelji karata i organizatori putovanja, tijekom putovanja putniku pružaju barem informacije navedene u Prilogu II. dijelu II. Ako upravitelj kolodvora raspolaze takvim informacijama, također ih pruža putniku.
3. Informacije iz stavaka 1. i 2. pružaju se u najprikladnijem obliku, kada je to moguće na temelju informacija o putovanju u stvarnom vremenu, među ostalim i upotrebom odgovarajućih komunikacijskih tehnologija. Posebna pozornost posvećuje se osiguravanju da te informacije budu pristupačne u skladu s odredbama Direktive (EU) 2019/882 i uredaba (EU) br. 454/2011 i (EU) br. 1300/2014.

Članak 10.

Pristup informacijama o prometu i putovanju

1. Upravitelji infrastrukture željezničkim prijevoznicima, prodavateljima karata, organizatorima putovanja i upraviteljima kolodvora distribuiraju podatke u stvarnom vremenu o dolascima i polascima vlakova.
2. Željeznički prijevoznici drugim željezničkim prijevoznicima, prodavateljima karata i organizatorima putovanja koji prodaju njihove usluge pružaju pristup minimalnim informacijama o putovanju navedenima u Prilogu II. dijelovima I. i II. te postupcima u vezi sa sustavima rezervacija iz Priloga II. dijela III.

3. Informacije se distribuiraju i pristup informacijama odobrava se na nediskriminirajući način i bez nepotrebne odgode. Jednokratni zahtjev dostatan je za stalni pristup informacijama. Upravitelj infrastrukture i željeznički prijevoznik koji su dužni staviti na raspolaganje informacije u skladu sa stavcima 1. i 2. mogu zatražiti sklapanje ugovora ili drugog aranžmana na temelju kojeg se distribuiraju informacije ili odobrava pristup informacijama.

Uvjetima bilo kojeg ugovora ili aranžmana o upotrebi informacija ne smiju se nepotrebno ograničavati mogućnosti njihove ponovne upotrebe niti se one smiju upotrebljavati za ograničavanje tržišnog natjecanja.

Željeznički prijevoznici od drugih željezničkih prijevoznika, organizatora putovanja i prodavatelja karata mogu zahtijevati pravednu, razumnu i razmjernu financijsku naknadu za troškove nastale pružanjem pristupa, a upravitelji infrastrukture mogu zahtijevati naknadu u skladu s primjenjivim pravilima.

4. Informacije se šalju, a pristup osigurava odgovarajućim tehničkim sredstvima, kao što su aplikacijska programska sučelja.

5. U mjeri u kojoj se informacije obuhvaćene stavkom 1. ili stavkom 2. pružaju u skladu s drugim pravnim aktima Unije, posebno Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2017/1926 ⁽¹⁴⁾, smatra se da su ispunjene odgovarajuće obveze na temelju ovog članka.

Članak 11.

Raspoloživost karata i rezervacija

1. Željeznički prijevoznici, prodavatelji karata i organizatori putovanja nude karte te, ako su raspoložive, jedinstvene karte i rezervacije.

2. Ne dovodeći u pitanje stavke 3. i 4., željeznički prijevoznici izravno ili putem prodavatelja karata ili organizatora putovanja prodaju karte putnicima barem na jedan od sljedećih načina prodaje:

(a) u uredima za prodaju karata, drugim prodajnim mjestima ili na uređajima za prodaju karata;

(b) telefonski, na internetu ili nekom drugom široko dostupnom informacijskom tehnologijom;

(c) u vlakovima.

Nadležna tijela definirana u članku 2. točki (b) Uredbe (EZ) br. 1370/2007 mogu zahtijevati od željezničkih prijevoznika da nude karte za usluge koje se pružaju u okviru ugovora o javnim uslugama na više od jednog načina prodaje.

3. Ako na polaznom kolodvoru ne postoji ured za prodaju karata ili uređaj za prodaju karata, putnici moraju na kolodvoru biti obaviješteni o:

(a) mogućnosti kupnje karata telefonski ili na internetu ili u vlaku te o postupku takve kupnje;

(b) najbližem željezničkom kolodvoru ili mjestu na kojem su dostupni uredi za prodaju karata ili uređaji za prodaju karata.

⁽¹⁴⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/1926 od 31. svibnja 2017. o dopuni Direktive 2010/40/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu pružanja informacija o multimodalnim putovanjima na razini EU-a (SL L 272, 21.10.2017., str. 1.).

4. Ako na polaznom kolodvoru ne postoji ured za prodaju karata, pristupačan uređaj za prodaju karata ni drugi pristupačan način za kupnju karte unaprijed, osobama s invaliditetom mora biti dopušteno kupiti karte u vlaku bez dodatnih troškova. Željeznički prijevoznici mogu ograničiti ili uskratiti to pravo zbog opravdanih razloga povezanih sa sigurnošću ili obveznom rezervacijom vlaka.

Ako u vlaku nije prisutno osoblje, željeznički prijevoznik savjetuje osobe s invaliditetom o tome trebaju li kupiti kartu i obavješćuje ih o tome kako mogu kupiti kartu.

Države članice mogu dopustiti željezničkim prijevoznicima da zahtijevaju da se osobe s invaliditetom priznaju kao takve u skladu s relevantnim nacionalnim pravom i praksama zemlje njihova boravišta.

Države članice pravo iz prvog podstavka mogu proširiti na sve putnike. Ako države članice primjenjuju tu mogućnost, o tome moraju obavijestiti Komisiju. Agencija Europske unije za željeznice na svojim internetskim stranicama objavljuje informacije o provedbi uređaba (EU) br. 454/2011 i (EU) br. 1300/2014.

Članak 12.

Jedinstvene karte

1. Ako usluge željezničkog prijevoza putnika na dugim relacijama ili usluge regionalnog željezničkog prijevoza putnika pruža samo jedan željeznički prijevoznik taj željeznički prijevoznik nudi jedinstvenu kartu za te usluge. Za druge usluge željezničkog prijevoza putnika željeznički prijevoznici ulažu sve razumne napore kako bi ponudili jedinstvene karte i međusobno surađuju u tu svrhu.

Za potrebe prvog podstavka pojam „samo jedan željeznički prijevoznik” uključuje i sve željezničke prijevoznike koji su u cijelosti u vlasništvu istog vlasnika ili koji su društva kćeri u stopostotnom vlasništvu jednog od uključenih željezničkih prijevoznika.

2. Za putovanja koja uključuju jednu ili više veza putnika se prije kupnje karte ili karata obavješćuje o tome čini li ta karta ili čine li te karte jedinstvenu kartu.

3. Za putovanja koja uključuju jednu ili više veza karta ili karte kupljene od željezničkog prijevoznika u jednoj komercijalnoj transakciji čine jedinstvenu kartu, a željeznički prijevoznik snosi odgovornost u skladu s člancima 18., 19. i 20. ako putnik propusti jednu ili više veza.

4. Ako su karta ili karte kupljene u jednoj komercijalnoj transakciji, a prodavatelj karata ili organizator putovanja kombinirao je karte na vlastitu inicijativu, prodavatelj karata ili organizator putovanja koji je prodao kartu ili karte snosi odgovornost za izvršavanje povrata ukupnog iznosa plaćenog u toj transakciji za kartu ili karte i, osim toga, za plaćanje naknade koja je jednaka 75 % tog iznosa ako putnik propusti jednu ili više veza.

Pravom na povrat ili naknadu iz prvog podstavka ne dovodi se u pitanje primjenjivo nacionalno pravo kojim se putnicima dodjeljuje daljnja naknada za štetu.

5. Odgovornosti utvrđene u stavcima 3. i 4. ne primjenjuju se ako je na kartama, na nekom drugom dokumentu ili u elektroničkom obliku, na način kojim se putniku omogućuje da ponovno prikaže informacije u svrhu naknadne upotrebe, navedeno da karte predstavljaju zasebne ugovore o prijevozu, a putnik je o tome bio obaviješten prije kupnje.

6. Teret dokazivanja da su putniku pružene informacije iz ovog članka snosi željeznički prijevoznik, organizator putovanja ili prodavatelj karata koji je prodao kartu ili karte.

7. Prodavatelji karata ili organizatori putovanja odgovorni su za rješavanje zahtjeva i mogućih pritužbi putnika na temelju stavka 4. Povrat troškova i naknada iz stavka 4. isplaćuju se u roku od 30 dana nakon primitka zahtjeva.

POGLAVLJE III.

ODGOVORNOST ŽELJEZNIČKIH PRIJEVOZNIKA ZA PUTNIKE I NJIHOVU PRTLJAGU

Članak 13.

Odgovornost za putnike i prtljagu

Podložno odredbama ovog poglavlja i ne dovodeći u pitanje primjenjivo nacionalno pravo kojim se putnicima dodjeljuje daljnja naknada za štetu, odgovornost željezničkih prijevoznika u pogledu putnika i njihove prtljage uređuje se poglavljima I., III. i IV. glave IV., glavom VI. i glavom VII. Priloga I.

Članak 14.

Osiguranje i pokrivanje odgovornosti

Željeznički prijevoznik mora imati odgovarajuće osiguranje ili odgovarajuća jamstva u skladu s tržišnim uvjetima, koji pokrivaju njegove odgovornosti, u skladu s člankom 22. Direktive 2012/34/EU.

Članak 15.

Predujmovi

1. Ako putnik smrtno strada ili bude ozlijeđen, željeznički prijevoznik iz članka 26. stavka 5. Priloga I., bez odgode i u svakom slučaju najkasnije u roku od 15 dana nakon utvrđivanja identiteta fizičke osobe koja ima pravo na naknadu, isplaćuje predujmove koji mogu biti potrebni za ispunjenje trenutanih ekonomskih potreba, razmjerno pretrpljenoj šteti.

2. Ne dovodeći u pitanje stavak 1., predujam u slučaju smrti ne smije biti manji od 21 000 EUR po putniku.

3. Predujam ne predstavlja priznanje odgovornosti i može se izravnati s kasnijim iznosima koji se isplaćuju na temelju ove Uredbe, ali nije povratan, osim ako je šteta prouzročena nemarom ili krivnjom putnika ili ako osoba koja je primila predujam nije osoba koja ima pravo na naknadu.

Članak 16.

Osporavanje odgovornosti

Čak i ako željeznički prijevoznik osporava svoju odgovornost za fizičku ozljedu putnika kojeg prevozi, mora uložiti svaki razuman napor da pomogne putniku u vezi s njegovim zahtjevom za naknadu štete od trećih strana.

POGLAVLJE IV.

KAŠNENJA, PROPUŠTENE VEZE I OTKAZIVANJA PUTOVANJA

Članak 17.

Odgovornost za kašnjenja, propuštene veze i otkazivanja putovanja

Podložno odredbama ovog poglavlja, odgovornost željezničkih prijevoznika u pogledu kašnjenja, propuštenih veza i otkazivanja putovanja uređena je poglavljem II. glave IV. Priloga I.

Članak 18.

Povrat troškova i preusmjeravanje

1. Ako se prilikom polaska ili u slučaju propuštene veze ili otkazivanja putovanja može razumno očekivati da će dolazak na konačno odredište predviđen ugovorom o prijevozu kasniti 60 minuta ili više, željeznički prijevoznik koji obavlja uslugu koja kasni ili je otkazana mora odmah ponuditi putniku da izabere jednu od sljedećih opcija te mora poduzeti potrebne mjere u tom pogledu:

- (a) povrat pune cijene karte, pod uvjetima pod kojima je bila plaćena, za dionicu ili dionice putovanja koje nisu ostvarene i za dionicu ili dionice putovanja koje su već ostvarene ako putovanje s obzirom na prvobitni plana putovanja putnika više ne služi nikakvoj svrsi kao i, prema potrebi, povratno putovanje do prvog polazišta prvom prilikom;
- (b) nastavak putovanja ili preusmjeravanje, pod usporedivim uvjetima prijevoza, do konačnog odredišta, prvom prilikom;
- (c) nastavak putovanja ili preusmjeravanje, pod usporedivim uvjetima prijevoza, do konačnog odredišta, na neki kasniji datum po izboru putnika.

2. Ako, za potrebe stavka 1. točaka (b) i (c) usporedivo preusmjeravanje obavlja isti željeznički prijevoznik ili je za obavljanje preusmjeravanja zadužen drugi prijevoznik, time se putnika ne smije izložiti dodatnim troškovima. Taj se zahtjev primjenjuje i ako preusmjeravanje uključuje upotrebu prijevoza višeg razreda i alternativnih vrsta prijevoza. Željeznički prijevoznici moraju uložiti razumne napore da se izbjegniju dodatne veze i da se osigura da kašnjenje u ukupnom trajanju putovanja bude što je kraće moguće. Putnike se ne smije premjestiti u niži razred prijevoza, osim ako je takav prijevoz jedini raspoloživi način preusmjeravanja.

3. Ne dovodeći u pitanje stavak 2., željeznički prijevoznik može na zahtjev putnika dopustiti putniku da sklopi ugovore s drugim pružateljima usluga prijevoza kojima se putniku omogućuje da stigne na konačno odredište pod usporedivim uvjetima, a u tom slučaju željeznički prijevoznik mora izvršiti povrat troškova koji su nastali putniku.

Ako putnik u roku od 100 minuta od vremena polaska, kako je predviđeno voznim redom, usluge koja kasni ili je otkazana ili propuštene veze nije obaviješten o raspoloživim opcijama preusmjeravanja, putnik ima pravo sklopiti takav ugovor s drugim pružateljima usluga javnog prijevoza željeznicom, turističkim autobusom ili običnim autobusom. Željeznički prijevoznik mora izvršiti povrat nastalih troškova putniku koji su potrebni, primjereni i razumni.

Ovaj stavak ne utječe na nacionalne zakone i druge propise kojima se putnicima dodjeljuju povoljniji uvjeti preusmjeravanja.

4. Pružatelji usluga preusmjeravanja moraju osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću omogućiti usporedivu razinu pomoći i pristupačnosti kada nude alternativnu uslugu. Pružatelji usluga preusmjeravanja mogu osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću pružiti alternativne usluge primjerene njihovim potrebama, a koje se razlikuju od usluga ponuđenih drugim putnicima.

5. Povrat troškova iz stavka 1. točke (a) i stavka 3. isplaćuje se u roku od 30 dana nakon primitka zahtjeva. Države članice mogu zahtijevati od željezničkih prijevoznika da prihvate takve zahtjeve putem određenih sredstava komunikacije, pod uvjetom da zahtjev nema diskriminirajuće učinke. Povrat troškova može imati oblik vaučera i/ili pružanja drugih usluga ako su uvjeti tih vaučera i/ili usluga dovoljno fleksibilni, posebno u pogledu razdoblja valjanosti i odredišta, i ako je putnik pristao prihvatiti te vaučere i/ili usluge. Povrat cijene karte ne smije se umanjiti za troškove financijske transakcije kao što su pristojbe, troškovi telefoniranja ili poštarina.

6. Komisija donosi provedbeni akt u kojem se utvrđuje zajednički obrazac zahtjevâ za povrat troškova u skladu s ovom Uredbom do 7. lipnja 2023. Taj se zajednički obrazac utvrđuje u obliku pristupačnom osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 38. stavka 2.

7. Putnici imaju pravo podnijeti svoje zahtjeve upotrebom zajedničkog obrasca iz stavka 6. Željeznički prijevoznici ne smiju odbiti zahtjev za povrat troškova samo zbog toga što putnik nije upotrijebio taj obrazac. Ako zahtjev nije dovoljno precizan, željeznički prijevoznik traži od putnika da pojasni svoj zahtjev te mu u tome pomaže.

Članak 19.

Naknada

1. Bez gubitka prava na prijevoz, putnik ima pravo na naknadu za kašnjenja od željezničkog prijevoznika ako dođe do kašnjenja između mjesta polaska i mjesta konačnog odredišta koji su navedeni na karti ili jedinstvenoj karti za koje nije dobio povrat troškova u skladu s člankom 18. Najmanje naknade za kašnjenja su sljedeće:

(a) 25 % cijene karte za kašnjenja od 60 do 119 minuta;

(b) 50 % cijene karte za kašnjenja od 120 minuta ili više.

2. Stavak 1. primjenjuje se i na putnike koji imaju pokaz ili sezonsku kartu. Ako se ti putnici susreću s učestalim kašnjenjima ili otkazivanjima putovanja tijekom razdoblja valjanosti pokaza ili sezonske karte, oni imaju pravo na odgovarajuću naknadu u skladu s uvjetima željezničkog prijevoznika o naknadama. U tim uvjetima navode se kriteriji za utvrđivanje kašnjenja i za izračunavanje naknade. Ako se kašnjenja kraća od 60 minuta događaju više puta tijekom razdoblja valjanosti pokaza ili sezonske karte, ta se kašnjenja mogu zbrojiti, a putnicima se može isplatiti naknada u skladu s uvjetima željezničkog prijevoznika o naknadama.

3. Ne dovodeći u pitanje stavak 2., naknada za kašnjenje izračunava se u odnosu na punu cijenu koju je putnik doista platio za zakašnjelu uslugu. Ako se ugovor o prijevozu odnosi i na odlazno putovanje i na povratno putovanje, naknada za kašnjenje do kojeg je došlo pri odlaznom putovanju ili pri povratnom putovanju izračunava se u odnosu na cijenu naznačenu za tu etapu putovanja na karti. Ako nema takve naznake o cijeni pojedinačnih etapa putovanja, naknada se izračunava u odnosu na polovinu cijene plaćene za kartu. Na isti se način cijena za zakašnjelu uslugu pruženu u okviru bilo kojeg drugog oblika ugovora o prijevozu kojim se putniku daje pravo na putovanje u dvije ili više uzastopnih etapa izračunava u odnosu na punu cijenu.

4. Pri izračunavanju vremena kašnjenja ne uzimaju se u obzir kašnjenja za koja željeznički prijevoznik može dokazati da su se dogodila izvan Unije.

5. Komisija donosi provedbeni akt kojim se utvrđuje zajednički obrazac zahtjeva za naknadu u skladu s ovom Uredbom do 7. lipnja 2023. Taj se zajednički obrazac utvrđuje u obliku pristupačnom osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 38. stavka 2.

6. Države članice mogu zahtijevati od željezničkih prijevoznika da prihvate zahtjeve za naknadu putem određenih sredstava komunikacije, pod uvjetom da zahtjev nema diskriminirajuće učinke. Putnici imaju pravo podnijeti svoje zahtjeve upotrebom zajedničkog obrasca iz stavka 5. Željeznički prijevoznici ne smiju odbiti zahtjev za naknadu samo zbog toga što putnik nije upotrijebio taj obrazac. Ako zahtjev nije dovoljno precizan, željeznički prijevoznik traži od putnika da pojasni svoj zahtjev te mu u tome pomaže.

7. Naknada cijene karte isplaćuje se u roku od mjesec dana nakon podnošenja zahtjeva za naknadu. Naknada se može isplatiti u obliku vaučera i/ili drugih usluga ako su uvjeti fleksibilni, posebno u pogledu razdoblja valjanosti i odredišta. Na zahtjev putnika naknada se isplaćuje u novcu.

8. Naknada cijene karte ne smije se umanjiti za troškove financijske transakcije kao što su pristojbe, troškovi telefoniranja ili poštarina. Željeznički prijevoznici mogu uvesti najniži prag ispod kojeg se naknade neće isplaćivati. Taj prag ne smije biti veći od 4 EUR po karti.

9. Putnici nemaju pravo na naknadu ako su o kašnjenju bili obaviješteni prije nego što su kupili kartu, ili ako je kašnjenje, čiji je uzrok nastavak putovanja upotrebom druge usluge ili preusmjerenje, kraće od 60 minuta.

10. Željeznički prijevoznik nije dužan isplatiti naknadu ako može dokazati da su kašnjenje, propuštena veza ili otkazivanje putovanja izravno prouzročeni ili neraskidivo povezani s:

(a) izvanrednim okolnostima koje nisu povezane s prometovanjem željeznice, poput ekstremnih vremenskih uvjeta, velikih prirodnih katastrofa ili velikih javnozdravstvenih kriza, koje željeznički prijevoznik, unatoč tome što je poduzeo mjere potrebne u posebnim okolnostima slučaja, nije mogao izbjeći i čije posljedice nije mogao spriječiti;

(b) putnikovom krivnjom; ili

(c) ponašanjem treće osobe koje željeznički prijevoznik, unatoč tome što je poduzeo mjere potrebne u posebnim okolnostima slučaja, nije mogao izbjeći i čije posljedice nije mogao spriječiti, poput osoba na pruzi, krađe kabela, hitnih slučajeva u vlaku, aktivnosti izvršavanja zakonodavstva, sabotaze ili terorizma.

Štrajkovi osoblja željezničkog prijevoznika, radnje ili propusti drugog željezničkog prijevoznika koji se koristi istom željezničkom infrastrukturom i radnje ili propusti upravitelja infrastrukture i upravitelja kolodvora nisu obuhvaćeni izuzećem iz prvog podstavka točke (c).

Članak 20.**Pomoć**

1. U slučaju kašnjenja u dolasku ili polasku ili otkazivanja usluge željeznički prijevoznik ili upravitelj kolodvora informiraju putnike o situaciji i procijenjenom vremenu polaska i procijenjenom vremenu dolaska usluge ili zamjenske usluge čim im takve informacije budu dostupne. Ako prodavatelji karata i organizatori putovanja raspolažu takvim informacijama, moraju ih pružiti putnicima.

2. Ako kašnjenje iz stavka 1. iznosi 60 minuta ili više ili je usluga otkazana, željeznički prijevoznik koji obavlja uslugu koja kasni ili je otkazana putnicima besplatno nudi sljedeće:

- (a) obroke i osvježavajuća pića, u količinama koje su primjerene u odnosu na vrijeme čekanja, ako su raspoloživi u vlaku ili na kolodvoru ili ih se može razumno nabaviti uzimajući u obzir kriterije kao što su udaljenost od dobavljača, vrijeme potrebno za dostavu te trošak;
- (b) hotelski ili drugi smještaj i prijevoz od željezničkog kolodvora do mjesta smještaja, u slučajevima kada je potreban boravak tijekom jedne ili više noći ili kada je potreban dodatan boravak, ako i kada je to fizički moguće. U slučajevima kada je takav boravak potreban zbog okolnosti iz članka 19. stavka 10., željeznički prijevoznik može ograničiti trajanje smještaja na najviše tri noći. Kad god je to moguće, u obzir se uzimaju zahtjevi u pogledu pristupa za osobe s invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću te potrebe pasa pomagača;
- (c) ako je vlak blokiran na tračnicama, prijevoz od vlaka do željezničkog kolodvora, do alternativnog polazišta ili do konačnog odredišta usluge, ako i kada je to fizički moguće.

3. Ako je usluga željezničkog prijevoza prekinuta i više se ne može nastaviti ili se ne može nastaviti u razumnom roku, željeznički prijevoznici što je prije moguće putnicima pružaju alternativne usluge prijevoza i poduzimaju potrebne mjere u tom pogledu.

4. Željeznički prijevoznici obavješćuju pogođene putnike o tome kako da zatraže potvrdu o tome da je pri pružanju željezničke usluge došlo do kašnjenja, da je došlo do propuštanja veze ili da je željeznička usluga otkazana. Ta se potvrda primjenjuje i u vezi s odredbama utvrđenima u članku 19.

5. Pri primjeni stavaka od 1. do 4. željeznički prijevoznik koji pruža usluge posebno vodi računa o potrebama osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću te o potrebama osoba koje su u njihovoj pratnji i pasa pomagača.

6. Ako su planovi za izvanredne situacije uspostavljeni na temelju članka 13.a stavka 3. Direktive 2012/34/EU, željeznički prijevoznici usklađuju se s upraviteljem kolodvora i upraviteljem infrastrukture kako bi ih pripremili na mogućnost velikih poremećaja i dugih kašnjenja zbog kojih bi znatan broj putnika mogao ostati čekati na kolodvoru. Takvi planovi za izvanredne situacije obuhvaćaju zahtjeve u pogledu pristupačnosti sustavâ za upozoravanje i informiranje.

POGLAVLJE V.

OSOBE S INVALIDITETOM I OSOBE SA SMANJENOM POKRETLJIVOŠĆU*Članak 21.***Pravo na prijevoz**

1. Željeznički prijevoznici i upravitelji kolodvora, uz aktivno sudjelovanje predstavničkih organizacija i, prema potrebi, predstavnika osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću, uspostavljaju ili imaju nediskriminirajuća pravila o pristupačnosti prijevoza za osobe s invaliditetom, uključujući njihove osobne asistente koji su priznati kao takvi u skladu s nacionalnim praksama, i osobe sa smanjenom pokretljivošću. Tim pravilima uzimaju se u obzir sporazumi iz točke 4.4.3. Priloga Uredbi (EU) br. 1300/2014, posebno u pogledu subjekta odgovornog za pružanje pomoći osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću.

2. Za rezervacije i karte osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću ne zaračunavaju se dodatni troškovi. Željeznički prijevoznik, prodavatelj karata ili organizator putovanja ne smiju odbiti rezervaciju niti smiju odbiti izdati kartu osobi s invaliditetom ili osobi sa smanjenom pokretljivošću, niti smiju zahtijevati da takvu osobu prati neka druga osoba, osim ako je to nužno kako bi se poštovala pravila o pristupačnosti iz stavka 1.

*Članak 22.***Informacije za osobe s invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću**

1. Upravitelj kolodvora, željeznički prijevoznik, prodavatelj karata ili organizator putovanja osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću na zahtjev pružaju, među ostalim i u pristupačnim oblicima u skladu s odredbama uredaba (EU) br. 454/2011 i (EU) br. 1300/2014 te Direktive (EU) 2019/882, informacije o pristupačnosti kolodvora i povezanih objekata te željezničkih usluga i o uvjetima pristupa željezničkim vozilima u skladu s pravilima o pristupačnosti iz članka 21. stavka 1. i informiraju osobe s invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću o opremi u vlaku.

2. Kada se željeznički prijevoznik, prodavatelj karata ili organizator putovanja koriste odstupanjem predviđenim u članku 21. stavku 2., on na zahtjev u pisanom obliku obavješćuje dotičnu osobu s invaliditetom ili dotičnu osobu sa smanjenom pokretljivošću o svojim razlozima za takvo postupanje u roku od pet radnih dana od odbijanja prihvatanja rezervacije ili odbijanja izdavanja karte ili određivanja uvjeta da ta osoba mora imati pratnju. Željeznički prijevoznik, prodavatelj karata ili organizator putovanja ulaže sve razumne napore da dotičnoj osobi predloži prihvatljiv alternativni način prijevoza, uzimajući u obzir njezine potrebe za pristupačnošću.

3. Na kolodvorima bez osoblja željeznički prijevoznici i upravitelji kolodvora osiguravaju da se lako dostupne informacije o najbližim kolodvorima s osobljem i o neposredno raspoloživoj pomoći za osobe s invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću prikazuju u skladu s pravilima o pristupačnosti iz članka 21. stavka 1., među ostalim i u pristupačnim oblicima u skladu s odredbama uredaba (EU) br. 454/2011 i (EU) br. 1300/2014 te Direktive (EU) 2019/882.

*Članak 23.***Pomoć na željezničkim kolodvorima i u vlaku**

1. Osobama s invaliditetom ili osobama sa smanjenom pokretljivošću pomaže se na sljedeći način:

- (a) osobni asistent, priznat kao takav u skladu s nacionalnim praksama, može putovati po posebnoj tarifi i, ako je to primjenjivo, besplatno te, ako je to izvedivo, sjediti pokraj osobe s invaliditetom;
- (b) ako željeznički prijevoznik zahtijeva da putnik u vlaku ima pratnju u skladu s člankom 21. stavkom 2., osoba u pratnji ima pravo na besplatno putovanje i, ako je to izvedivo, pravo sjediti pokraj osobe s invaliditetom ili osobe sa smanjenom pokretljivošću;

- (c) dopušta se da ih prati pas pomagač u skladu s relevantnim nacionalnim propisima;
- (d) kada je riječ o vlakovima bez osoblja upravitelji kolodvora ili željeznički prijevoznici, u skladu s pravilima o pristupačnosti iz članka 21. stavka 1., besplatno pružaju pomoć tijekom ukrcavanja u vlak i iskrcavanja iz vlaka kada je na kolodvoru na dužnosti osposobljeno osoblje;
- (e) pri polasku sa željezničkog kolodvora s osobljem, prolazu kroz željeznički kolodvor s osobljem ili dolasku na željeznički kolodvor s osobljem upravitelj kolodvora ili željeznički prijevoznik besplatno pružaju pomoć na način da se ta osoba može ukrcati u vlak, prebaciti na povezanu željezničku uslugu za koju ima kartu ili se iskrcati iz vlaka, pod uvjetom da je na dužnosti osposobljeno osoblje. Ako je obavijest o potrebi za pomoć dostavljena unaprijed u skladu s člankom 24. točkom (a), upravitelj kolodvora ili željeznički prijevoznik osiguravaju da se pruži zatražena pomoć;
- (f) na kolodvorima bez osoblja željeznički prijevoznici besplatno pružaju pomoć u vlaku te tijekom ukrcavanja u vlak i iskrcavanja iz vlaka ako je u vlaku prisutno osposobljeno osoblje;
- (g) ako u vlaku i na kolodvoru nije prisutno osposobljeno prateće osoblje, upravitelji kolodvora ili željeznički prijevoznici ulažu sve razumne napore da se osobama s invaliditetom ili osobama sa smanjenom pokretljivošću omogući pristup putovanju željeznicom;
- (h) željeznički prijevoznici ulažu sve razumne napore kako bi osobama s invaliditetom ili osobama sa smanjenom pokretljivošću osigurali pristup istim uslugama u vlaku koji imaju i ostali putnici ako te osobe ne mogu samostalno i sigurno pristupiti tim uslugama.
2. Pravilima iz članka 21. stavka 1. uspostavljaju se aranžmani za izvršavanje pravâ iz stavka 1. ovog članka.

Članak 24.

Uvjeti pod kojima se pruža pomoć

Željeznički prijevoznici, upravitelji kolodvora, prodavatelji karata i organizatori putovanja surađuju kako bi besplatno pružili pomoć osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću, kako je navedeno u člancima 21. i 23., tako da stavljaju na raspolaganje jedinstveni mehanizam obavješćivanja u skladu sa sljedećim točkama:

- (a) pomoć se pruža pod uvjetom da su željeznički prijevoznik, upravitelj kolodvora, prodavatelj karata ili organizator putovanja kod kojeg je karta kupljena ili jedinstvena kontaktna točka iz točke (f), ako je to primjenjivo, obaviješteni o potrebi putnika za takvom pomoći najmanje 24 sata prije nego što je pomoć potrebna. Dostatna je jedna obavijest za jedno putovanje. Takve obavijesti proslijeđuju se svim željezničkim prijevoznicima i upraviteljima kolodvora uključeno u putovanje.

Takve obavijesti prihvaćaju se bez dodatnih troškova, bez obzira na upotrijebljeno sredstvo komunikacije.

Ako karta ili sezonska karta omogućuje više putovanja, dostatna je jedna obavijest pod uvjetom da su pružene odgovarajuće informacije o vremenskom rasporedu sljedećih putovanja i da je obavijest u svakom slučaju dana najmanje 24 sata prije nego što je prva takva pomoć potrebna. Putnik ili njegov predstavnik ulažu sve razumne napore da obavijeste o otkazivanju takvih sljedećih putovanja najmanje 12 sati unaprijed.

Države članice mogu dopustiti da se rok od 24 sata predviđen za obavijesti iz prvog, drugog i trećeg podstavaka produlji do 36 sati, ali se ta mogućnost ne smije koristiti nakon 30. lipnja 2026. U takvim slučajevima države članice obavješćuju Komisiju o tom dopuštenju i pružaju informacije o mjerama poduzetima ili predviđenima za skraćivanje roka;

- (b) željeznički prijevoznici, upravitelji kolodvora, prodavatelji karata i organizatori putovanja poduzimaju sve mjere potrebne za primitak obavijesti. Ako prodavatelji karata ne mogu obraditi takve obavijesti, navode alternativna prodajna mjesta ili alternativne načine za davanje obavijesti;
- (c) ako nije dana obavijest u skladu s točkom (a), željeznički prijevoznik i upravitelj kolodvora poduzimaju sve razumne napore da pruže pomoć na način da osoba s invaliditetom ili osoba sa smanjenom pokretljivošću može putovati;
- (d) ne dovodeći u pitanje točku (f) ovog članka, upravitelj kolodvora ili druga ovlaštena osoba određuju mjesta na kojima osobe s invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću mogu obznaniti svoj dolazak na željeznički kolodvor i zatražiti pomoć. Nadležnosti u pogledu određivanja takvih mjesta i pružanja informacija o njima utvrđuju se u pravilima o pristupačnosti iz članka 21. stavka 1.;
- (e) pomoć se pruža pod uvjetom da osoba s invaliditetom ili osoba sa smanjenom pokretljivošću bude prisutna na određenom mjestu u vrijeme koje je odredio željeznički prijevoznik ili upravitelj kolodvora koji pruža takvu pomoć. Određeno vrijeme ne smije biti više od 60 minuta prije objavljenog vremena polaska ili vremena kada je od svih putnika zatraženo da se prijave. Ako nije određeno vrijeme kada osoba s invaliditetom ili osoba sa smanjenom pokretljivošću mora biti prisutna, ona mora biti prisutna na određenom mjestu najmanje 30 minuta prije objavljenog vremena polaska ili prije vremena kada je od svih putnika zatraženo da se prijave;
- (f) države članice mogu zahtijevati da upravitelji kolodvora i željeznički prijevoznici na svojem državnom području surađuju kako bi uspostavili i upotrebljavali jedinstvene kontaktne točke za osobe s invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću. Uvjeti za funkcioniranje jedinstvenih kontaktnih točaka utvrđuju se u pravilima o pristupačnosti iz članka 21. stavka 1. Te jedinstvene kontaktne točke odgovorne su za:
  - i. zaprimanje zahtjeva za pomoć na kolodvorima;
  - ii. priopćavanje pojedinačnih zahtjeva za pomoć upraviteljima kolodvora i željezničkim prijevoznicima; i
  - iii. pružanje informacija o pristupačnosti.

Članak 25.

Naknada za opremu za kretanje, pomagala i pse pomagače

1. Ako željeznički prijevoznici i upravitelji kolodvora prouzroče gubitak ili oštećenje opreme za kretanje, među ostalim i invalidskih kolica i pomagala, ili gubitak ili ozljedu pasa pomagača kojima se koriste osobe invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću, oni su odgovorni za to oštećenje, taj gubitak ili tu ozljedu te pružaju naknadu bez nepotrebne odgode. Ta naknada obuhvaća:

- (a) troškove zamjene ili popravka izgubljene ili oštećene opreme za kretanje ili pomagala;
- (b) troškove zamjene psa pomagača koji je izgubljen ili troškove liječenja psa pomagača koji je ozlijeđen; i

(c) razumne troškove privremene zamjene opreme za kretanje ili pomagala ili pasa pomagača ako takvu zamjenu ne osigurava željeznički prijevoznik ili upravitelj kolodvora u skladu sa stavkom 2.

2. Kada se primjenjuje stavak 1., željeznički prijevoznici i upravitelji kolodvora brzo ulažu sve razumne napore kako bi pružili hitno potrebne privremene zamjene opreme za kretanje ili pomagala. Osoba s invaliditetom ili osoba sa smanjenom pokretljivošću smije zadržati tu privremenu zamjensku opremu ili to pomagalo dok joj se ne isplati naknada iz stavka 1.

Članak 26.

Osposobljavanje osoblja

1. Željeznički prijevoznici i upravitelji kolodvora moraju osigurati da se svim članovima osoblja, među ostalim i novozaposlenim članovima osoblja, koji u okviru svojih redovnih dužnosti pružaju izravnu pomoć osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću omogućiti osposobljavanje o invalidnosti da bi znali kako odgovoriti na potrebe osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću.

Željeznički prijevoznici i upravitelji kolodvora također moraju osigurati da se svim članovima osoblja koji rade na kolodvorima ili koji rade u vlakovima, a koji su u izravnom kontaktu s putnicima, omogućiti osposobljavanje i redoviti tečajevi za obnovu znanja radi podizanja svijesti o potrebama osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću.

2. Željeznički prijevoznici i upravitelji kolodvora mogu prihvatiti da u osposobljavanju iz stavka 1. sudjeluju zaposlenici s invaliditetom i mogu razmotriti sudjelovanje putnika s invaliditetom i putnika sa smanjenom pokretljivošću i/ili organizacija koje ih predstavljaju.

POGLAVLJE VI.

SIGURNOST, PRITUŽBE I KVALITETA USLUGE

Članak 27.

Osobna sigurnost putnika

U dogovoru s tijelima javne vlasti, željeznički prijevoznici, upravitelji infrastrukture i upravitelji kolodvora poduzimaju odgovarajuće mjere u svojim područjima nadležnosti i prilagođavaju ih razini sigurnosti koju određuju tijela javne vlasti kako bi zajamčili osobnu sigurnost putnika na željezničkim kolodvorima i u vlakovima te kako bi upravljali rizicima. Oni surađuju i razmjenjuju informacije o najboljim praksama u pogledu sprečavanja djela koja mogu narušiti razinu sigurnosti.

Članak 28.

Pritužbe

1. Svaki željeznički prijevoznik i svaki upravitelj kolodvora čiji je godišnji prosječni promet veći od 10 000 putnika dnevno uspostavlja mehanizam za rješavanje pritužbi u pogledu prava i obveza obuhvaćenih ovom Uredbom u svojim područjima nadležnosti. Putnike jasno informiraju o svojim podacima za kontakt i radnom jeziku ili radnim jezicima. Taj se mehanizam ne primjenjuje za potrebe poglavlja III.

2. Putnici s pomoću mehanizma iz stavka 1. mogu podnijeti pritužbu svakom željezničkom prijevozniku ili svakom upravitelju kolodvora u pogledu njihovih područja nadležnosti. Takva pritužba mora se podnijeti u roku od tri mjeseca od incidenta na koji se pritužba odnosi. U roku od mjesec dana od zaprimanja pritužbe primatelj daje obrazloženi odgovor

ili, u opravdanim slučajevima, obavješćuje putnika da će dobiti odgovor u razdoblju od najviše tri mjeseca od datuma primitka pritužbe. Željeznički prijevoznici i upravitelji kolodvora čuvaju podatke potrebne za procjenu pritužbe tijekom cjelokupnog trajanja postupka rješavanja pritužbe što uključuje postupke rješavanja pritužbe iz članka 33. i 34., i na zahtjev dostavljaju te podatke nacionalnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva.

3. Pojediniosti o postupku rješavanja pritužbe moraju biti dostupne javnosti, među ostalim i osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću. Te se informacije na zahtjev stavljaju na raspolaganje barem na službenom jeziku ili službenim jezicima države članice u kojoj posluje željeznički prijevoznik.

4. U izvješću iz članka 29. stavka 2. željeznički prijevoznik objavljuje broj i vrste zaprimljenih pritužbi te riješenih pritužbi, vrijeme potrebno za odgovor i eventualne poduzete mjere za poboljšanje.

Članak 29.

Standardi kvalitete usluge

1. Željeznički prijevoznici uspostavljaju standarde kvalitete usluge i provode sustav upravljanja kvalitetom kako bi održali kvalitetu usluge. Standardima kvalitete usluge obuhvaćeni su barem elementi navedeni u Prilogu III.

2. Željeznički prijevoznici nadziru vlastitu uspješnost s pomoću standarda kvalitete usluge. Željeznički prijevoznici do 30. lipnja 2023. i svake dvije godine nakon toga na svojim internetskim stranicama objavljuju izvješće o kvaliteti svojih usluga. Takva izvješća također se stavljaju na raspolaganje na internetskim stranicama Agencije Europske unije za željeznice.

3. Upravitelji kolodvora uspostavljaju standarde kvalitete usluge na temelju relevantnih elemenata navedenih u Prilogu III. Oni prate svoju uspješnost na temelju tih standarda i na zahtjev nacionalnim tijelima javne vlasti pružaju pristup informacijama o njoj.

POGLAVLJE VII.

INFORMIRANJE I IZVRŠAVANJE ZAKONODAVSTVA

Članak 30.

Informiranje putnika o njihovim pravima

1. Pri prodaji karata za putovanja željeznicom željeznički prijevoznici, upravitelji kolodvora, prodavatelji karata i organizatori putovanja informiraju putnike o njihovim pravima i obvezama u skladu s ovom Uredbom. Za ispunjavanje tog zahtjeva u pogledu informiranja mogu se koristiti sažetkom odredaba ove Uredbe koji je Komisija izradila na svim službenim jezicima Unije i stavila im ga na raspolaganje. Željeznički prijevoznici, upravitelji kolodvora, prodavatelji karata i organizatori putovanja pružaju te informacije, u papirnatom ili elektroničkom obliku ili na bilo koji drugi način, među ostalim i u pristupačnim oblicima, u skladu s odredbama Direktive (EU) 2019/882 i Uredbe (EU) br. 1300/2014. Oni navode gdje se te informacije mogu dobiti u slučaju otkazivanja putovanja, propuštene veze ili dugog kašnjenja.

2. Željeznički prijevoznici i upravitelji kolodvora na odgovarajući način, među ostalim i u pristupačnim oblicima u skladu s odredbama Direktive (EU) 2019/882 i Uredbe (EU) br. 1300/2014, informiraju putnike na kolodvoru, u vlaku i na svojim internetskim stranicama o njihovim pravima i obvezama u skladu s ovom Uredbom te o podacima za kontakt tijela ili tijela koje(-a) su države članice imenovale na temelju članka 31.

Članak 31.**Imenovanje nacionalnih tijela za izvršavanje zakonodavstva**

1. Svaka država članica imenuje tijelo ili tijela odgovorna za izvršavanje ove Uredbe. Svako tijelo poduzima mjere koje su potrebne kako bi se osiguralo poštovanje prava putnika.
2. U pogledu vlastite organizacije, odluka o financiranju, pravne strukture i donošenja odluka svako je tijelo neovisno o svakom upravitelju infrastrukture, tijelu za ubiranje pristojbi, tijelu za dodjelu kapaciteta ili željezničkom prijevozniku.
3. Države članice obavješćuju Komisiju o tijelu imenovanom ili tijelima imenovanima u skladu s ovim člankom i o njegovim ili njihovim odgovornostima. Komisija i imenovana tijela objavljuju te informacije na svojim internetskim stranicama.
4. Obveze izvršavanja u pogledu upravitelja kolodvora i upravitelja infrastrukture predviđene u ovom poglavlju ne primjenjuju se na Cipar i Maltu sve dok se na njihovim državnim područjima ne uspostavi željeznički sustav, a u pogledu željezničkih prijevoznika sve dok izdavatelj dozvola kojeg je imenovao Cipar ili Malta ne izda dozvolu nijednom željezničkom prijevozniku u skladu s člankom 2. stavkom 1.

Članak 32.**Zadaci u pogledu izvršavanja zakonodavstva**

1. Nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva pomno prate usklađenost s ovom Uredbom, kao i s uredbama (EU) br. 454/2011 i (EU) br. 1300/2014 u onoj mjeri u kojoj se na te uredbe upućuje u ovoj Uredbi, te poduzimaju mjere potrebne kako bi se osiguralo poštovanje prava putnika.
2. Za potrebe stavka 1. željeznički prijevoznici, upravitelji kolodvora, upravitelji infrastrukture, prodavatelji karata i organizatori putovanja nacionalnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva na njihov zahtjev dostavljaju relevantne dokumente i informacije bez nepotrebne odgode, a u svakom slučaju u roku od mjesec dana od primitka zahtjeva. U složenim slučajevima nacionalno tijelo za izvršavanje zakonodavstva može produljiti taj rok na najviše tri mjeseca od primitka zahtjeva. Pri provedbi svojih funkcija nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva uzimaju u obzir informacije koje im je dostavilo tijelo imenovano u skladu s člankom 33. za rješavanje pritužbi ako je potonje tijelo neko drugo tijelo. Nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva mogu odlučiti i o mjerama izvršavanja na temelju pojedinačnih pritužbi koje im je prosljedilo takvo tijelo.
3. Nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva svake dvije godine do 30. lipnja sljedeće kalendarske godine objavljuju izvješća sa statističkim podacima o svojim aktivnostima, među ostalim i s podacima o izrečenim sankcijama. Ta se izvješća stavljaju na raspolaganje na internetskim stranicama Agencije Europske unije za željeznice.
4. Željeznički prijevoznici dostavljaju svoje podatke za kontakt nacionalnom tijelu za izvršavanje zakonodavstva ili nacionalnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva države članice u kojoj posluju.

Članak 33.**Rješavanje pritužbi od strane nacionalnih tijela za izvršavanje zakonodavstva i drugih tijela**

1. Ne dovodeći u pitanje prava potrošača da traže druge načine pravne zaštite na temelju Direktive 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁵⁾, nakon neuspješne pritužbe željezničkom prijevozniku ili upravitelju kolodvora na temelju članka 28. putnik može podnijeti pritužbu nacionalnom tijelu za izvršavanje zakonodavstva ili nekom drugom tijelu imenovanom u skladu sa stavkom 2. ovog članka u roku od tri mjeseca od primitka informacija o odbijanju izvorne pritužbe. Ako u roku od tri mjeseca od podnošenja izvorne pritužbe nije zaprimljen odgovor, putnik ima pravo na pritužbu nacionalnom tijelu za izvršavanje zakonodavstva ili nekom drugom tijelu imenovanom u skladu sa stavkom 2. Prema potrebi, to tijelo obavješćuje podnositelja pritužbe o njegovu pravu na pritužbu tijelima za alternativno rješavanje sporova kako bi ishodio pojedinačnu pravnu zaštitu.

⁽¹⁵⁾ Direktiva 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2009/22/EZ (SL L 165, 18.6.2013., str. 63.).

2. Svaki putnik može nacionalnom tijelu za izvršavanje zakonodavstva ili nekom drugom tijelu koje je u tu svrhu imenovala država članica podnijeti pritužbu o navodnom kršenju ove Uredbe.

3. Nacionalno tijelo za izvršavanje zakonodavstva ili neko drugo tijelo imenovano u skladu sa stavkom 2. potvrđuje primitak pritužbe u roku od dva tjedna nakon što ju je primilo. Postupak rješavanja pritužbe smije trajati najviše tri mjeseca od datuma uspostavljanja spisa o pritužbi. U složenim slučajevima to tijelo može produljiti navedeno razdoblje na šest mjeseci. U takvom slučaju to tijelo mora obavijestiti putnika o razlozima za produljenje i o očekivanom vremenu potrebnom za okončanje postupka. Samo oni slučajevi koji uključuju sudski postupak smiju trajati dulje od šest mjeseci. Ako je to tijelo istodobno i tijelo za alternativno rješavanje sporova u smislu Direktive 2013/11/EU, prednost imaju rokovi utvrđeni u toj direktivi.

Postupak rješavanja pritužbe mora biti pristupačan osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću.

4. Pritužbe putnika o incidentu u kojem je sudjelovao željeznički prijevoznik rješava nacionalno tijelo za izvršavanje zakonodavstva ili neko drugo tijelo imenovano u skladu sa stavkom 2. države članice koja je izdala dozvolu tom prijevozniku.

5. Ako se pritužba odnosi na navodna kršenja koja su počinili upravitelji kolodvora ili upravitelji infrastrukture, pritužbu rješava nacionalno tijelo za izvršavanje zakonodavstva ili neko drugo tijelo imenovano u skladu sa stavkom 2. države članice na čijem se državnom području dogodio incident.

6. U okviru suradnje na temelju članka 34. nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva mogu odstupiti od stavka 4. ili stavka 5. ovog članka ili i od stavka 4. i od stavka 5. ovog članka ako je to zbog opravdanih razloga, osobito onih povezanih s jezikom ili mjestom boravišta, u interesu putnika.

Članak 34.

Razmjena informacija i prekogranična suradnja među nacionalnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva

1. Ako su u skladu s člancima 31. i 33. imenovana različita tijela, uspostavljaju se mehanizmi za izvješćivanje kako bi se osigurala razmjena informacija među njima, u skladu s Uredbom (EU) 2016/679, kako bi se pomoglo nacionalnom tijelu za izvršavanje zakonodavstva u izvršavanju njegovih nadzornih zadaća i zadaća u vezi s izvršavanjem zakonodavstva te kako bi tijelo za rješavanje pritužbi imenovano u skladu s člankom 33. moglo prikupiti informacije koje su mu potrebne za razmatranje pojedinačnih pritužbi.

2. Nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva razmjenjuju informacije o svojem radu i o načelima i praksama donošenja odluka u svrhu koordinacije. U toj im zadaći pomaže Komisija.

3. U složenim slučajevima, kao što su slučajevi koji uključuju više pritužbi ili operatera, prekogranično putovanje ili nesreće na državnom području države članice koja nije država članica koja je prijevozniku izdala dozvolu, te osobito ako je nejasno koje je nacionalno tijelo za izvršavanje zakonodavstva nadležno ili ako bi se time olakšalo ili ubrzalo rješavanje pritužbe, nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva surađuju kako bi imenovala glavno tijelo koje služi kao jedinstvena kontaktna točka za putnike. Sva uključena nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva surađuju kako bi olakšala rješavanje pritužbe, među ostalim i razmjenjujući informacije, pomažući u prevođenju dokumenata i pružajući informacije o okolnostima incidenta. Putnici se obavješćuju o tome koje tijelo djeluje kao glavno tijelo.

POGLAVLJE VIII.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 35.

Sankcije

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenja ove Uredbe i poduzimaju sve potrebne mjere radi osiguranja njihove provedbe. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Države članice obavješćuju Komisiju o tim pravilima i mjerama te je bez odgode obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje na njih utječu.
2. U okviru suradnje iz članka 34. nacionalno tijelo za izvršavanje zakonodavstva koje je nadležno za potrebe članka 33. stavka 4. ili stavka 5. na zahtjev nacionalnog tijela za izvršavanje zakonodavstva koje rješava pritužbu istražuje kršenje ove Uredbe koje je to tijelo utvrdilo te, ako je to potrebno, izriče sankcije.

Članak 36.

Delegirani akti

Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 37. o izmjeni ove Uredbe kako bi:

- (a) prilagodila financijski iznos utvrđen u članku 15. stavku 2. kako bi se u obzir uzele izmjene harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena za cijeli EU, isključujući energiju i neprerađenu hranu, koji je objavila Komisija (Eurostat);
- (b) izmijenila Prilog I. kako bi se u obzir uzele izmjene Jedinstvenih pravila o ugovoru o međunarodnom željezničkom prijevozu putnika i prtljage (CIV), kako su navedena u Dodatku A Konvenciji o međunarodnom željezničkom prijevozu (COTIF).

Članak 37.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 36. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od pet godina od 6. lipnja 2021. Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije devet mjeseci prije kraja razdoblja od pet godina. Delegiranje ovlasti prešutno se produljuje za razdoblja jednakog trajanja, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 36. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u toj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 36. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 38.**Postupak odbora**

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 39.**Izješće**

Komisija do 7. lipnja 2026. izvješćuje Europski parlament i Vijeće o provedbi i rezultatima ove Uredbe.

Izješće se temelji na informacijama koje se moraju pružiti u skladu s ovom Uredbom. Izješće je prema potrebi popraćeno odgovarajućim prijedlozima.

Članak 40.**Stavljanje izvan snage**

Uredba (EZ) br. 1371/2007 stavlja se izvan snage s učinkom od 7. lipnja 2023.

Upućivanja na uredbu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga IV.

Članak 41.**Stupanje na snagu**

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 7. lipnja 2023.

Međutim, članak 6. stavak 4. primjenjuje se od 7. lipnja 2025.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 29. travnja 2021.

Za Europski parlament
Predsjednik
D.M. SASSOLI

Za Vijeće
Predsjednik
A.P. ZACARIAS

PRILOG I.

IZVOD IZ JEDINSTVENIH PRAVILA O UGOVORU O MEĐUNARODNOM ŽELJEZNIČKOM PRIJEVOZU
PUTNIKA I PRTLJAGE (CIV)

Dodatak A Konvenciji o međunarodnom željezničkom prijevozu (COTIF) od 9. svibnja 1980., kako je izmijenjena Protokolom o izmjenama Konvencije o međunarodnom željezničkom prijevozu od 3. lipnja 1999.

GLAVA I.

OPĆE ODREDBE

Članak 3.

Definicije

Za potrebe ovih Jedinjstvenih pravila pojam

- (a) „prijevoznik” znači ugovorni prijevoznik s kojim je putnik sklopio ugovor o prijevozu na temelju ovih Jedinjstvenih pravila ili jedan od uzastopnih prijevoznika koji je odgovoran na temelju tog ugovora;
- (b) „zamjenski prijevoznik” znači prijevoznik koji nije sklopio ugovor o prijevozu s putnikom, ali kojem je prijevoznik iz točke (a) povjerio, u cijelosti ili djelomično, obavljanje prijevoza željeznicom;
- (c) „opći uvjeti prijevoza” znači uvjeti prijevoznika u obliku općih uvjeta ili tarifa, koji su na snazi u skladu s pravom u svakoj državi članici i koji su sklapanjem ugovora o prijevozu postali njegov sastavni dio;
- (d) „vozilo” znači motorno vozilo ili prikolica koji se prevoze istodobno s prijevozom putnika.

GLAVA II.

SKLAPANJE I IZVRŠENJE UGOVORA O PRIJEVOZU

Članak 6.

Ugovor o prijevozu

1. Ugovorom o prijevozu prijevoznik se obvezuje prevesti putnika te, prema potrebi, prtljagu i vozila, do mjesta odredišta te isporučiti prtljagu i vozila u mjestu odredišta.
2. Ugovor o prijevozu mora se potvrditi s jednom ili više karata koje su izdane putniku. Međutim, podložno članku 9., nepostojanje, neispravnost ili gubitak karte ne utječe na postojanje ili valjanost ugovora koji ostaje podložan ovim Jedinjstvenim pravilima.
3. Karta jest *prima facie* dokaz o sklapanju i sadržaju ugovora o prijevozu.

Članak 7.

Karta

1. Općim uvjetima prijevoza određuju se oblik i sadržaj karata te jezik i slova kojima one moraju biti tiskane i ispunjene.
2. Na karti mora biti navedeno barem sljedeće:
  - (a) prijevoznik ili prijevoznici;
  - (b) izjava da prijevoz podliježe, neovisno o bilo kojoj protivnoj klauzuli, ovim Jedinjstvenim pravilima; to se može naznačiti pokratom CIV;
  - (c) svaka druga izjava potrebna kao dokaz o sklapanju i sadržaju ugovora o prijevozu i kojom se omogućuje putniku da se pozove na prava koja proizlaze iz tog ugovora.
3. Putnik se prilikom primitka karte mora uvjeriti da je karta ispunjena u skladu s njegovim uputama.

4. Karta se može prenijeti na drugu osobu ako nije izdana na putnikovo ime i ako putovanje još nije započelo.
5. Karta se može izdati u obliku elektronički registriranih podataka koji se mogu pretvoriti u čitljive pisane simbole. Postupak upotrijebljen za registraciju i obradu podataka mora biti ekvivalentan s funkcionalnog aspekta, posebice u pogledu dokazne vrijednosti karte koja je predstavljena tim podacima.

Članak 8.

Plaćanje i povrat cijene prijevoza

1. Ako se putnik i prijevoznik ne dogovore drugačije, cijena prijevoza plaća se unaprijed.
2. Općim uvjetima prijevoza određuje se pod kojim se uvjetima isplaćuje povrat cijene prijevoza.

Članak 9.

Pravo na prijevoz. Isključenje iz prijevoza

1. Putnik od početka putovanja mora posjedovati valjanu kartu i pokazati je pri pregledu karata. Općim uvjetima prijevoza može se predvidjeti:
  - (a) da putnik koji ne pokaže valjanu kartu osim cijene prijevoza mora platiti i nadoplatu;
  - (b) da se od putnika koji odbije platiti cijenu prijevoza ili nadoplatu na zahtjev može zahtijevati da prekine putovanje;
  - (c) mora li se izvršiti povrat nadoplate i pod kojim uvjetima.
2. Općim uvjetima prijevoza može se predvidjeti da putnici koji:
  - (a) predstavljaju opasnost za sigurnost i dobro funkcioniranje prometovanja ili za sigurnost drugih putnika,
  - (b) koji uznemiruju druge putnike na nepodnošljiv način,

budu isključeni iz prijevoza ili se može zahtijevati da prekinu putovanje i da te osobe nemaju pravo na povrat cijene prijevoza ili drugih troškova za prijevoz predane prtljage koje su možda platili.

Članak 10.

Ispunjavanje administrativnih formalnosti

Putnik mora ispunjavati formalnosti koje zahtijevaju carina ili druga upravna tijela.

Članak 11.

Otkazivanje i kašnjenje vlakova. Propuštene veze

Prijevoznik mora, kada je to potrebno, potvrditi na karti da je vlak otkazan ili da je propuštena veza.

GLAVA III.

PRIJEVOZ RUČNE PRTLJAGE, ŽIVOTINJA, PREDANE PRTLJAGE I VOZILA

POGLAVLJE I.

Zajedničke odredbe

Članak 12.

Prihvatljivi predmeti i životinje

1. Putnik može sa sobom ponijeti predmete kojima se lako rukuje (ručna prtljaga) kao i žive životinje, u skladu s Općim uvjetima prijevoza. Osim toga, može sa sobom ponijeti i velike predmete, u skladu s posebnim odredbama sadržanima u Općim uvjetima prijevoza. Predmeti i životinje koji bi mogli smetati putnicima ili uznemirivati putnike ili izazvati štetu nisu dopušteni kao ručna prtljaga.
2. Putnik može predati predmete i životinje kao predanu prtljagu, u skladu s Općim uvjetima prijevoza.

3. Prijevoznik može dopustiti prijevoz vozila koja se prevoze istodobno s prijevozom putnika, u skladu s posebnim odredbama sadržanima u Općim uvjetima prijevoza.
4. Prijevoz opasnih tvari kao ručne prtljage, predane prtljage te u vozilima koja se u skladu s ovom glavom prevoze željeznicom ili na tim vozilima mora biti usklađen s Uredbom o prijevozu opasnih tvari željeznicom (RID).

Članak 13.

Provjera

1. Kada postoji valjan razlog za sumnju u nepoštovanje uvjeta prijevoza, prijevoznik ima pravo provjeriti zadovoljavaju li predmeti (ručna prtljaga, predana prtljaga, vozila uključujući njihov teret) i životinje koji se prevoze uvjete prijevoza, osim ako se zakonima i propisima države u kojoj bi se trebala obaviti provjera zabranjuje takva provjera. Putnika se mora pozvati da prisustvuje provjeri. Ako se ne pojavi ili se do njega ne može doći, prijevoznik mora zatražiti prisutnost dvaju nezavisnih svjedoka.
2. Ako se utvrdi da se uvjeti prijevoza nisu poštovali, prijevoznik može zatražiti da putnik plati troškove provjere.

Članak 14.

Ispunjavanje administrativnih formalnosti

Putnik mora ispunjavati formalnosti koje zahtijevaju carina ili druga upravna tijela kada pri prijevozu ima predmete (ručnu prtljagu, predanu prtljagu, vozila uključujući njihov teret) ili životinje koji se prevoze. Putnik mora prisustvovati pregledu tih predmeta, osim ako je drukčije predviđeno zakonima i propisima svake države.

POGLAVLJE II.

Ručna prtljaga i životinje

Članak 15.

Nadzor

Putnik je odgovoran za nadzor ručne prtljage i životinja koje nosi sa sobom.

POGLAVLJE III.

Predana prtljaga

Članak 16.

Predaja prtljage

1. Ugovorne obveze koje se odnose na otpremu predane prtljage moraju se utvrditi potvrdom o predaji prtljage koja se izdaje putniku.
2. Podložno članku 22., nepostojanje, neispravnost ili gubitak potvrde o predaji prtljage ne utječe na postojanje ili valjanost sporazuma povezanih s otpremom predane prtljage, koji ostaju podložni ovim Jedinственим pravilima.
3. Potvrda o predaji prtljage jest *prima facie* dokaz o predaji prtljage i uvjetima njezina prijevoza.
4. Ako nema dokaza o suprotnom, pretpostavlja se da je predana prtljaga kada je preuzeo prijevoznik bila očigledno u dobrom stanju te da broj i masa komada prtljage odgovaraju stavkama u potvrdi o predaji prtljage.

Članak 17.

Potvrda o predaji prtljage

1. Općim uvjetima prijevoza određuju se oblik i sadržaj potvrde o predaji prtljage te jezik i slova kojima ona mora biti tiskana i ispunjena. Članak 7. stavak 5. primjenjuje se *mutatis mutandis*.

2. Na potvrdi o predaji prtljage mora biti upisano barem sljedeće:
  - (a) prijevoznik ili prijevoznici;
  - (b) izjava da prijevoz podliježe, neovisno o bilo kojoj protivnoj klauzuli, ovim Jedinim pravilima; to se može naznačiti pokratom CIV;
  - (c) svaka druga izjava potrebna da bi se dokazalo da postoje ugovorne obveze o otpremi predane prtljage i kojom se omogućuje putniku da se pozove na prava koja proizlaze iz ugovora o prijevozu.
3. Putnik se prilikom primitka potvrde o predaji prtljage mora uvjeriti da je potvrda o predaji prtljage ispunjena u skladu s njegovim uputama.

Članak 18.

Predaja i prijevoz

1. Osim ako je Općim uvjetima prijevoza predviđeno drukčije, prtljaga se predaje samo uz predočenje karte koja vrijedi barem do odredišta prtljage. U svakom drugom pogledu predaja prtljage obavlja se u skladu s važećim propisima u mjestu predaje.
2. Kada se u Općim uvjetima prijevoza predviđa da se prtljaga može prihvatiti za prijevoz bez predočenja karte, odredbe ovih Jedinim pravila kojima se utvrđuju prava i obveze putnika u pogledu njegove predane prtljage primjenjuju se *mutatis mutandis* na osobu koja je predala predanu prtljagu.
3. Prijevoznik može otpremiti predanu prtljagu drugim vlakom ili drugom vrstom prijevoza i drugom linijom od one kojom putuje putnik.

Članak 19.

Plaćanje cijene prijevoza predane prtljage

Ako se putnik i prijevoznik ne dogovore drugačije, cijena prijevoza predane prtljage plaća se pri predaji.

Članak 20.

Obilježavanje predane prtljage

Putnik mora naznačiti na svakom komadu predane prtljage na jasno vidljivom mjestu, na dostatno trajan i čitljiv način:

- (a) svoje ime i adresu;
- (b) mjesto odredišta.

Članak 21.

Pravo raspolaganja predanom prtljagom

1. Ako to okolnosti dopuštaju i ako to nije protivno carinskim zahtjevima ili zahtjevima drugih upravnih tijela, putnik može zatražiti da mu se prtljaga vrati na mjestu predaje uz vraćanje potvrde o predaji prtljage i, ako se to zahtijeva Općim uvjetima prijevoza, uz predočenje karte.
2. Opći uvjeti prijevoza mogu sadržavati druge odredbe koje se odnose na pravo raspolaganja predanom prtljagom, posebice promjene mjesta odredišta i moguće s time povezane financijske posljedice koje treba snositi putnik.

Članak 22.

Isporuka

1. Predana prtljaga isporučuje se nakon vraćanja potvrde o predaji prtljage i, prema potrebi, nakon plaćanja iznosa koji se naplaćuju za predaju.

Prijevoznik ima pravo, ali nije dužan, provjeriti ima li nositelj potvrde o predaji prtljage pravo na isporuku.

2. Smatra se da je prtljaga isporučena nositelju potvrde o predaji prtljage ako je, u skladu s važećim propisima u mjestu odredišta:
  - (a) prtljaga uručena carinskim ili poreznim tijelima, u njihovim prostorijama ili skladištima, kada oni ne podliježu nadzoru prijevoznika;
  - (b) ako su žive životinje predane trećoj strani.
3. Nositelj potvrde o predaji prtljage može zatražiti isporuku prtljage u mjestu odredišta čim istekne dogovoreno vrijeme i, prema potrebi, vrijeme potrebno za provedbu postupaka carinskih ili drugih upravnih tijela.
4. Ako ne vrati potvrdu o predaji prtljage, prijevoznik je dužan isporučiti prtljagu samo osobi koja može dokazati svoje pravo na prtljagu; ako se čini da je dokaz nedostatan, prijevoznik može zatražiti sredstvo osiguranja.
5. Prtljaga se isporučuje u mjestu odredišta za koje je predana.
6. Nositelj potvrde o predaji prtljage čija prtljaga nije isporučena može zatražiti da se potvrde dan i vrijeme na potvrdi kada je zatražio isporuku u skladu sa stavkom 3.
7. Osoba koja ima pravo može odbiti prihvatiti prtljagu ako prijevoznik ne udovolji njezinu zahtjevu da izvrši provjeru predane prtljage kako bi se utvrdila bilo kakva navodna šteta.
8. U svakom drugom pogledu isporuka prtljage provodi se u skladu s važećim propisima u mjestu odredišta.

POGLAVLJE IV.

Vozila

Članak 23.

Uvjeti prijevoza

Posebnim odredbama kojima se uređuje prijevoz vozila, sadržanima u Općim uvjetima prijevoza, određuju se posebice uvjeti kojima se uređuje prihvaćanje za prijevoz, predaja, utovar i isporuka, kao i obveze putnika.

Članak 24.

Potvrda o prijevozu

1. Ugovorne obveze koje se odnose na prijevoz vozila moraju se utvrditi potvrdom o prijevozu koja se izdaje putniku. Potvrda o prijevozu može se uključiti u putnikovu kartu.
2. Posebnim odredbama kojima se uređuje prijevoz vozila, sadržanima u Općim uvjetima prijevoza, određuju se oblik i sadržaj potvrde o prijevozu te jezik i slova kojima ona mora biti tiskana i ispunjena. Članak 7. stavak 5. primjenjuje se *mutatis mutandis*.
3. Na potvrdi o prijevozu mora biti upisano barem sljedeće:
  - (a) prijevoznik ili prijevoznici;
  - (b) izjava da prijevoz podliježe, neovisno o bilo kojoj protivnoj klauzuli, ovim Jedinim pravilima; to se može naznačiti pokratom CIV;
  - (c) svaka druga izjava potrebna da bi se dokazalo da postoje ugovorne obveze koje se odnose na prijevoz vozila i kojom se omogućuje putniku da se pozove na prava koja proizlaze iz ugovora o prijevozu.
4. Putnik se prilikom primitka potvrde o prijevozu mora uvjeriti da je potvrda o prijevozu ispunjena u skladu s njegovim uputama.

Članak 25.**Mjerodavno pravo**

Podložno odredbama ovog poglavlja, odredbe poglavlja III. koje se odnose na prijevoz prtljage primjenjuju se i na vozila.

GLAVA IV.

ODGOVORNOST PRIJEVOZNIKA

POGLAVLJE I.

Odgovornost u slučaju smrti ili osobne ozljede putnikâ**Članak 26.****Temelj odgovornosti**

1. Prijevoznik je odgovoran za gubitak ili štetu koja proizlazi iz smrti, osobnih ozljeda ili neke druge tjelesne ili psihičke povrede putnika, koja je nastala zbog nesreće izazvane prometovanjem željeznice i koja se dogodila dok je putnik bio u željezničkom vozilu, ulazio u njega ili izlazio iz njega, neovisno o tome koja se željeznička infrastruktura koristila.

2. Prijevoznik se oslobađa te odgovornosti:

(a) ako je nesreća prouzročena okolnostima koje nisu povezane s prometovanjem željeznice i koje prijevoznik, unatoč tome što je poduzeo mjere potrebne u posebnim okolnostima slučaja, nije mogao izbjeći i čije posljedice nije mogao spriječiti;

(b) u mjeri u kojoj je za nesreću kriv putnik;

(c) ako je nesreća posljedica ponašanja treće osobe koje prijevoznik, unatoč tome što je poduzeo mjere potrebne u posebnim okolnostima slučaja, nije mogao izbjeći i čije posljedice nije mogao spriječiti; drugi prijevoznik koji se koristi istom željezničkom infrastrukturom ne smatra se trećom stranom; ne utječe se na pravo na regres.

3. Ako je nesreća posljedica ponašanja treće osobe i ako unatoč tome prijevoznik nije u potpunosti oslobođen svoje odgovornosti u skladu sa stavkom 2. točkom (c), on je odgovoran u potpunosti do granica utvrđenih u ovim Jedinjstvenim pravilima, ali ne dovodeći u pitanje bilo koje pravo na regres koje prijevoznik može imati prema trećoj strani.

4. Ovim Jedinjstvenim pravilima ne utječe se na bilo koju odgovornost koju prijevoznik eventualno snosi u slučajevima koji nisu predviđeni u stavku 1.

5. Ako prijevoz koji je uređen jednim ugovorom o prijevozu obavlja nekoliko uzastopnih prijevoznika, prijevoznik koji je na temelju ugovora o prijevozu obavezan osigurati uslugu prijevoza tijekom koje se dogodi nesreća odgovoran je u slučaju smrti i osobnih ozljeda putnikâ. Kada tu uslugu ne pruža prijevoznik nego zamjenski prijevoznik, oba prijevoznika solidarno su odgovorna u skladu s ovim Jedinjstvenim pravilima.

Članak 27.**Odsteta u slučaju smrti**

1. U slučaju smrti putnika, odšteta obuhvaća:

(a) sve potrebne troškove povezane sa smrću, posebice troškove prijevoza tijela i pogrebne troškove;

(b) ako smrt ne nastupi odmah, odštetu predviđenu u članku 28.

2. Ako su zbog smrti putnika osobe za koje je on imao ili bi imao pravnu obvezu uzdržavanja izgubile njegovu potporu, te se osobe također mora oštećiti za taj gubitak. Pravo na postupak za odštetu osoba koje je putnik uzdržavao a da za to nije bio zakonski obavezan uređuje se nacionalnim pravom.

Članak 28.**Odšteta u slučaju osobne ozljede**

U slučaju osobne ozljede ili neke druge tjelesne ili psihičke povrede putnika odšteta obuhvaća:

- (a) potrebne troškove, posebice troškove liječenja i prijevoza;
- (b) naknadu za financijske gubitke, zbog potpune ili djelomične radne nesposobnosti ili povećanih potreba.

Članak 29.**Naknada za druge tjelesne povrede**

Nacionalnim pravom utvrđuje se mora li i u kojoj mjeri prijevoznik platiti odštetu za tjelesne povrede osim onih predviđenih u člancima 27. i 28.

Članak 30.**Oblik i iznos odštete u slučaju smrti i osobne ozljede**

1. Odšteta na temelju članka 27. stavka 2. i članka 28. točke (b) mora se dodijeliti u obliku jednokratnog iznosa. Međutim, ako se nacionalnim pravom dopušta plaćanje rente, odšteta se dodjeljuje u tom obliku ako to zatraže ozlijeđeni putnik ili osobe koje imaju pravo navedene u članku 27. stavku 2.
2. Iznos odštete koji se dodjeljuje na temelju stavka 1. utvrđuje se u skladu s nacionalnim pravom. Međutim, za potrebe ovih Jedinstvenih pravila gornja granica po putniku utvrđuje se na 175 000 obračunskih jedinica, kao jednokratni iznos ili u godišnjoj renti koja odgovara tom iznosu, ako je nacionalnim pravom predviđena gornja granica koja je niža od tog iznosa.

Članak 31.**Druge vrste prijevoza**

1. Podložno stavku 2., odredbe koje se odnose na odgovornost prijevoznika u slučaju smrti ili osobne ozljede putnika ne primjenjuju se na gubitak ili štetu koji su nastali tijekom prijevoza koji, u skladu s ugovorom o prijevozu, nije bio prijevoz željeznicom.
2. Međutim, kada se željeznička vozila prevoze trajektom, odredbe koje se odnose na odgovornost u slučaju smrti ili osobne ozljede putnika primjenjuju se na gubitak ili štetu iz članka 26. stavka 1. i članka 33. stavka 1., koji su nastali zbog nesreće izazvane prometovanjem željeznice i koja se dogodila dok je putnik bio u navedenim vozilima, ulazio u njih ili izlazio iz njih.
3. Kada je zbog izvanrednih okolnosti privremeno obustavljeno prometovanje željeznice i putnici se prevoze drugom vrstom prijevoza, prijevoznik je odgovoran na temelju ovih Jedinstvenih pravila.

POGLAVLJE II.**Odgovornost u slučaju nepridržavanja voznog reda****Članak 32.****Odgovornost u slučaju otkazivanja putovanja, kašnjenja vlakova ili propuštenih veza**

1. Prijevoznik je odgovoran putniku za gubitak ili štetu koja proizlazi iz činjenice da se zbog otkazivanja putovanja, kašnjenja vlaka ili propuštene veze njegovo putovanje ne može nastaviti istog dana ili da se nastavak putovanja istog dana ne može razumno zatražiti zbog danih okolnosti. Odšteta obuhvaća razumne troškove smještaja kao i razumne troškove nastale zbog potrebe obavješćivanja osoba koje čekaju putnika.
2. Prijevoznik se oslobađa te odgovornosti kada se otkazivanje putovanja, kašnjenje vlaka ili propuštena veza može pripisati nekom od sljedećih uzroka:
  - (a) okolnostima koje nisu povezane s prometovanjem željeznice koje prijevoznik, unatoč tome što je poduzeo mjere potrebne u posebnim okolnostima slučaja, nije mogao izbjeći i čije posljedice nije mogao spriječiti;

- (b) krivnji putnika; ili
- (c) ponašanju treće osobe koje prijevoznik, unatoč tome što je poduzeo mjere potrebne u posebnim okolnostima slučaja, nije mogao izbjeći i čije posljedice nije mogao spriječiti; drugi prijevoznik koji se koristi istom željezničkom infrastrukturom ne smatra se trećom stranom; ne utječe se na pravo na regres.
3. Nacionalnim pravom utvrđuje se mora li i u kojoj mjeri prijevoznik platiti odštetu za povredu osim povrede predviđene u stavku 1. Ovom odredbom ne dovodi se u pitanje članak 44.

POGLAVLJE III.

Odgovornost za ručnu prtljagu, životinje, predanu prtljagu i vozila

Odjeljak 1.

Ručna prtljaga I životinje

Članak 33.

Odgovornost

1. U slučaju smrti ili osobne ozljede putnika, prijevoznik je odgovoran i za gubitak ili štetu koji proizlaze iz potpunog ili djelomičnog gubitka ili oštećenja predmeta koje je putnik imao na sebi ili kod sebe kao ručnu prtljagu; to se odnosi i na životinje koje je putnik poveo sa sobom. Članak 26. primjenjuje se *mutatis mutandis*.
2. U svakom drugom pogledu prijevoznik nije odgovoran za potpun ili djelomičan gubitak, odnosno oštećenje predmeta, ručne prtljage ili životinja za čiji je nadzor odgovoran putnik u skladu s člankom 15., osim ako su gubitak ili šteta prouzročeni krivnjom prijevoznika. Drugi članci glave IV., uz iznimku članka 51., i glava VI. ne primjenjuju se u ovom slučaju.

Članak 34.

Granica odštete u slučaju gubitka ili oštećenja predmetâ

Kada je prijevoznik odgovoran na temelju članka 33. stavka 1., mora platiti odštetu do granice od 1 400 obračunskih jedinica po putniku.

Članak 35.

Isključenje odgovornosti

Prijevoznik nije odgovoran putniku za gubitak ili štetu koji su nastali zbog toga što putnik ne ispunjava formalnosti koje zahtijevaju carina ili druga upravna tijela.

Odjeljak 2.

Predana prtljaga

Članak 36.

Temelj odgovornosti

1. Prijevoznik je odgovoran za gubitak ili štetu koji proizlaze iz potpunog ili djelomičnog gubitka ili oštećenja predane prtljage između vremena kada ju je prijevoznik preuzeo i vremena isporuke kao i za gubitak ili štetu koji proizlaze iz kašnjenja isporuke.
2. Prijevoznik se oslobađa te odgovornosti u onoj mjeri u kojoj su gubitak, šteta ili kašnjenje pri isporuci bili prouzročeni krivnjom putnika ili uputom putnika koja nije posljedica krivnje prijevoznika, svojstvenom greškom predane prtljage ili okolnostima koje prijevoznik nije mogao izbjeći i čije posljedice nije mogao spriječiti.
3. Prijevoznik se oslobađa te odgovornosti u onoj mjeri u kojoj su gubitak ili šteta nastali zbog posebnog rizika koji je svojstven jednoj ili više sljedećih okolnosti:
- (a) nepostojanju ambalaže ili neadekvatnoj ambalaži;
- (b) posebnoj prirodi prtljage;
- (c) predaji prtljage koja se sastoji od predmeta neprihvatljivih za prijevoz.

Članak 37.**Teret dokazivanja**

1. Teret dokazivanja da su gubitak, šteta ili kašnjenje isporuke izazvani jednim od uzroka navedenih u članku 36. stavku 2. snosi prijevoznik.
2. Kada prijevoznik, vodeći računa o okolnostima pojedinačnog slučaja, utvrdi da su gubitak ili šteta mogli nastati zbog jednog ili više posebnih rizika iz članka 36. stavka 3., smatra se da su tako i nastali. Osoba koja ima pravo, međutim, ima pravo dokazivati da se gubitak ili šteta ne mogu pripisati u potpunosti ili djelomično jednom od tih rizika.

Članak 38.**Uzastopni prijevoznici**

Ako prijevoz koji je uređen jednim ugovorom obavlja nekoliko uzastopnih prijevoznika, svaki prijevoznik samim činom preuzimanja prtljage s potvrdom o predaji prtljage ili vozila s potvrdom o prijevozu postaje ugovorna stranka ugovora o prijevozu s obzirom na otpremu prtljage ili prijevoz vozila, u skladu s uvjetima potvrde o predaji prtljage ili potvrde o prijevozu te preuzima obveze koje iz toga proizlaze. U tom je slučaju svaki prijevoznik odgovoran za prijevoz tijekom cijele linije do isporuke.

Članak 39.**Zamjenski prijevoznik**

1. Ako je prijevoznik povjerio obavljanje prijevoza, u cijelosti ili djelomično, zamjenskom prijevozniku, neovisno o tome je li to učinio na temelju prava u okviru ugovora o prijevozu, prijevoznik ipak ostaje odgovoran za cijeli prijevoz.
2. Sve odredbe ovih Jedinjstvenih pravila kojima se uređuje odgovornost prijevoznika primjenjuju se i na odgovornost zamjenskog prijevoznika za prijevoz koji obavlja zamjenski prijevoznik. Članci 48. i 52. primjenjuju se ako se pokrene postupak protiv službenika ili drugih osoba čijim se uslugama koristi zamjenski prijevoznik za obavljanje prijevoza.
3. Bilo koji posebni sporazum na temelju kojeg prijevoznik preuzima obveze koje se ne nameću ovim Jedinjstvenim pravilima ili se odriče od prava dodijeljenih ovim Jedinjstvenim pravilima nema učinka u pogledu zamjenskog prijevoznika koji ih nije izričito i u pisanom obliku prihvatio. Neovisno o tome je li ih zamjenski prijevoznik prihvatio, prijevoznika ipak i dalje obvezuju preuzete obveze ili odricanja od prava koja proizlaze iz takvog posebnog sporazuma.
4. Ako su odgovorni i prijevoznik i zamjenski prijevoznik te u mjeri u kojoj su odgovorni, njihova je odgovornost solidarna.
5. Ukupan iznos naknade koju plaća prijevoznik, zamjenski prijevoznik i njihovi službenici te druge osobe čijim se uslugama oni koriste za obavljanje prijevoza ne premašuje granice predviđene u ovim Jedinjstvenim pravilima.
6. Ovim člankom ne dovode se u pitanje prava na regres koja mogu postojati između prijevoznika i zamjenskog prijevoznika.

Članak 40.**Pretpostavka gubitka**

1. Osoba koja ima pravo može, a da se od nje ne zahtijeva iznošenje daljnjih dokaza, komad prtljage smatrati izgubljenim ako joj se on ne isporuči ili stavi na raspolaganje u roku od 14 dana nakon što je zatražila isporuku u skladu s člankom 22. stavkom 3.
2. Ako se komad prtljage za koji se smatralo da je izgubljen vrati u roku od godine dana nakon zahtjeva za isporuku, prijevoznik mora o tome obavijestiti osobu koja ima pravo na njega ako je njezina adresa poznata ili se može utvrditi.

3. U roku od trideset dana nakon primitka obavijesti iz stavka 2. osoba koja ima pravo može zatražiti da joj se isporuči komad prtljage. U tom slučaju mora platiti troškove prijevoza komada prtljage od mjesta predaje do mjesta gdje je izvršena isporuka i vratiti naknadu koju je primila umanjenju, prema potrebi, za sve troškove koji su uključeni u naknadu. Međutim, zadržava pravo da zatraži naknadu za kašnjenje isporuke predviđenu u članku 43.

4. Ako se pronađeni komad prtljage ne zatraži u roku navedenom u stavku 3. ili ako se pronađe nakon više od godine dana nakon što je zatražena isporuka, prijevoznik raspolaze njime u skladu sa zakonima i propisima koji važe u mjestu u kojem se komad prtljage nalazi.

Članak 41.

Naknada za gubitak

1. U slučaju potpunog ili djelomičnog gubitka predane prtljage prijevoznik mora platiti, izuzevši sve ostale odštete:
  - (a) ako je iznos gubitka ili pretrpljene štete dokazan, naknadu koja je jednaka tom iznosu, ali koja ne premašuje 80 obračunskih jedinica po kilogramu bruto mase koja nedostaje ili 1 200 obračunskih jedinica po komadu prtljage;
  - (b) ako iznos gubitka ili pretrpljene štete nije utvrđen, ugovornu kaznu od 20 obračunskih jedinica po kilogramu bruto mase koja nedostaje ili 300 obračunskih jedinica po komadu prtljage.

Način plaćanja naknade, po kilogramu koji nedostaje ili po komadu prtljage, određen je Općim uvjetima prijevoza.

2. Prijevoznik, osim toga, mora izvršiti povrat troškova za prijevoz prtljage i drugih iznosa plaćenih u vezi s prijevozom izgubljenog komada prtljage, kao i već plaćenih carina i trošarina.

Članak 42.

Naknada za oštećenje

1. U slučaju oštećenja predane prtljage prijevoznik mora platiti naknadu koja je jednaka gubitku vrijednosti prtljage, izuzevši sve ostale odštete.
2. Naknada ne premašuje:
  - (a) ako je sva prtljaga izgubila na vrijednosti zbog oštećenja, iznos koji bi bio plativ u slučaju potpunog gubitka;
  - (b) ako je samo dio prtljage izgubio na vrijednosti zbog oštećenja, iznos koji bi bio plativ da je taj dio bio izgubljen.

Članak 43.

Naknada za kašnjenje isporuke

1. U slučaju kašnjenja isporuke predane prtljage prijevoznik mora platiti za svako cjelovito razdoblje od 24 sata nakon što je zatražena isporuka, ali za najviše 14 dana:
  - (a) ako osoba koja ima pravo dokaže da je time pretrpljen gubitak ili šteta, naknadu koja je jednaka iznosu gubitka ili štete do najviše 0,80 obračunskih jedinica po kilogramu bruto mase prtljage ili 14 obračunskih jedinica po komadu prtljage koja je isporučena sa zakašnjenjem;
  - (b) ako osoba koja ima pravo ne dokaže da je time pretrpljen gubitak ili šteta, ugovornu kaznu od 0,14 obračunskih jedinica po kilogramu bruto mase prtljage ili 2,80 obračunskih jedinica po komadu prtljage koja je isporučena sa zakašnjenjem.

Načini plaćanja naknade, po kilogramu koji nedostaje ili po komadu prtljage, određuju se Općim uvjetima prijevoza.

2. U slučaju potpunog gubitka prtljage naknada predviđena u stavku 1. ne isplaćuje se uz naknadu predviđenu u članku 41.

3. U slučaju djelomičnog gubitka prtljage naknada predviđena u stavku 1. isplaćuje se za onaj dio prtljage koji nije izgubljen.
4. U slučaju oštećenja prtljage koje ne proizlazi iz zakašnjele isporuke naknada predviđena u stavku 1. isplaćuje se, prema potrebi, uz naknadu predviđenu u članku 42.
5. Ni u kojem slučaju ukupna naknada predviđena u stavku 1., zajedno s naknadom koja se plaća na temelju članaka 41. i 42., ne smije premašiti naknadu koju bi trebalo platiti u slučaju potpunog gubitka prtljage.

Odjeljak 3.

Vozila

Članak 44.

Naknada za kašnjenje

1. U slučaju kašnjenja pri utovaru iz razloga koji se mogu pripisati prijevozniku ili kašnjenja pri isporuci vozila, prijevoznik mora, ako osoba koja ima pravo dokaže da je time pretrpjela gubitak ili štetu, isplatiti naknadu koja ne premašuje iznos cijene prijevoza.
2. Ako u slučaju kašnjenja pri utovaru iz razloga koji se mogu pripisati prijevozniku osoba koja ima pravo odluči da neće nastaviti s ugovorom o prijevozu, isplaćuje joj se povrat cijene prijevoza. Osim toga, ako osoba koja ima pravo dokaže da je gubitak ili šteta pretrpljena zbog kašnjenja, može zatražiti naknadu koja ne premašuje cijenu prijevoza.

Članak 45.

Naknada za gubitak

U slučaju potpunog ili djelomičnog gubitka vozila, naknada koja se osobi koja ima pravo isplaćuje za dokazani gubitak ili štetu izračunava se na temelju uobičajene vrijednosti vozila. Ona ne smije premašiti 8 000 obračunskih jedinica. Puna ili prazna prikolica smatra se zasebnim vozilom.

Članak 46.

Odgovornost za druge predmete

1. U odnosu na predmete ostavljene u vozilu ili predmete koji se nalaze u spremniku (primjerice, spremnici za prtljagu ili skije) pričvršćenom na vozilo, prijevoznik je odgovoran samo za gubitak ili štetu prouzročene vlastitom krivnjom. Ukupni iznos naknade ne smije premašiti 1 400 obračunskih jedinica.
2. Kada je riječ o predmetima pričvršćenima na vozilo izvana, uključujući spremnike iz stavka 1., prijevoznik je odgovoran za predmete smještene izvan vozila samo ako se dokaže da gubitak ili šteta proizlaze iz radnje ili propusta koje je počinio prijevoznik, bilo namjerno kako bi izazvao takav gubitak ili takvu štetu, bilo iz nemara i znajući da će vjerojatno doći do takvog gubitka ili takve štete.

Članak 47.

Mjerodavno pravo

Podložno odredbama ovog odjeljka, odredbe odjeljka 2. koje se odnose na odgovornost za prtljagu primjenjuju se na vozila.

POGLAVLJE IV.

Zajedničke odredbe

Članak 48.

Gubitak prava na pozivanje na granice odgovornosti

Granice odgovornosti predviđene u ovim Jedinstvenim pravilima kao i odredbe nacionalnog prava, kojima se ograničava naknada na fiksni iznos, ne primjenjuju se ako se dokaže da su gubitak ili šteta nastali zbog radnje ili propusta koje je počinio prijevoznik, bilo namjerno kako bi izazvao takav gubitak ili takvu štetu, bilo iz nemara i znajući da će vjerojatno doći do takvog gubitka ili takve štete.

Članak 49.**Konverzija i kamate**

1. Ako je za izračun naknade potrebna konverzija iznosa izraženih u stranoj valuti, konverzija se obavlja prema tečaju važećem na dan i u mjestu plaćanja naknade.
2. Osoba koja ima pravo može zatražiti kamate na naknadu, izračunane po stopi od pet posto godišnje, od dana podnošenja zahtjeva predviđenog u članku 55. ili, ako takav zahtjev nije podnesen, od dana kada je pokrenut sudski postupak.
3. Međutim, u slučaju naknade koja se isplaćuje na temelju članaka 27. i 28., kamate se obračunavaju tek od dana kada su se dogodili događaji relevantni za procjenu iznosa naknade, ako je taj dan kasniji od dana podnošenja zahtjeva ili dana kada je pokrenut sudski postupak.
4. Kada je riječ o prtljazi, kamate se plaćaju samo ako naknada premašuje 16 obračunskih jedinica po potvrdi o predaji prtljage.
5. Kada je riječ o prtljazi, ako osoba koja ima pravo ne preda prijevozniku popratne dokumente potrebne za rješavanje zahtjeva u razumnom roku koji joj je dodijeljen, ne obračunavaju se kamate između isteka dodijeljenog roka i stvarne predaje tih dokumenata.

Članak 50.**Odgovornost u slučaju nuklearnih incidenata**

Na temelju ovih Jedinstvenih pravila prijevoznik se oslobađa odgovornosti za gubitak ili štetu prouzročene nuklearnim incidentom kada su operator nuklearnog postrojenja ili neka druga osoba koja ga zamjenjuje odgovorni za gubitak ili štetu na temelju zakona i propisa države kojima se uređuje odgovornost u području nuklearne energije.

Članak 51.**Osobe za koje je odgovoran prijevoznik**

Prijevoznik je odgovoran za svoje službenike i druge osobe čijim se uslugama koristi za obavljanje prijevoza kada ti službenici ili druge osobe djeluju u okviru svojih dužnosti. Upravitelji željezničke infrastrukture na kojoj se prijevoz obavlja smatraju se osobama čijim se uslugama prijevoznik koristi za obavljanje prijevoza.

Članak 52.**Ostali postupci**

1. U svim slučajevima u kojima se ova Jedinstvena pravila primjenjuju, svi postupci u pogledu odgovornosti, po bilo kojoj osnovi, mogu se pokrenuti protiv prijevoznika samo prema uvjetima i ograničenjima utvrđenima u ovim Jedinstvenim pravilima.
2. Isto vrijedi za svaki postupak pokrenut protiv službenika i drugih osoba za koje je prijevoznik odgovoran na temelju članka 51.

GLAVA V.

ODGOVORNOST PUTNIKA**Članak 53.****Posebna načela odgovornosti**

Putnik je odgovoran prijevozniku za svaki gubitak ili štetu:

- (a) koji proizlaze iz neispunjavanja njegovih obveza na temelju:

1. članaka 10., 14. i 20.,

2. posebnih odredaba u vezi s prijevozom vozila sadržanih u Općim uvjetima prijevoza,

3. Uredbe o međunarodnom prijevozu opasnih tvari željeznicom (RID), ili

(b) koji su prouzročeni predmetima i životinjama koje ima sa sobom,

osim ako dokaže da su gubitak ili šteta prouzročeni okolnostima koje nije mogao izbjeći i čije posljedice nije mogao spriječiti, unatoč tome što je primijenio pažnju koja se zahtijeva od savjesnog putnika. Ovom se odredbom ne utječe na odgovornost prijevoznika na temelju članka 26. i članka 33. stavka 1.

GLAVA VI.

POZIVANJE NA PRAVA

Članak 54.

Utvrđivanje djelomičnog gubitka ili oštećenja

1. Kada prijevoznik otkrije ili pretpostavi djelomičan gubitak ili oštećenje predmeta koji prevozi i za koji je odgovoran prijevoznik (prtljaga, vozila), odnosno, kada to tvrdi osoba koja ima pravo, prijevoznik mora bez odgode i ako je moguće u prisutnosti osobe koja ima pravo, sastaviti izvješće o prirodi gubitka ili oštećenja, stanju predmeta i, ako je to moguće, opsegu gubitka ili oštećenja, njihovu uzroku i vremenu kada su se dogodili.

2. Primjerak izvješća mora se besplatno pružiti osobi koja ima pravo.

3. Ako osoba koja ima pravo ne prihvati nalaze izvješća, može zatražiti da stanje prtljage ili vozila kao i uzrok i iznos gubitka ili oštećenja utvrdi stručnjak kojeg imenuju stranke ugovora o prijevozu ili sud. Postupak koji treba slijediti uređuje se zakonima i propisima države u kojoj se provodi utvrđivanje.

Članak 55.

Zahtjevi

1. Zahtjevi koji se odnose na odgovornost prijevoznika u slučaju smrti ili osobne ozljede putnikâ moraju se u pisanom obliku uputiti prijevozniku protiv kojeg se može pokrenuti postupak. U slučaju prijevoza uređenog jednim ugovorom, a koji obavlja nekoliko uzastopnih prijevoznika, zahtjevi se također mogu uputiti prvom ili posljednjem prijevozniku kao i prijevozniku čije je glavno mjesto poslovanja ili poslovnica ili agencija koja je sklopila ugovor o prijevozu u državi u kojoj putnik ima stalno ili uobičajeno boravište.

2. Ostali zahtjevi koji se odnose na ugovor o prijevozu moraju se u pisanom obliku uputiti prijevozniku navedenom u članku 56. stavcima 2. i 3.

3. Dokumenti koje osoba koja ima pravo smatra primjerenima za prilaganje zahtjevu dostavljaju se u originalu ili se, prema potrebi, dostavljaju njihove valjano ovjerene preslike ako to traži prijevoznik. Nakon što se zahtjev riješi, prijevoznik može zatražiti predaju karte, potvrde o predaji prtljage i potvrde o prijevozu.

Članak 56.

Prijevoznici protiv kojih se može pokrenuti postupak

1. Postupak koji se temelji na odgovornosti prijevoznika u slučaju smrti ili osobne ozljede putnika može se pokrenuti samo protiv prijevoznika koji je odgovoran na temelju članka 26. stavka 5.

2. Podložno stavku 4., ostali postupci koje pokreću putnici na temelju ugovora o prijevozu mogu se pokrenuti samo protiv prvog prijevoznika, posljednjeg prijevoznika ili prijevoznika koji je obavljao dio prijevoza na kojem se dogodio događaj zbog kojeg se pokreće postupak.

3. Kada prijevoz obavlja nekoliko uzastopnih prijevoznika, a prijevoznik koji mora isporučiti prtljagu ili vozilo upisan je, uz njegov pristanak, na potvrdu o predaji prtljage ili potvrdu o prijevozu, postupak se može pokrenuti protiv njega u skladu sa stavkom 2. čak i ako nije primio prtljagu ili vozilo.

4. Postupak za povrat iznosa plaćenog na temelju ugovora o prijevozu može se pokrenuti protiv prijevoznika koji je naplatio taj iznos ili protiv prijevoznika u čije je ime naplaćen.

5. Postupak se može pokrenuti protiv prijevoznika, osim onih iz stavaka 2. i 4., kada se pokreće putem protutužbe ili putem izuzeća u postupku koji se odnosi na glavni zahtjev na temelju istog ugovoru o prijevozu.
6. U mjeri u kojoj se ova Jedinstvena pravila primjenjuju na zamjenskog prijevoznika, postupak se može pokrenuti i protiv njega.
7. Ako tužitelj ima izbor između nekoliko prijevoznika, njegovo pravo izbora gasi se čim pokrene postupak protiv jednog od njih; to također vrijedi ako tužitelj ima izbor između jednog ili više prijevoznika i zamjenskog prijevoznika.

Članak 58.

Gašenje prava na pokretanje postupka u slučaju smrti ili osobne ozljede

1. Svako pravo na pokretanje postupka osobe koja ima pravo na temelju odgovornosti prijevoznika u slučaju smrti ili osobne ozljede putnika gasi se ako osoba koja ima pravo ne podnese jednom od prijevoznika, kojemu se može uputiti zahtjev u skladu s člankom 55. stavkom 1., obavijest o nesreći putnika u roku od 12 mjeseci od kada je saznala za gubitak ili štetu. Ako osoba koja ima pravo usmenim putem obavijesti prijevoznika o nesreći, prijevoznik joj mora dati potvrdu o toj usmenoj obavijesti.
2. Međutim, pravo na pokretanje postupka ne gasi se ako:
  - (a) je u roku predviđenom u stavku 1. osoba koja ima pravo uputila zahtjev jednom od prijevoznika navedenih u članku 55. stavku 1.;
  - (b) je u roku predviđenom u stavku 1. prijevoznik koji je odgovoran saznao za nesreću putnika na neki drugi način;
  - (c) obavijest o nesreći nije podnesena ili je podnesena kasno zbog okolnosti koje se ne mogu pripisati osobi koja ima pravo;
  - (d) osoba koja ima pravo dokaže da je nesreća prouzročena krivnjom prijevoznika.

Članak 59.

Gašenje prava na pokretanje postupka koje proizlazi iz prijevoza prtljage

1. Kada osoba koja ima pravo preuzme prtljagu gasi se sva prava na pokretanje postupka protiv prijevoznika koja proizlaze iz ugovora o prijevozu u slučaju djelomičnog gubitka ili oštećenja ili kašnjenja isporuke.
2. Međutim, pravo na pokretanje postupka ne gasi se:
  - (a) u slučaju djelomičnog gubitka ili oštećenja ako:
    1. gubitak ili oštećenje utvrđeni su u skladu s člankom 54. prije nego što je osoba koja ima pravo preuzela prtljagu,
    2. utvrđivanje koje je trebalo provesti u skladu s člankom 54. nije provedeno isključivo krivnjom prijevoznika;
  - (b) u slučaju gubitka ili oštećenja koji nisu očigledni i čije je postojanje utvrđeno nakon što je osoba koja ima pravo preuzela prtljagu, ako ona:
    1. zatraži utvrđivanje u skladu s člankom 54. odmah nakon što je otkrila gubitak ili oštećenje, a najkasnije tri dana nakon preuzimanja prtljage, i
    2. osim toga, dokaže da su se gubitak ili oštećenje dogodili između vremena kada je prijevoznik preuzeo prtljagu i vremena isporuke;
  - (c) u slučaju kašnjenja isporuke, ako se osoba koja ima pravo u roku od 21 dana pozove na svoja prava u odnosu na jednog od prijevoznika navedenih u članku 56. stavku 3.;
  - (d) ako osoba koja ima pravo dokaže da su gubitak ili oštećenje prouzročeni krivnjom prijevoznika.

Članak 60.

Zastara

1. Pravo na pokretanje postupka za odštetu na temelju odgovornosti prijevoznika u slučaju smrti ili osobne ozljede putnika zastarijeva:
  - (a) kada je riječ o putniku, tri godine od prvog dana nakon nesreće;

(b) kada je riječ o drugim osoba koje imaju pravo, tri godine od prvog dana nakon smrti putnika, ali najviše pet godina od prvog dana nakon nesreće.

2. Pravo na pokretanje ostalih postupaka na temelju ugovora o prijevozu zastarijeva nakon godine dana. Ipak, rok zastare iznosi dvije godine u slučaju postupka za gubitak ili štetu koji proizlaze iz djela ili propusta počinjenih bilo namjerno kako bi se izazvao takav gubitak ili takva šteta bilo iz nemara i znajući da će vjerojatno doći do takvog gubitka ili takve štete.

3. Rok zastare predviđen u stavku 2. u odnosu na postupke počinje:

(a) za naknadu za potpuni gubitak, od četrnaestog dana nakon isteka roka predviđenog u članku 22. stavku 3.;

(b) za naknadu za djelomični gubitak, oštećenje ili kašnjenje isporuke, od dana kad je isporuka izvršena;

(c) u svim ostalim slučajevima koji uključuju prijevoz putnika, od dana isteka valjanosti karte.

Dan naznačen kao početak roka zastare nije uključen u rok.

4. U ostalim slučajevima suspenzija i prekid rokova zastare uređuju se nacionalnim pravom.

GLAVA VII.

ODNOSI MEĐU PRIJEVOZNICIMA

Članak 61.

Raspodjela cijene prijevoza

1. Svaki prijevoznik koji je naplatio ili je trebao naplatiti cijenu prijevoza mora platiti dotičnim prijevoznicima njihov udio u cijeni prijevoza. Načini plaćanja određuju se sporazumom među prijevoznicima.

2. Članak 6. stavak 3., članak 16. stavak 3. i članak 25. primjenjuju se i na odnose među uzastopnim prijevoznicima.

Članak 62.

Pravo na regres

1. Prijevoznik koji je isplatio naknadu na temelju ovih Jedinstvenih pravila ima pravo na regres od prijevoznika koji su sudjelovali u prijevozu u skladu sa sljedećim odredbama:

(a) prijevoznik koji je prouzročio gubitak ili štetu snosi isključivu odgovornost za njih;

(b) ako je gubitak ili štetu prouzročilo više prijevoznika, svaki je odgovoran za gubitak ili štetu koje je on prouzročio; ako takvo razlučivanje nije moguće, naknada se raspodjeljuje među njima, u skladu s točkom (c);

(c) ako se ne može dokazati koji je od prijevoznika prouzročio gubitak ili štetu, naknada se raspodjeljuje među svim prijevoznicima koji su sudjelovali u prijevozu, osim onih koji dokažu da nisu prouzročili gubitak ili štetu; takva raspodjela razmjerna je njihovim odgovarajućim udjelima u cijeni prijevoza.

2. U slučaju nesolventnosti jednog od tih prijevoznika, njegov neplaćeni udio raspodjeljuje se među svim ostalim prijevoznicima koji su sudjelovali u prijevozu, razmjerno njihovim odgovarajućim udjelima u cijeni prijevoza.

Članak 63.

Postupak za regres

1. Valjanost plaćanja koje je izvršio prijevoznik koji ostvaruje pravo na regres na temelju članka 62. ne može osporiti prijevoznik protiv kojeg se ostvaruje pravo na regres kada je naknadu odredio sud i kada je potonji prijevoznik, dobivši valjanu obavijest o postupku, dobio priliku intervenirati u postupak. Sud koji vodi glavni postupak određuje rok za davanje takve obavijesti o postupku i za intervenciju u postupak.

2. Prijevoznik koji ostvaruje pravo na regres mora uputiti svoj zahtjev u jednom postupku protiv svih prijevoznika s kojima nije postigao sporazumno rješenje, a u suprotnom gubi pravo na regres prema onim prijevoznicima protiv kojih nije pokrenuo postupak.

3. Sud mora odlučiti o svim zahtjevima za regres koji su pred njime pokrenuti u jednoj presudi.
4. Prijevoznik koji želi provesti svoje pravo na regres može pokrenuti postupak pred sudovima u državi na čijem području jedan od prijevoznika koji su sudjelovali u prijevozu ima glavno mjesto poslovanja, poslovnicu ili agenciju koja je sklopila ugovor o prijevozu.
5. Kada se postupak mora pokrenuti protiv nekoliko prijevoznika, prijevoznik koji je tužitelj ima pravo među sudovima koji su nadležni na temelju stavka 4. odabrati sud pred kojim će pokrenuti postupak.
6. Postupak za regres ne smije biti spojen s postupkom za naknadu koji je pokrenula osoba koja ima pravo na temelju ugovora o prijevozu.

Članak 64.

Sporazumi koji se odnose na regres

Prijevoznici mogu sklopiti sporazume koji odstupaju od članaka 61. i 62.

PRILOG II.

MINIMALNE INFORMACIJE KOJE ŽELJEZNIČKI PRIJEVOZNICI I PRODAVATELJI KARATA MORAJU PRUŽATI

Dio I.: Informacije prije početka putovanja

Opći uvjeti koji se primjenjuju na ugovor

Vozni redovi i uvjeti za najbrže putovanje

Vozni redovi i uvjeti za sve dostupne cijene, uz isticanje najnižih cijena

Pristupačnost, uvjeti pristupa i dostupnost u vlaku opreme za osobe s invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću u skladu s Direktivom (EU) 2019/882 i uredbama (EU) br. 454/2011 i (EU) br. 1300/2014

Raspoloživost kapaciteta i uvjeti pristupa za bicikle

Raspoloživost sjedala u prvom i drugom razredu, te u vagonima s ležajima (kušeti) i vagonima za spavanje

Poremećaji i kašnjenja (planirani i u stvarnom vremenu)

Raspoloživost opreme u vlaku, uključujući bežični pristup internetu i sanitarne čvorove, i usluga u vlaku, uključujući pomoć koju osoblje pruža putnicima

Informacije prije kupnje o tome jesu li karta ili karte jedinstvene karte

Postupci za povrat izgubljene prtljage

Postupci za podnošenje pritužbi

Dio II.: Informacije tijekom putovanja

Usluge i oprema u vlaku, uključujući bežični pristup internetu

Sljedeći kolodvor

Poremećaji i kašnjenja (planirani i u stvarnom vremenu)

Glavne veze

Pitanja zaštite i sigurnosti

Dio III.: Postupci u vezi sa sustavima za rezervaciju

Zahtjevi u pogledu raspoloživosti usluga željezničkog prijevoza, uključujući primjenjive tarife

Zahtjevi za rezervaciju usluga željezničkog prijevoza

Zahtjevi za djelomično ili potpuno otkazivanje rezervacije

PRILOG III.

MINIMALNI STANDARDI KVALITETE USLUGE

Informacije i karte

Točnost usluga i opća načela za rješavanje poremećaja pri pružanju usluga

Kašnjenja

- i. ukupno prosječno kašnjenje usluga izraženo kao postotak po kategoriji usluge (dugorelacijske, regionalne i gradske/prigradske);
- ii. postotak kašnjenja prouzročenih okolnostima iz članka 19. stavka 10.
- iii. postotak usluga koje kasne u polasku;
- iv. postotak usluga s kojima se kasni u dolasku:
  - postotak kašnjenja kraćih od 60 minuta;
  - postotak kašnjenja od 60 do 119 minuta;
  - postotak kašnjenja od 120 minuta ili više;

Otkazivanje usluga

- i. otkazivanje usluga izraženo kao postotak po kategoriji usluge (međunarodne, domaće dugorelacijske, regionalne i gradske/prigradske);
- ii. otkazivanje usluga izraženo kao postotak po kategoriji usluge (međunarodne, domaće dugorelacijske, regionalne i gradske/prigradske) prouzročeno okolnostima iz članka 19. stavka 10.;

Čistoća željezničkih vozila i kolodvora (kvaliteta zraka i reguliranje temperature zraka u vagonima, higijena sanitarnih prostorija itd.)

Ispitivanje zadovoljstva putnika

Rješavanje pritužbi, povrat troškova i naknada zbog neispunjavanja standarda kvalitete usluge

Pomoć koja se pruža osobama s invaliditetom i osobama sa smanjenom pokretljivošću te rasprave u vezi s tom pomoći s predstavničkim organizacijama i, prema potrebi, predstavnicima osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću

---

PRILOG IV.

KORELACIJSKA TABLICA

Uredba (EZ) br. 1371/2007	Ova Uredba
Članak 1.	Članak 1.
Članak 1. točka (a)	Članak 1. točka (a)
Članak 1. točka (b)	Članak 1. točka (b)
—	Članak 1. točka (c)
Članak 1. točka (c)	Članak 1. točka (d)
—	Članak 1. točka (e)
Članak 1. točka (d)	Članak 1. točka (f)
Članak 1. točka (e)	Članak 1. točka (g)
—	Članak 1. točka (h)
Članak 1. točka (f)	Članak 1. točka (i)
Članak 2.	Članak 2.
Članak 2. stavak 1.	Članak 2. stavak 1.
Članak 2. stavak 2.	—
Članak 2. stavak 3.	—
Članak 2. stavak 4.	—
Članak 2. stavak 5.	Članak 2. stavak 6. točka (a) i članak 2. stavak 8.
Članak 2. stavak 6.	Članak 2. stavak 6. točka (b)
Članak 2. stavak 7.	Članak 2. stavak 7.
—	Članak 2. stavak 2.
—	Članak 2. stavak 3.
—	Članak 2. stavak 4.
—	Članak 2. stavak 5.
Članak 3.	Članak 3.
Članak 3. stavak 1.	Članak 3. stavak 1.
Članak 3. stavci 2. i 3.	—
Članak 3. stavak 4.	Članak 3. stavak 2.

Uredba (EZ) br. 1371/2007	Ova Uredba
Članak 3. stavak 5.	Članak 3. stavak 3.
Članak 3. stavak 6.	Članak 3. stavak 4.
Članak 3. stavak 7.	Članak 3. stavak 5.
Članak 3. stavak 8.	Članak 3. stavak 6.
—	Članak 3. stavak 7.
Članak 3. stavak 9.	Članak 3. stavak 8.
Članak 3. stavak 10.	Članak 3. stavak 9.
—	Članak 3. stavak 10.
—	Članak 3. stavak 11.
Članak 3. stavak 11.	Članak 3. stavak 12.
—	Članak 3. stavak 13.
—	Članak 3. stavak 14.
—	Članak 3. stavak 15.
—	Članak 3. stavak 16.
Članak 3. stavak 12.	Članak 3. stavak 17.
—	Članak 3. stavak 18.
Članak 3. stavak 13.	Članak 3. stavak 19.
—	Članak 3. stavak 20.
Članak 3. stavak 15.	Članak 3. stavak 21.
—	Članak 3. stavak 22.
Članak 4.	Članak 4.
—	Članak 5.
Članak 5.	Članak 6.
Članak 6.	Članak 7.
Članak 7.	Članak 8.
Članak 8.	Članak 9.
—	Članak 10.
Članak 9.	Članak 11.
—	Članak 12.

Uredba (EZ) br. 1371/2007	Ova Uredba
Članak 11.	Članak 13.
Članak 12.	Članak 14.
Članak 13.	Članak 15.
Članak 14.	Članak 16.
Članak 15.	Članak 17.
Članak 16.	Članak 18.
—	Članak 18. stavci 2., 3., 4., 5., 6. i 7.
Članak 17. stavak 1.	Članak 19. stavci 1., 2., 3. i 4.
—	Članak 19. stavci 5. i 6.
Članak 17. stavak 2.	Članak 19. stavak 7.
Članak 17. stavak 3.	Članak 19. stavak 8.
Članak 17. stavak 4.	Članak 19. stavak 9.
—	Članak 19. stavak 10.
Članak 18.	Članak 20.
—	Članak 20. stavak 6.
Članak 19.	Članak 21.
Članak 20.	Članak 22.
Članak 21. stavak 1.	—
Članak 21. stavak 2.	Članak 23. stavak 1. točka (g)
Članak 22. i članak 23.	Članak 23.
Članak 22. stavak 2.	—
Članak 24.	Članak 24.
Članak 25.	Članak 25. stavci 1., 2. i 3.
—	Članak 26.
Članak 26.	Članak 27.
Članak 27.	Članak 28.
—	Članak 28. stavak 3.
Članak 27. stavak 3.	Članak 28. stavak 4.

Uredba (EZ) br. 1371/2007	Ova Uredba
Članak 28.	Članak 29.
Članak 29.	Članak 30.
Članak 30.	Članak 31.
—	Članci 32. i 33.
Članak 31.	Članak 34.
—	Članak 34. stavci 1. i 3.
Članak 32.	Članak 35.
—	Članak 35. stavak 2.
Članak 33.	—
Članak 34.	Članak 36.
Članak 35.	Članak 38.
—	Članak 37.
Članak 36.	Članak 39.
—	Članak 40.
Članak 37.	Članak 41.
Prilog I.	Prilog I.
Prilog II.	Prilog II.
Prilog III.	Prilog III.
—	Prilog IV.

UREDBA (EU) 2021/783 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 29. travnja 2021.****o uspostavi Programa za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1293/2013****(Tekst značajan za EGP)**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 192. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija ⁽²⁾,u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽³⁾,

budući da:

- (1) Okolišno, klimatsko i relevantno energetske zakonodavstvo i politika Unije doveli su do znatnog poboljšanja stanja okoliša. Međutim, i dalje su prisutni veliki okolišni i klimatski izazovi koji će, ako se s njima ne suočimo, imati znatne negativne posljedice za Uniju i dobrobit njezinih građana.
- (2) Program za okoliš i djelovanje u području klime („LIFE“), uspostavljen Uredbom (EU) br. 1293/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾ za razdoblje od 2014. do 2020., najnoviji je u nizu programa Unije od 1992. kojima se podupire provedba prioriteta u području okolišnog i klimatskog zakonodavstva te prioriteta okolišne i klimatske politike. LIFE je pozitivno ocijenjen u nedavnoj evaluaciji u sredini provedbenog razdoblja i utvrđeno je da je na dobrom putu k postizanju djelotvornosti, učinkovitosti i relevantnosti. Program LIFE za razdoblje 2014.–2020. stoga bi trebalo nastaviti, uz određene izmjene utvrđene u evaluaciji u sredini provedbenog razdoblja i naknadnim procjenama. U skladu s time Program za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE) („program LIFE“) trebalo bi uspostaviti za razdoblje od sedam godina kako bi se njegovo trajanje uskladilo s trajanjem višegodišnjeg financijskog okvira utvrđenog u Uredbi Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 ⁽⁵⁾.
- (3) Program LIFE, kojim se nastoje ostvariti ciljevi i ciljne vrijednosti utvrđeni u okolišnom, klimatskom i relevantnom energetske zakonodavstvu, politikama i planovima Unije, a posebno ciljevi navedeni u Komunikaciji Komisije od 11. prosinca 2019. o Europskom zelenom planu („europski zeleni plan“), i međunarodnim obvezama Unije, trebao bi doprinijeti pravednoj tranziciji prema održivom, kružnom i energetski učinkovitom gospodarstvu koje se temelji na obnovljivoj energiji, klimatski je neutralno i otporno na klimatske promjene, kao i zaštititi, obnovi i poboljšanju kvalitete okoliša, uključujući zrak, vodu i tlo, te poboljšanju zdravlja, kao i zaustavljanju i preokretanju gubljenja bioraznolikosti, među ostalim i potporom provedbi mreže Natura 2000 i upravljanju njome te pristupanjem

⁽¹⁾ SL C 62, 15.2.2019., str. 226.

⁽²⁾ SL C 461, 21.12.2018., str. 156.

⁽³⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 17. travnja 2019. (još nije objavljeno u Službenom listu) i stajalište Vijeća u prvom čitanju od 16. ožujka 2021. (još nije objavljeno u Službenom listu). Stajalište Europskog parlamenta od 26. travnja 2021. (još nije objavljeno u Službenom listu).

⁽⁴⁾ Uredba (EU) br. 1293/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavljanju Programa za okoliš i klimatske aktivnosti (LIFE) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 614/2013 (SL L 347, 20.12.2013., str. 185.).

⁽⁵⁾ Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027. (SL L 433I, 22.12.2020., str. 11.).

rješavanju problema degradacije ekosustavâ, ili izravnim intervencijama ili podrškom uključivanju tih ciljeva u druge politike. Programom LIFE također bi trebalo podupirati provedbu općih programa djelovanja donesenih u skladu s člankom 192. stavkom 3. Ugovora o funkcioniranju europske unije (UFEU), kao što je Sedmi program djelovanja za okoliš⁽⁶⁾ i svi naknadni programi djelovanja Unije za okoliš.

- (4) Unija je predana razvoju sveobuhvatnog odgovora na ciljeve održivog razvoja Programa održivog razvoja do 2030. Ujedinjenih naroda, u kojima se naglašava bliska veza između upravljanja prirodnim resursima radi osiguravanja njihove dugoročne dostupnosti i usluga ekosustava te povezanosti tog upravljanja i tih usluga i s ljudskim zdravljem i s održivim i društveno uključivim gospodarskim rastom. U tom smislu program LIFE trebao bi odražavati načela solidarnosti te istodobno bitno doprinosti i gospodarskom razvoju i socijalnoj koheziji.
- (5) S ciljem promicanja održivog razvoja u definiciju i provedbu svih politika i aktivnosti Unije trebalo bi uključiti zahtjeve u pogledu zaštite okoliša i klime. Stoga bi trebalo promicati sinergije i komplementarnost s drugim programima Unije za financiranje, među ostalim i olakšavanjem financiranja aktivnosti kojima se dopunjuju strateški integrirani projekti i strateški projekti za prirodu te podupiru prihvaćanje i reproduciranje rješenja razvijenih u okviru programa LIFE. Kako bi se spriječilo dvostruko financiranje, potrebna je koordinacija. Komisija i države članice trebale bi poduzeti mjere za sprečavanje administrativnog preklapanja i administrativnog opterećenja za korisnike projekta, do kojih dolazi zbog obveza izvješćivanja povezanih s različitim financijskim instrumentima.
- (6) Program LIFE trebao bi doprinosti održivom razvoju i ostvarenju ciljeva i ciljnih vrijednosti iz okolišnog, klimatskog i relevantnog energetskog zakonodavstva, strategija, planova i međunarodnih obveza Unije, a posebno u pogledu UN-ova Programa održivog razvoja do 2030., Konvencije o biološkoj raznolikosti⁽⁷⁾ i Pariškog sporazuma donesenog u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime⁽⁸⁾ („Pariški sporazum o klimatskim promjenama“) i, među ostalim, Konvencije Gospodarske komisije Ujedinjenih naroda za Europu (UNECE) o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša⁽⁹⁾ („Aarhuška konvencija“), Konvencije UNECE-a o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka, UN-ove Baselske konvencije o nadzoru prekograničnog prometa opasnog otpada i njegovu odlaganju, UN-ove Roterdamske konvencije o postupku prethodnog pristanka za određene opasne kemijske tvari i pesticide u međunarodnoj trgovini i UN-ove Stockholmske konvencije o postojećim organskim onečišćujućim tvarima.
- (7) Unija pridaje veliku važnost dugoročnoj održivosti rezultata projekata koji se financiraju iz programa LIFE i kapacitetu za osiguravanje i održavanje tih rezultata nakon provedbe projekta, među ostalim nastavkom projekata ili reproduciranjem ili prijenosom rezultata.
- (8) Ispunjavanje obveza Unije iz Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama zahtijeva transformaciju Unije u održivo, kružno i energetski učinkovito društvo koje se temelji na obnovljivoj energiji, klimatski je neutralno i otporno na klimatske promjene. Takva transformacija pak zahtijeva djelovanje, s posebnim naglaskom na sektorima koji najviše doprinose sadašnjim razinama emisija stakleničkih plinova i onečišćenja, kojim se promiču energetska učinkovitost i obnovljiva energija te kojim se doprinosi provedbi okvira klimatske i energetske politike do 2030. i integriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova država članica te provedbi dugoročne klimatske i energetske strategije Unije, u skladu s dugoročnim ciljevima Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama. Program LIFE trebao bi uključivati i mjere koje doprinose provedbi politike Unije za prilagođavanje klimatskim promjenama radi smanjenja ranjivosti na negativne učinke klimatskih promjena.

⁽⁶⁾ Odluka br. 1386/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 2013. o Općem programu djelovanja Unije za okoliš do 2020. „Živjeti dobro unutar granica našeg planeta“ (SL L 354, 28.12.2013., str. 171.).

⁽⁷⁾ Odluka Vijeća 93/626/EEZ od 25. listopada 1993. o sklapanju Konvencije o biološkoj raznolikosti (SL L 309, 13.12.1993., str. 1.).

⁽⁸⁾ SL L 282, 19.10.2016., str. 4.

⁽⁹⁾ SL L 124, 17.5.2005., str. 4.

- (9) Projekti u okviru novog potprograma „Prijelaz na čistu energiju” u sklopu programa LIFE trebali bi biti usmjereni na izgradnju kapaciteta i širenje znanja, vještina, inovativnih tehnika, metoda i rješenja za postizanje ciljeva zakonodavstva i politike Unije o prijelazu na obnovljivu energiju i povećanu energetske učinkovitost. Takva izgradnja kapaciteta i takvo širenje u pravilu su djelovanja koordinacije i potpore s velikom dodanom vrijednošću na razini Unije čiji je cilj rušenje tržišnih prepreka koje otežavaju društveno-gospodarski prijelaz na održivu energiju, te kojima su uglavnom obuhvaćeni mali i srednji subjekti te brojni akteri, uključujući lokalna i regionalna javna tijela i neprofitne organizacije. Takva djelovanja donose brojne posredne koristi, kao što su pristupanje rješavanju problema energetske siromaštva, poboljšana kvaliteta zraka u zatvorenim prostorima, smanjenje lokalnih onečišćujućih tvari zahvaljujući poboljšanjima energetske učinkovitosti i većoj distribuciji energije iz obnovljivih izvora, te doprinos pozitivnim lokalnim gospodarskim učincima i rastu koji je više socijalno uključiv.
- (10) Kako bi se doprinijelo ublažavanju klimatskih promjena i međunarodnim obvezama Unije u pogledu dekarbonizacije potrebno je ubrzati transformaciju energetskega sektora. Djelovanja za izgradnju kapaciteta kojima se podupiru energetska učinkovitost i obnovljiva energija, koja su se do 2020. financirala u okviru programa Obzor 2020. ⁽¹⁰⁾, trebalo bi integrirati u novi potprogram u okviru programa LIFE „Prijelaz na čistu energiju” jer njihov cilj nije financiranje izvrsnosti i stvaranje inovacija, već olakšavanje prihvatanja već dostupne tehnologije u području obnovljive energije i energetske učinkovitosti, koja će doprinijeti ublažavanju klimatskih promjena. Programom LIFE trebalo bi obuhvatiti sve dionike i sektore uključene u prijelaz na čistu energiju. Uvrštavanje tih djelovanja za izgradnju kapaciteta u program LIFE otvara potencijal za sinergije među potprogramima i povećava ukupnu koherentnost financiranja sredstvima Unije. Stoga bi trebalo prikupljati i širiti podatke o prihvaćanju postojećih rješenja za istraživanja i inovacije u projektima programa LIFE, uključujući one iz programa Obzor Europa uspostavljenog Uredbom (EU) 2021/695 Europskog parlamenta ⁽¹¹⁾ i Vijeća („Obzor Europa”) i programa koji su mu prethodili.
- (11) U procjeni učinka uz prijedlog Komisije za Direktivu (EU) 2018/2002 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹²⁾ kojom je izmijenjena Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹³⁾ procjenjuje se da će za ispunjenje energetskega ciljnih vrijednosti Unije do 2030. biti potrebno dodatno ulaganje u iznosu od 177 milijardi EUR godišnje u razdoblju od 2021. do 2030. Najviši manjkovi sredstava odnose se na ulaganje u dekarbonizaciju zgrada radi povećanja energetske učinkovitosti i uporabu obnovljivih izvora energije manjeg opsega, pri čemu kapital treba usmjeriti na projekte krajnje decentralizirane prirode. Jedan od ciljeva potprograma „Prijelaz na čistu energiju”, koji obuhvaća energetskega učinkovitost i brzo uvođenje obnovljive energije, jest izgradnja kapaciteta za razvoj i kumuliranje takvih projekata, čime bi se također doprinijelo apsorpciji sredstava iz europskih strukturnih i investicijskih fondova i djelovalo kao katalizator za ulaganja u obnovljivu energiju i energetskega učinkovitost, koristeći pritom i financijske instrumente dostupne u okviru Uredbe (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁴⁾.
- (12) Program LIFE jedini je program posebno namijenjen za okoliš i djelovanje u području klime te stoga ima ključnu ulogu u podupiranju provedbe zakonodavstva i politika Unije u tim područjima.
- (13) Sinergije s programom Obzor Europa trebale bi olakšati prepoznavanje i utvrđivanje potreba za istraživanjima i inovacijama u pogledu pristupanja rješavanju okolišnih, klimatskih i energetskega izazova u Uniji tijekom procesa strateškog planiranja istraživanja i inovacija u okviru programa Obzor Europa. Program LIFE trebao bi i dalje djelovati kao katalizator za provedbu okolišnog, klimatskog i relevantnog energetskega zakonodavstva i politike

⁽¹⁰⁾ Odluka Vijeća 2013/743/EU od 3. prosinca 2013. o osnivanju Posebnog programa za provedbu Okvirnog programa za istraživanje i inovacije Obzor 2020. (2014.–2020.) i stavljanju izvan snage odluka 2006/971/EZ, 2006/972/EZ, 2006/973/EZ, 2006/974/EZ i 2006/975/EZ (SL L 347, 20.12.2013., str. 965.).

⁽¹¹⁾ Uredba (EU) 2021/695 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa, o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1290/2013 i (EU) br. 1291/2013 (SL L 170, 12.5.2021., str. 1.).

⁽¹²⁾ Direktiva (EU) 2018/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o izmjeni Direktive 2012/27/EU o energetskega učinkovitosti (SL L 328, 21.12.2018., str. 210.).

⁽¹³⁾ Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetskega učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).

⁽¹⁴⁾ Uredba (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017 (SL L 107, 26.3.2021., str. 30.).

Unije, među ostalim i prihvaćanjem i primjenom rezultata istraživanja i inovacija iz programa Obzor Europa te pomaganjem pri njihovoj široj primjeni ako to može pomoći u rješavanju pitanja tranzicije u području okoliša, pitanja klimatske tranzicije ili pitanja energetske tranzicije. Europsko vijeće za inovacije u okviru programa Obzora Europa može osigurati podršku povećanju broja i komercijalizaciji novih revolucionarnih ideja koje bi mogle nastati kao rezultat provedbe projekata u okviru programa LIFE. Slično tome, trebalo bi uzeti u obzir i sinergije s Fondom za inovacije u okviru sustava trgovanja emisijama uspostavljenim Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁵⁾.

- (14) Za djelovanje za koje je dobiven doprinos u okviru programa LIFE trebalo bi također moći dobiti doprinos i iz drugih programa Unije, pod uvjetom da se tim doprinosima ne pokrivaju isti troškovi. Reviziju djelovanja za koja je dobiveno kumulativno financiranje iz različitih programa Unije trebalo bi provesti samo jednom i to na način kojim se obuhvaćaju svi uključeni programi Unije i njihova važeća pravila.
- (15) U Komunikaciji Komisije od 3. veljače 2017. o pregledu aktivnosti u području okoliša u EU-u: Zajednički izazovi i kako suradnjom postići bolje rezultate (*EU Environmental Implementation Review - EIR*) navodi se da je potreban znatan napredak kako bi se ubrzala provedba pravne stečevine Unije u području okoliša te pojačali integracija i uključivanje okolišnih i klimatskih ciljeva u druge politike. Stoga bi program LIFE trebao djelovati kao katalizator za pristupanje rješavanju horizontalnih i sistemskih izazova te temeljnih uzroka nedostataka u provedbi utvrđenih u EIR-u i za postizanje traženog napretka razvojem, ispitivanjem i reproduciranjem novih pristupa, pružanjem podrške razvoju, praćenju i preispitivanju politika, poboljšanjem upravljanja pitanjima koja se odnose na okoliš i klimatske promjene te s njima povezanim pitanjima energetske tranzicije, među ostalim i povećanjem uključenosti dionika na svim razinama, izgradnjom kapaciteta, komunikacijom i podizanjem razine osviještenosti, mobiliziranjem ulaganja iz programâ ulaganja Unije ili drugih financijskih izvora i pružanjem podrške djelovanjima s ciljem prevladavanja različitih prepreka djelotvornoj provedbi ključnih planova koji se zahtijevaju zakonodavstvom u području okoliša.
- (16) Zaustavljanje i preokretanje gubljenja bioraznolikosti i degradacije ekosustava, među ostalim i u morskim ekosustavima, zahtijeva podršku razvoju, provedbi, izvršavanju i procjeni relevantnog zakonodavstva i politika Unije, među ostalim i Komunikacije komisije od 20. svibnja 2020. o strategiji EU-a o bioraznolikosti do 2030.– vraćanje prirode u naše živote, Direktive Vijeća 92/43/EEZ ⁽¹⁶⁾, Direktive 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁷⁾ te Uredbe (EU) br. 1143/2014 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁸⁾, posebice razvojem baze znanja za razvoj i provedbu politika te osmišljavanjem, ispitivanjem, demonstracijom i primjenom najboljih praksi i rješenja, kao što je učinkovito upravljanje, u manjem opsegu ili prilagođenih posebnim lokalnim, regionalnim ili nacionalnim kontekstima, uključujući integrirane pristupe za provedbu prioritetnih akcijskih okvira donesenih na temelju Direktive 92/43/EEZ. Ovom bi Uredbom trebalo doprinijeti uključivanju djelovanja u području bioraznolikosti u politike Unije i ostvarenju opće ambicije da se u 2024. osigura 7,5 % godišnje potrošnje u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za ciljeve u području bioraznolikosti, a u 2026. i u 2027. 10 % godišnje potrošnje u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za ciljeve u području bioraznolikosti, uzimajući pritom u obzir postojeća preklapanja između ciljeva u područjima klime i bioraznolikosti.

Unija i države članice trebale bi pratiti svoje rashode povezane s bioraznolikošću radi ispunjavanja svojih obveza izvješćivanja iz Konvencije o biološkoj raznolikosti. Trebalo bi ispuniti i zahtjeve u pogledu praćenja predviđene u drugom relevantnom zakonodavstvu Unije. Rashode Unije povezane s bioraznolikošću trebalo bi pratiti u skladu s djelotvornom, transparentnom i sveobuhvatnom metodologijom koju treba utvrditi Komisija, u suradnji s Europskim parlamentom i Vijećem, kako je navedeno u Međuinstitucijskom sporazumu od 16. prosinca 2020. između

⁽¹⁵⁾ Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ (SL L 275, 25.10.2003., str. 32.).

⁽¹⁶⁾ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje flore i faune (SL L 206, 22.7.1992., str. 7.).

⁽¹⁷⁾ Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (SL L 20, 26.1.2010., str. 7.).

⁽¹⁸⁾ Uredba (EU) br. 1143/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o sprječavanju i upravljanju unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta (SL L 317, 4.11.2014., str. 35.).

Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava ⁽¹⁹⁾.

- (17) Nedavne evaluacije i procjene, uključujući preispitivanje u sredini provedbenog razdoblja Strategije EU-a o bioraznolikosti do 2020. i provjeru primjerenosti zakonodavstva o prirodi, ukazuju na to da je jedan od glavnih temeljnih uzroka nedostatne provedbe zakonodavstva Unije o prirodi i strategije o bioraznolikosti manjak odgovarajućeg financiranja.

Glavni instrumenti Unije za financiranje, uključujući Europski fond za regionalni razvoj uspostavljen Uredbom (EU) br. 1301/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁰⁾ („Europski fond za regionalni razvoj”) i Kohezijski fond uspostavljen Uredbom (EU) br. 1300/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²¹⁾ („Kohezijski fond”), Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj uspostavljen Uredbom (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²²⁾ („Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj”) i Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu uspostavljen Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 508/2014 („Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu”) mogli bi pružiti znatan doprinos ispunjenju tih potreba, i to na komplementarnoj osnovi. Programom LIFE mogla bi se dodatno poboljšati učinkovitost takvog uključivanja s pomoću strateških projekata za prirodu namijenjenih da djeluju kao katalizator za provedbu zakonodavstva i politika Unije koji se odnose na prirodu i bioraznolikost, među ostalim i djelovanjima utvrđenima u prioritetnim akcijskim okvirima donesenima na temelju Direktive 92/43/EEZ. Strateškim projektima za prirodu trebalo bi podupirati programe djelovanja u državama članicama usmjerene na uključivanje relevantnih ciljeva koji se odnose na prirodu i bioraznolikost u druge politike i programe za financiranje, osiguravajući time mobilizaciju odgovarajućih sredstava za provedbu tih politika.

Državama članicama trebalo bi dopustiti da se, u okviru svojih strateških planova za zajedničku poljoprivrednu politiku, odluče za korištenje određenog dijela sredstava dodijeljenih iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj kako bi pružile snažniju podršku djelovanjima kojima se nadopunjuju strateški projekti za prirodu definirani u ovoj Uredbi.

- (18) Za promicanje kružnog gospodarstva i učinkovitosti resursa potrebno je promijeniti način dizajniranja, proizvodnje, potrošnje, popravljanja, ponovne uporabe, recikliranja i zbrinjavanja materijala i proizvoda, među ostalim i plastike, te staviti naglasak na cjelokupni životni ciklus proizvoda. Program LIFE trebao bi doprinijeti prijelazu na model kružnoga gospodarstva s pomoću financijske podrške usmjerene prema različitim akterima, kao što su poduzeća, javna tijela i potrošači, posebice primjenom, razvojem i reproduciranjem najboljih tehnologija, praksi i rješenja prilagođenih posebnim lokalnim, regionalnim ili nacionalnim kontekstima, među ostalim i s pomoću integriranih pristupa za primjenu hijerarhije otpada i provedbe planova za gospodarenje otpadom i sprečavanje nastanka otpada. Podupiranjem provedbe Komunikacije Komisije od 16. siječnja 2018. o europskoj strategiji za plastiku u kružnom gospodarstvu mogla bi se posebno poduzeti djelovanja za rješavanje problema morskog smeća.
- (19) Visoka razina zaštite okoliša od temeljne je važnosti za zdravlje i dobrobit građana Unije. Programom LIFE trebalo bi podupirati ciljeve Unije u pogledu proizvodnje i upotrebe kemikalija na način koji dovodi do što većeg smanjenja značajnog štetnog utjecaja na ljudsko zdravlje i okoliš radi postizanja cilja uspostave netoksičnog

⁽¹⁹⁾ SL L 433I, 22.12.2020., str. 28.

⁽²⁰⁾ Uredba (EU) br. 1301/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o Europskom fondu za regionalni razvoj i o posebnim odredbama o cilju „Ulaganje za rast i radna mjesta” te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1080/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 289.).

⁽²¹⁾ Uredba (EU) br. 1300/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o Kohezijskom fondu i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1084/2006 SL L 347, 20.12.2013., str. 281.).

⁽²²⁾ Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 (SL L 347, 20.12.2013., str. 487.).

okoliša u Uniji. Programom LIFE trebalo bi također podupirati aktivnosti za olakšavanje provedbe Direktive 2002/49/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²³⁾ kako bi se postigle razine buke koje ne uzrokuju znatne negativne posljedice i rizike za ljudsko zdravlje.

- (20) Dugoročni cilj Unije u pogledu politike koja se odnosi na zrak postizanje je razina kvalitete zraka koja ne uzrokuje znatne negativne posljedice i rizike za ljudsko zdravlje i okoliš, uz istodobno jačanje sinergija između poboljšanja kvalitete zraka i smanjenja emisija stakleničkih plinova. Javna je svijest o onečišćenju zraka visoka i građani od tijela očekuju da djeluju, osobito na područjima na kojima su stanovništvo i ekosustavi izloženi visokim razinama onečišćujućih tvari u zraku. Direktivom (EU) 2016/2284 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁴⁾ naglašava se uloga koju financiranje sredstvima Unije može imati u ostvarenju ciljeva koji se odnose na čist zrak. Programom LIFE trebalo bi stoga podupirati projekte, uključujući strateške integrirane projekte, koji imaju potencijal za privlačenje javnih i privatnih sredstava, potencijal da budu ogledni primjeri najboljih praksi i da djeluju kao katalizator za provedbu planova i zakonodavstva koji se odnose na kvalitetu zraka na lokalnoj, regionalnoj, višeregionalnoj, nacionalnoj i transnacionalnoj razini.
- (21) Direktivom 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁵⁾ utvrđen je okvir za zaštitu površinskih voda, obalnih voda, prijelaznih voda i podzemnih voda Unije. Ciljevi te direktive podupirali bi se boljom provedbom i većom integracijom ciljeva vodne politike u druga područja politika. Programom LIFE trebalo bi stoga podupirati projekte koji doprinose djelotvornoj provedbi Direktive 2000/60/EZ i drugog relevantnog zakonodavstva Unije o vodama koje doprinosi postizanju dobrog stanja vodnih tijela Unije primjenom, razvojem i reproduciranjem najboljih praksi te mobiliziranjem dopunskih djelovanja u okviru drugih programa ili izvora financiranja Unije.
- (22) Zaštita i obnova morskog okoliša jedan je od općih ciljeva politike Unije u području okoliša. Programom LIFE trebalo bi podupirati sljedeće: upravljanje, očuvanje, obnovu i praćenje bioraznolikosti i morskih ekosustava, posebice na morskim područjima mreže Natura 2000, te zaštitu vrsta u skladu s prioritarnim akcijskim okvirima donesenima na temelju Direktive 92/43/EEZ, postizanje dobrog stanja okoliša u skladu s Direktivom 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁶⁾, promicanje čistih i zdravih mora, provedbu Komunikacije Komisije od 16. siječnja 2018. o europskoj strategiji za plastiku u kružnom gospodarstvu, koja se osobito bavi rješavanjem problema izgubljenog ribolovnog alata i morskog smeća, promicanje uključivanja Unije u međunarodno upravljanje oceanima koje je ključno za ostvarivanje ciljeva iz Programa održivog razvoja do 2030. Ujedinjenih naroda te za očuvanje zdravih oceana za buduće generacije. Strateški integrirani projekti i strateški projekti za prirodu u okviru programa LIFE trebali bi uključivati relevantna djelovanja namijenjena zaštiti morskog okoliša.
- (23) Za bolje upravljanje pitanjima koja se odnose na okoliš i klimatske promjene te s njima povezanim pitanjima energetske tranzicije potrebni su uključenost civilnog društva, i to podizanjem razine javne osviještenosti, među ostalim i s pomoću komunikacijske strategije kojom se uzimaju u obzir novi mediji i društvene mreže, te uključivanje potrošača i veća uključenost dionika, među ostalim i nevladinih organizacija, u savjetovanja o povezanim politikama i provedbu tih politika na svima razinama. Stoga je primjereno da se programom LIFE podupre širok raspon nevladinih organizacija i mreža neprofitnih subjekata koji nastoje ostvariti cilj koji je od općeg interesa Unije i koji su ponajprije aktivni u području okoliša ili djelovanja u području klime, dodjeljivanjem, na konkurentan i transparentan način, bespovratnih sredstava za poslovanje kako bi se takvim nevladinim organizacijama, mrežama i subjektima pomoglo da djelotvorno doprinose politici Unije te izgrade i ojačaju svoje kapacitete kako bi postali učinkovitiji partneri.

⁽²³⁾ Direktiva 2002/49/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. lipnja 2002. o procjeni i upravljanju bukom iz okoliša (SL L 189, 18.7.2002., str. 12.).

⁽²⁴⁾ Direktiva (EU) 2016/2284 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih onečišćujućih tvari, o izmjeni Direktive 2003/35/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2001/81/EZ (SL L 344, 17.12.2016., str. 1.).

⁽²⁵⁾ Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str.1.).

⁽²⁶⁾ Direktiva 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji) (SL L 164, 25.6.2008., str. 19.).

- (24) Iako bi poboljšanje upravljanja na svim razinama trebalo biti međusektorski cilj za sve potprograme programa LIFE, programom LIFE trebalo bi podupirati razvoj, provedbu i izvršavanje pravne stečevine u području okoliša i klime, posebno horizontalnog zakonodavstva o upravljanju okolišem, među ostalim i zakonodavstva kojim se provodi Aarhuška konvencija, te usklađenost s tom pravnom stečevinom.
- (25) Program LIFE trebao bi tržišne subjekte pripremiti za pomak prema održivom, kružnom i energetski učinkovitom gospodarstvu koje se temelji na obnovljivoj energiji, klimatski je neutralno i otporno na klimatske promjene i podupirati ih u tom pomaku, i to ispitivanjem novih poslovnih prilika, unapređivanjem stručnih vještina, olakšavanjem pristupa potrošača održivim proizvodima i uslugama, uključivanjem i osnaživanjem utjecajnih osoba i ispitivanjem novih metoda prilagodbe postojećih procesa i poslovnog okružja. Kako bi se podržalo šire prihvaćanje održivih rješenja na tržištu, trebalo bi promicati prihvaćanje u javnosti i uključivanje potrošača.
- (26) Program LIFE osmišljen je tako da se njime podupire demonstracija tehnika, pristupâ i najboljih praksi koji se mogu reproducirati i nadograditi. Inovativna rješenja doprinijela bi poboljšanju okolišne uspješnosti i održivosti, osobito za razvoj održivih poljoprivrednih praksi koje se primjenjuju u područjima klime, vode, tla, bioraznolikosti i otpada. U tom bi pogledu trebalo naglasiti sinergije s drugim programima i politikama, kao što su Europsko inovacijsko partnerstvo za produktivnost i održivost u poljoprivredi te EU-ov sustav upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja.
- (27) Na razini Unije velika ulaganja u okoliš i djelovanja u području klime u prvom se redu financiraju iz velikih programa Unije za financiranje. Stoga je neophodno pojačati napore koji se ulažu u uključivanje kako bi se osigurali održivost, otpornost u smislu bioraznolikosti i otpornost na klimatske promjene aktivnosti koje se provode u okviru drugih programa Unije za financiranje kao i ugradnja zaštitnih mjera za održivost u sve instrumente Unije. U kontekstu svoje uloge kao katalizatora, strateški integrirani projekti i strateški projekti za prirodu koje treba izraditi u okviru programa LIFE trebali bi koristiti prilike za financiranje u okviru tih programa za financiranje i drugih izvora sredstava, kao što su nacionalni fondovi, za ostvarivanje učinka poluge i stvaranje sinergija.
- (28) Uspjeh strateških projekata za prirodu i strateških integriranih projekata ovisi o bliskoj suradnji između nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela i nedržavnih aktera na koje utječu ciljevi programa LIFE. Stoga bi trebalo primjenjivati načela transparentnosti i objavljivanja u pogledu odluka o razvoju, provedbi, procjeni i praćenju projekata, osobito u slučaju uključivanja ili kada je uključeno više izvora financiranja.
- (29) Odražavajući važnost borbe protiv klimatskih promjena na koordiniran i ambiciozan način u skladu s obvezama Unije u pogledu provedbe Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama i u pogledu ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda, programom LIFE doprinijet će se uključivanju djelovanja u području klime i ostvarivanju općeg cilja od najmanje 30 % proračunskih rashoda EU-a za podupiranje klimatskih ciljeva. Očekuje se da će djelovanja u okviru programa LIFE doprinijeti klimatskim ciljevima sa 61 % od ukupne financijske omotnice programa LIFE. Relevantna djelovanja bit će utvrđena tijekom pripreme i provedbe programa LIFE i ponovno ocijenjena u kontekstu relevantnih procesa evaluacije i preispitivanja. U skladu s europskim zelenim planom, djelovanjima u okviru programa LIFE trebalo bi se poštovati načelo „nenanošenja štete”.
- (30) S obzirom na članak 349. UFEU-a te posebne potrebe i ranjivosti najudaljenijih regija, tijekom provedbe programa LIFE odgovarajuću pozornost trebalo bi posvetiti strategiji za najudaljenije regije sadržanoj u Komunikaciji Komisije od 24. listopada 2017. o jačem i obnovljenom strateškom partnerstvu s najudaljenijim regijama EU-a. Uz okolišne, klimatske i relevantne energetske politike trebalo bi voditi računa i o drugim politikama Unije.
- (31) U potporu provedbi programa LIFE Komisija bi trebala surađivati s mrežom nacionalnih kontaktnih točaka za program LIFE kako bi potaknula suradnju usmjerenu na poboljšanje i povećanje djelotvornosti usluga nacionalnih kontaktnih točaka širom Unije radi poboljšanja ukupne kvalitete podnesenih prijedloga, organizirati seminare i radionice, objavljivati popise projekata koji se financiraju u okviru programa LIFE ili provoditi druge aktivnosti, kao

što su medijske kampanje, radi boljeg širenja rezultata projekta, olakšavanja razmjene iskustva, znanja i najboljih praksi te reproduciranja rezultata projekata širom Unije, čime se promiču suradnja i komunikacija. Te bi aktivnosti trebale biti posebno usmjerene na države članice u kojima je razina iskorištenosti sredstava niska i trebale bi olakšati komunikaciju i suradnju između korisnika, podnositelja projektnih prijava i dionika u završenim projektima ili projektima u tijeku iz istog područja. Od ključne je važnosti da takve aktivnosti komunikacije i suradnje budu usmjerene na regionalna i lokalna tijela te na dionike.

- (32) Glavni kriterij pri evaluaciji projekata i procesu dodjele u okviru programa LIFE trebala bi biti kvaliteta. Kako bi se olakšala provedba ciljeva programa LIFE širom Unije i promicala visoka kvaliteta u projektnim prijedlozima, trebalo bi omogućiti financiranje projekata tehničke pomoći čiji je cilj djelotvorno sudjelovanje u programu LIFE. Komisija bi trebala nastojati postići djelotvornu geografsku pokrivenost, utemeljenu na kvaliteti, širom Unije, među ostalim i kroz podršku izgradnji kapaciteta država članica za povećanje kvalitete projekata. Niski stupanj djelotvornog sudjelovanja, prihvatljive aktivnosti i kriterije za dodjelu programa LIFE trebao bi precizirati u višegodišnjem programu rada, na temelju stope sudjelovanja i stope uspješnosti podnositelja projektnih prijava iz dotičnih država članica, uzimajući u obzir, među ostalim, broj stanovnika i gustoću naseljenosti, ukupnu površinu područja mreže Natura 2000 za svaku državu članicu izraženu kao udio ukupne površine mreže Natura 2000 i udio državnog područja države članice koji je obuhvaćen područjima mreže Natura 2000. Prihvatljive aktivnosti trebale bi po svojoj prirodi biti usmjerene na poboljšanje kvalitete projektnih prijava.
- (33) U skladu s Komunikacijom Komisije od 18. siječnja 2018. o mjerama EU-a za poboljšanje usklađenosti s propisima o okolišu i upravljanja okolišem osnovani su Mreža Europske unije za provedbu i izvršavanje zakonodavstva u području okoliša (IMPEL), Europska mreža državnih odvjetnika u području okoliša (ENPE) i Forum sudaca Europske unije u području okoliša (EUFJE), kako bi se olakšala suradnja među državama članicama i kako bi imali jedinstvenu ulogu u izvršavanju zakonodavstva Unije u području okoliša. Oni znatno doprinose jačanju dosljednosti pri provedbi i izvršavanju zakonodavstva Unije u području okoliša širom Unije, sprečavanju narušavanja tržišnog natjecanja i poboljšavanju kvalitete inspekcije zaštite okoliša te mehanizama za izvršavanje zakonodavstva sustavom umrežavanja i na razini Unije i na razini država članica, te osiguravaju razmjenu informacija i iskustava na različitim administrativnim razinama, osposobljavanjem i detaljnim raspravama o pitanjima povezanim s okolišem i o aspektima izvršavanja zakonodavstva, među ostalim i o postupcima praćenja i izdavanja dozvola. S obzirom na njihov doprinos ciljevima programa LIFE primjereno je odobriti dodjelu bespovratnih sredstava IMPEL-u, ENPE-u i EUFJE-u bez poziva na podnošenje prijedloga kako bi se nastavilo podupiranje aktivnosti tih tijela. Osim toga, u skladu s općim zahtjevima Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁷⁾ („Financijska uredba”) poziv možda nije potreban u drugim slučajevima, na primjer za tijela koja imenuju države članice i koja djeluju pod njihovom odgovornošću, ako su te države članice zakonodavnim aktom Unije utvrđene kao korisnici bespovratnih sredstava.
- (34) Primjereno je utvrditi financijsku omotnicu za program LIFE, koja predstavlja primarni referentni iznos u smislu točke 18. Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava, za Europski parlament i Vijeće tijekom godišnjeg proračunskog postupka.
- (35) Najviše stope sufinanciranja bespovratnih sredstava koja se financiraju u okviru programa LIFE trebalo bi utvrditi na razinama koje su potrebne kako bi se održala djelotvorna razina potpore koja se pruža u okviru programa LIFE. Kako bi se uzela u obzir prilagodljivost koja je potrebna za pružanje odgovora na postojeći raspon djelovanja i subjekata, konkretne stope sufinanciranja trebale bi omogućiti izvjesnost, pri čemu se zadržava stupanj fleksibilnosti razmjeren specifičnim potrebama ili zahtjevima. Konkretne stope sufinanciranja uvijek bi trebale podlijegati utvrđenim relevantnim najvišim stopama sufinanciranja.

⁽²⁷⁾ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uređaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

- (36) Financijska uredba koju su Europski parlament i Vijeće donijeli na temelju članka 322. UFEU-a primjenjuje se na ovu Uredbu. Financijskom uredbom utvrđuju se pravila o izvršenju proračuna Unije, među ostalim pravila o bespovratnim sredstvima, nagradama, nabavi, neizravnom upravljanju, financijskim instrumentima, proračunskim jamstvima, financijskoj pomoći i nadoknadi troškova vanjskim stručnjacima te se predviđaju provjere odgovornosti financijskih izvršitelja. Pravila donesena na temelju članka 322. UFEU-a uključuju i opći režim uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije.
- (37) U skladu s Financijskom uredbom, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁸⁾ i uredbama Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 ⁽²⁹⁾, (Euratom, EZ) br. 2185/96 ⁽³⁰⁾ i (EU) 2017/1939 ⁽³¹⁾ financijski interesi Unije trebaju biti zaštićeni razmjernim mjerama, među ostalim mjerama koje se odnose na sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i istraživanje nepravilnosti, uključujući prijevare, na povrat izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, na izricanje administrativnih sankcija. Osobito, u skladu s uredbama (Euratom, EZ) br. 2185/96 i (EU, Euratom) br. 883/2013 Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) ovlašten je provoditi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, radi utvrđivanja je li došlo do prijevare, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti, koje utječu na financijske interese Unije.

Ured europskog javnog tužitelja („EPPO“) ovlašten je, u skladu s Uredbom (EU) 2017/1939, provoditi istrage i kazneni progon kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, kako su predviđena u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³²⁾. U skladu s Financijskom uredbom svaka osoba ili svaki subjekt koji prima sredstva Unije treba u potpunosti surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije, dodijeliti potrebna prava i potreban pristup Komisiji, OLAF-u, Revizorskom sudu i, u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, EPPO-u, te osigurati da svaka treća strana koja je uključena u izvršenje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava.

- (38) Vrste financiranja i načine izvršenja proračuna programa LIFE trebalo bi odabrati na temelju njihove sposobnosti da ostvare specifične ciljeve djelovanja i postignu rezultate, uzimajući u obzir posebice troškove kontrola, administrativno opterećenje i očekivani rizik od neusklađenosti. Kada je riječ o bespovratnim sredstvima, trebalo bi razmotriti korištenje paušalnih iznosa, fiksnih stopa i troškova po jedinici. Komisija bi trebala osigurati da to izvršenje bude lako razumljivo i promicati stvarno pojednostavnjenje za nositelje projekata.
- (39) Ciljevi politika programa LIFE trebali bi, prema potrebi, biti obuhvaćeni financijskim instrumentima i proračunskim jamstvima u okviru Uredbe (EU) 2021/523, među ostalim i dodijeljenim iznosom iz programa LIFE, koji je utvrđen u višegodišnjim programima rada u okviru tog programa.
- (40) U skladu s člankom 94. Odluke Vijeća 2013/755/EU ⁽³³⁾ subjekti s poslovnim nastanom u prekomorskim zemljama i područjima prihvatljivi su za financiranje, podložno pravilima i ciljevima programa LIFE i mogućem režimu koji se primjenjuje na državu članicu s kojom su relevantna prekomorska zemlja ili relevantno prekomorsko područje povezani. Sudjelovanje takvih subjekata u programu LIFE trebalo bi se ponajprije usmjeriti na projekte u okviru potprograma „Priroda i bioraznolikost“.

⁽²⁸⁾ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1.).

⁽²⁹⁾ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1.).

⁽³⁰⁾ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevara i ostalih nepravilnosti (SL L 292, 15.11.1996., str. 2.).

⁽³¹⁾ Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO“) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1.).

⁽³²⁾ Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevara počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29.).

⁽³³⁾ Odluka Vijeća 2013/755/EU od 25. studenoga 2013. o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji (Odluka o prekomorskom pridruživanju) (SL L 344, 19.12.2013., str. 1.).

- (41) Dobrovoljnim programom za biološku raznolikost i usluge ekosustava europskih prekomorskih područja (BEST) promiče se očuvanje bioraznolikosti, među ostalim i morske bioraznolikosti, te održivo korištenje usluga ekosustava, uključujući pristup prilagodbi klimatskim promjenama i njihovu ublažavanju koji je utemeljen na ekosustavima, u najudaljenijim regijama Unije i prekomorskim zemljama i područjima. Zahvaljujući pripremnom djelovanju u okviru BEST-a, usvojenom 2011., te programu BEST 2.0 i projektu BEST RUP koji su uslijedili, BEST je doprinio podizanju razine osviještenosti o ekološkoj važnosti najudaljenijih regija i prekomorskih zemalja i područja i njihovoj ključnoj ulozi u očuvanju globalne bioraznolikosti. Komisija procjenjuje da je za terenske projekte na tim područjima potrebna financijska potpora u iznosu od 8 milijuna EUR godišnje. U ministarskim izjavama iz 2017. i 2018. prekomorske zemlje i područja izrazili su zahvalnost za taj program dodjele malih iznosa bespovratnih sredstava za bioraznolikost. Stoga je primjereno da se iz programa LIFE financiraju mali iznosi bespovratnih sredstava za bioraznolikost, što uključuje izgradnju kapaciteta i djelovanja koja imaju učinak katalizatora, i u najudaljenijim regijama i u prekomorskim zemljama i područjima.
- (42) Program LIFE trebao bi biti otvoren trećim zemljama u skladu sa sporazumima između Unije i tih zemalja o posebnim uvjetima za njihovo sudjelovanje.
- (43) Treće zemlje koje su članice Europskoga gospodarskog prostora (EGP) mogu sudjelovati u programima Unije u okviru suradnje uspostavljene Sporazumom o Europskom gospodarskom prostoru ⁽³⁴⁾, kojim se predviđa provedba programâ na temelju odluke donesene na temelju tog sporazuma. Treće zemlje također mogu sudjelovati na temelju drugih pravnih instrumenata. U ovu bi Uredbu trebalo unijeti posebnu odredbu kojom se od trećih zemalja zahtijeva da dodijele odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti.
- (44) Na temelju stavaka 22. i 23. Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. ⁽³⁵⁾ trebalo bi provesti evaluaciju programa LIFE na temelju informacija prikupljenih u skladu sa specifičnim zahtjevima u pogledu praćenja, izbjegavajući pritom administrativno opterećenje, osobito za države članice, i prekomjerne propise. Prema potrebi, ti zahtjevi trebali bi uključivati mjerljive pokazatelje kao temelj za evaluaciju učinaka programa LIFE u praksi. Puni učinak programa LIFE zbroj je neizravnih, dugoročnih i teško mjerljivih doprinosa ostvarenju cijelog niza ciljeva Unije u području okoliša i klime. Za praćenje programa LIFE izravne pokazatelje ostvarenja i zahtjeve u pogledu praćenja utvrđene u ovoj Uredbi trebalo bi dopuniti skupom posebnih pokazatelja na razini projekta koje treba opisati u višegodišnjim programima rada ili pozivima na podnošenje prijedlogâ, među ostalim u odnosu na mrežu Natura 2000 i emisije određenih atmosferskih onečišćujućih tvari.
- (45) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe koji se odnose na donošenje višegodišnjih programa rada, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁶⁾.
- (46) Kako bi se osiguralo da potpora koja se pruža u okviru programa LIFE i njegova provedba budu usklađene s politikama i prioritetima Unije, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a radi izmjene ove Uredbe preispitivanjem ili dopunjavanjem pokazateljâ ili radi dopune ove Uredbe utvrđivanjem specifičnih pokazatelja za svaki potprogram i svaku vrstu projekta te uspostavom okvira za praćenje i evaluaciju. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

⁽³⁴⁾ SL L 1, 3.1.1994., str. 3.

⁽³⁵⁾ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

⁽³⁶⁾ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

- (47) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe, odnosno doprinos visokoj razini zaštite okoliša i ambicioznom djelovanju u području klime, održivom razvoju i ostvarenju ciljeva i ciljnih vrijednosti zakonodavstva, strategija, planova i međunarodnih obveza Unije koji se odnose na okoliš, bioraznolikost, klimu, kružno gospodarstvo, kao i relevantno zakonodavstvo, strategije, planove i međunarodne obveze Unije iz područja obnovljive energije i energetske učinkovitosti s pomoću dobrog upravljanja i pristupa koji uključuje više dionika ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka ove Uredbe oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (48) Uredbu (EU) br. 1293/2013 trebalo bi stoga staviti izvan snage.
- (49) Primjereno je osigurati neometan prijelaz bez prekida između prethodnog Programa za okoliš i klimatske aktivnosti (LIFE) i programa LIFE te uskladiti početak programa LIFE s početkom višegodišnjeg financijskog okvira kako je utvrđen u Uredbi (EU, Euratom) 2020/2093. Ova Uredba trebala bi stoga hitno stupiti na snagu i primjenjivati se s retroaktivnim učinkom od 1. siječnja 2021.,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

Opće odredbe

Članak 1.

Predmet

Ovom se Uredbom uspostavlja Program za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE) („program LIFE”) za razdoblje trajanja višegodišnjeg financijskog okvira od 2021. do 2027. Trajanje programa LIFE usklađeno je s trajanjem višegodišnjeg financijskog okvira.

Ovom se Uredbom utvrđuju i ciljevi programa LIFE, njegov proračun za razdoblje 2021.–2027., oblici financiranja sredstvima Unije i pravila za pružanje tog financiranja.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „strateški projekti za prirodu” znači projekti kojima se ostvarenje ciljeva Unije koji se odnose na prirodu i bioraznolikost podupire provedbom usklađenih programa djelovanja u državama članicama radi uključivanja tih ciljeva i prioriteta u druge politike i instrumente financiranja, uključujući koordiniranom provedbom prioritarnih akcijskih okvira donesenih na temelju Direktive 92/43/EEZ;
2. „strateški integrirani projekti” znači projekti kojima se na regionalnoj, višeregionalnoj, nacionalnoj ili transnacionalnoj razini provode okolišne ili klimatske strategije ili akcijski planovi koje su razvila tijela država članica, a zahtijevaju se posebnim okolišnim, klimatskim ili relevantnim energetskim zakonodavstvom ili politikom Unije, pritom osiguravajući uključenost dionika i promičući koordinaciju s barem još jednim izvorom financiranja na razini Unije, na nacionalnoj ili privatnoj razini te njegovu mobilizaciju;
3. „projekti tehničke pomoći” znači projekti kojima se podupire razvoj kapaciteta za sudjelovanje u projektima standardnih djelovanja, priprema strateških projekata za prirodu i strateških integriranih projekata, priprema za pristup drugim financijskim instrumentima Unije ili druge mjere potrebne za pripremu primjene u širem opsegu ili reproduciranje rezultata iz drugih projekata koji se financiraju iz programa LIFE, programa koji su mu prethodili ili drugih programa Unije, radi provedbe ciljeva programa LIFE utvrđenih u članku 3.; takvi projekti također mogu uključivati izgradnju kapaciteta u vezi s aktivnostima tijela država članica za djelotvorno sudjelovanje u programu LIFE;

4. „projekti standardnih djelovanja” znači projekti, osim strateških integriranih projekata, strateških projekata za prirodu ili projekata tehničke pomoći, kojima se nastoje ostvariti specifični ciljevi programa LIFE;
5. „operacije mješovitog financiranja” znači djelovanja koja se podupiru iz proračuna Unije, među ostalim i u okviru mehanizama mješovitog financiranja u skladu s člankom 2. točkom 6. Financijske uredbe, u kojima se kombiniraju bespovratni oblici potpore, financijski instrumenti ili oboje, iz proračuna Unije, i povratni oblici potpore od razvojnih ili drugih javnih financijskih institucija te od komercijalnih financijskih institucija i ulagatelja;
6. „pravni subjekt” znači svaka fizička osoba ili svaka pravna osoba osnovana i priznata kao takva u skladu s nacionalnim pravom, pravom Unije ili međunarodnim pravom, koja ima pravnu osobnost i koja je sposobna, djelujući u svoje ime, ostvarivati prava i podlijevati obvezama, ili svaki subjekt bez pravne osobnosti u skladu s člankom 197. stavkom 2. točkom (c) Financijske uredbe.

Članak 3.

Ciljevi

1. Opći je cilj programa LIFE doprinijeti pomaku prema održivom, kružnom i energetski učinkovitom gospodarstvu koje se temelji na obnovljivoj energiji, klimatski je neutralno i otporno na klimatske promjene, kako bi se zaštitila, obnovila i poboljšala kvaliteta okoliša, uključujući zrak, vodu i tlo, zaustavilo i preokrenulo gubljenje bioraznolikosti i pristupilo rješavanju problema degradacije ekosustavâ, među ostalim i podupiranjem provedbe mreže Natura 2000 i upravljanja njome, čime se doprinosi održivom razvoju. Programom LIFE također se podupire provedba općih programa djelovanja donesenih u skladu s člankom 192. stavkom 3. UFEU-a.
2. Specifični su ciljevi programa LIFE sljedeći:
  - (a) razvijati, demonstrirati i promicati inovativne tehnike, metode i pristupe za ostvarenje ciljeva zakonodavstva i politike Unije u području okoliša, uključujući prirodu i bioraznolikost, te djelovanja u području klime, uključujući prijelaz na obnovljivu energiju i veću energetsku učinkovitost, kao i doprinositi bazi znanja i primjeni najboljih praksi, posebice u odnosu na prirodu i bioraznolikost, među ostalim i podupiranjem mreže Natura 2000;
  - (b) podupirati razvoj, provedbu, praćenje i izvršavanje relevantnog zakonodavstva i politike Unije u području okoliša, uključujući prirodu i bioraznolikost, te djelovanja u području klime, uključujući prijelaz na obnovljivu energiju ili veću energetsku učinkovitost, među ostalim i poboljšanjem upravljanja na svim razinama, a posebice povećanjem kapaciteta javnih i privatnih aktera i uključenosti civilnog društva;
  - (c) djelovati kao katalizator za opsežno uvođenje uspješnih tehničkih rješenja i rješenja koja se odnose na politike radi provedbe relevantnog zakonodavstva i politike Unije u području okoliša, uključujući prirodu i bioraznolikost, te djelovanja u području klime, uključujući prijelaz na obnovljivu energiju ili veću energetsku učinkovitost, reproduciranjem rezultata, integriranjem povezanih ciljeva u druge politike i u prakse javnog i privatnog sektora, mobiliziranjem ulaganja i poboljšanjem pristupa financiranju.

Članak 4.

Struktura

Program LIFE strukturiran je kako slijedi:

1. područje „Okoliš”, koje obuhvaća:
  - (a) potprogram „Priroda i bioraznolikost”;
  - (b) potprogram „Kružno gospodarstvo i kvaliteta života”;

2. područje „Djelovanje u području klime”, koje obuhvaća:

- (a) potprogram „Ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba tim promjenama”;
- (b) potprogram „Prijelaz na čistu energiju”.

Članak 5.

Proračun

1. Financijska omotnica za provedbu programa LIFE za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2027. iznosi 5 432 000 000 EUR u tekućim cijenama.

2. Indikativna raspodjela iznosa iz stavka 1.:

(a) 3 488 000 000 EUR za područje „Okoliš”, od čega

i. 2 143 000 000 EUR za potprogram „Priroda i bioraznolikost”; i

ii. 1 345 000 000 EUR za potprogram „Kružno gospodarstvo i kvaliteta života”;

(b) 1 944 000 000 EUR za područje „Djelovanje u području klime”, od čega

i. 947 000 000 EUR za potprogram „Ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba tim promjenama”; i

ii. 997 000 000 EUR za potprogram „Prijelaz na čistu energiju”.

3. Iznosima iz stavaka 1. i 2. ne dovode se u pitanje odredbe o fleksibilnosti utvrđene u Uredbi (EU, Euratom) 2020/2093 i u Financijskoj uredbi.

4. Ne dovodeći u pitanje stavak 2., najmanje 60 % proračunskih sredstava dodijeljenih projektima koji se podupiru bespovratnim sredstvima za djelovanje u području „Okoliš” iz stavka 2. točke (a) namijenjeno je bespovratnim sredstvima za projekte kojima se podupire potprogram „Priroda i bioraznolikost” iz stavka 2. točke (a) podtočke i.

5. Programom LIFE mogu se financirati aktivnosti tehničke i administrativne pomoći Komisije za njegovu provedbu, kao što su aktivnosti pripreme, praćenja, kontrole, revizije i evaluacije, uključujući aktivnosti korporativnih sustava informacijske tehnologije i aktivnosti umrežavanja kojima se pruža potpora nacionalnim kontaktnim točkama programa LIFE, što obuhvaća osposobljavanje, aktivnosti uzajamnog učenja i događaje namijenjene razmjeni iskustava.

6. Programom LIFE mogu se financirati aktivnosti koje provodi Komisija kako bi pružila potporu pripremi, provedbi i uključivanju okolišnog, klimatskog ili relevantnog energetske zakonodavstva i politika Unije radi ostvarenja ciljeva utvrđenih u članku 3. Te aktivnosti mogu uključivati:

(a) informiranje i komunikaciju, uključujući kampanje podizanja razine osviještenosti, te institucijsku komunikaciju u vezi s političkim prioritetima Unije, kao i u vezi sa statusom provedbe i prenošenja okolišnog, klimatskog ili relevantnog energetske zakonodavstva Unije;

(b) studije, istraživanja, modeliranje i izradu scenarija;

(c) pripremu, provedbu, praćenje, provjeru i evaluaciju zakonodavstva, politika i programâ, kao i procjenu i analizu projekata koji se ne financiraju iz programa LIFE, ako služe ciljevima utvrđenima u članku 3.;

- (d) radionice, konferencije i sastanke;
- (e) platforme za umrežavanje i razmjenu najboljih praksi;
- (f) druge aktivnosti, poput dodjele nagrada.

Članak 6.

Treće zemlje pridružene programu LIFE

1. Program LIFE otvoren je za sudjelovanje sljedećih trećih zemalja:
  - (a) članica Europskog udruženja slobodne trgovine koje su članice Europskog gospodarskog prostora, u skladu s uvjetima utvrđenima u Sporazumu o Europskom gospodarskom prostoru;
  - (b) zemalja pristupnica, zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;
  - (c) zemalja obuhvaćenih europskom politikom susjedstva, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;
  - (d) ostalih trećih zemalja, u skladu s uvjetima utvrđenima u posebnom sporazumu o sudjelovanju određene treće zemlje u bilo kojem programu Unije, pod uvjetom da se tim sporazumom:
    - i. osigurava pravedna ravnoteža u pogledu doprinosa treće zemlje koja sudjeluje u programima Unije i koristi za tu treću zemlju;
    - ii. utvrđuju uvjeti za sudjelovanje u programima, uključujući izračun financijskih doprinosa za pojedinačne programe, i administrativnim troškovima tih programa;
    - iii. trećoj zemlji ne dodjeljuje ovlast za odlučivanje u pogledu programa Unije;
    - iv. jamče prava Unije da osigura dobro financijsko upravljanje i štiti svoje financijske interese.

Doprinosi iz prvog podstavka točke (d) podtočke ii. čine namjenske prihode u skladu s člankom 21. stavkom 5. Financijske uredbe.

2. Ako treća zemlja sudjeluje u programu LIFE prema odluci donesenoj na temelju međunarodnog sporazuma ili sudjeluje na temelju bilo kojeg drugog pravnog instrumenta, ta treća zemlja odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu dodjeljuje potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti. Kada je riječ o OLAF-u, takva prava uključuju pravo provedbe istraga, među ostalim provjera i inspekcija na terenu, kako je predviđeno u Uredbi (EU, Euratom) br. 883/2013.

Članak 7.

Međunarodna suradnja

Tijekom provedbe programa LIFE suradnja s relevantnim međunarodnim organizacijama i njihovim institucijama i tijelima moguća je kada je potrebna u svrhu ostvarenja ciljeva utvrđenih u članku 3.

Članak 8.

Sinergije s drugim programima Unije

Komisija olakšava dosljednu provedbu programa LIFE. Komisija i države članice olakšavaju koordinaciju i postizanje koherentnosti s Europskim fondom za regionalni razvoj, Europskim socijalnim fondom+ uspostavljenim Uredbom Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom socijalnom fondu plus (ESF+) (Europski socijalni fond+), Kohezijskim fondom, Europskim poljoprivrednim fondom za ruralni razvoj i Europskim fondom za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu, programom Obzor Europa, Instrumentom za povezivanje Europe uspostavljenim Uredbom (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁷⁾ i programom InvestEU uspostavljenim Uredbom (EU) 2021/523 kako bi se stvorile sinergije, posebice u pogledu strateških projekata za prirodu i strateških integriranih projekata, te kako bi se pružila potpora prihvaćanju i reproduciranju rješenja razvijenih u okviru programa LIFE. Komisija i države članice nastoje osigurati komplementarnost na svim razinama.

Članak 9.

Provedba i oblici financiranja sredstvima Unije

1. Komisija program LIFE provodi u okviru izravnog upravljanja ili neizravnog upravljanja s tijelima iz članka 62. stavka 1. točke (c) Financijske uredbe.
2. Programom LIFE može se pružiti financiranje u bilo kojem od oblika utvrđenih u Financijskoj uredbi, posebice u obliku bespovratnih sredstava, nagrada i nabave. Njime se može pružiti i financiranje u obliku financijskih instrumenata u okviru operacija mješovitog financiranja.
3. Najmanje 85 % proračuna programa LIFE dodjeljuje se:
  - (a) za bespovratna sredstva kako su navedena u članku 11. stavcima 2. i 6.;
  - (b) za projekte koji se financiraju drugim oblicima financiranja u mjeri utvrđenoj u višegodišnjem programu rada iz članka 18.; ili
  - (c) prema potrebi, i u mjeri utvrđenoj u višegodišnjem programu rada iz članka 18., za financiranje u obliku financijskih instrumenata u okviru operacija mješovitog financiranja, kako je navedeno u stavku 2. ovog članka.

Komisija osigurava da su projekti koji se financiraju drugim oblicima financiranja u potpunosti u skladu s ciljevima utvrđenima u članku 3.

Najviši iznos dodijeljen za bespovratna sredstva kako su navedena u članku 11. stavku 4. iznosi 15 milijuna EUR.

4. Najviše stope sufinanciranja za prihvatljiva djelovanja iz članka 11. stavka 2. točaka od (a) do (d) ove Uredbe iznose najviše 60 % prihvatljivih troškova te najviše 75 % u slučaju projekata koji se financiraju u okviru potprograma „Priroda i bioraznolikost“, posebno onih koji se odnose na prioritetna staništa ili vrste, kao dio provedbe Direktive 92/43/EEZ, ili koji se odnose na vrste ptica koje Odbor za prilagodbu tehničkom i znanstvenom napretku, osnovan na temelju članka 16. Direktive 2009/147/EZ, smatra prioritetom za financiranje, kada je to potrebno za ostvarenje cilja očuvanja. Najviša stopa sufinanciranja za djelovanja iz članka 11. stavka 6. ove Uredbe iznosi 70 % prihvatljivih troškova. Ne dovodeći u pitanje relevantne i unaprijed utvrđene najviše stope sufinanciranja, konkretne stope dodatno se utvrđuju u višegodišnjem programu rada iz članka 18. ove Uredbe. Konkretno moguće je prilagoditi u skladu sa zahtjevima svakog potprograma, svake vrste projekta ili svake vrste bespovratnih sredstava.

⁽³⁷⁾ Uredba (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe, izmjeni Uredbe (EU) br. 913/2010 i stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 680/2007 i (EZ) br. 67/2010 Tekst značajan za EGP (SL L 348, 20.12.2013., str. 129.).

Najviše stope sufinanciranja za projekte iz članka 11. stavka 4. ne smiju premašiti 95 % prihvatljivih troškova tijekom razdoblja prvog višegodišnjeg programa rada; za drugi višegodišnji program rada i pod uvjetom da je to potvrđeno u tom programu rada, stopa sufinanciranja iznosi 75 % prihvatljivih troškova.

5. Kvaliteta je glavni kriterij pri evaluaciji projekata i procesu dodjele u okviru programa LIFE. Komisija nastoji postići djelotvornu geografsku pokrivenost, utemeljenu na kvaliteti, širom Unije, među ostalim i kroz podršku izgradnji kapaciteta država članica za povećanje kvalitete projekata.

POGLAVLJE II.

Prihvatljivost

Članak 10.

Bespovratna sredstva

Bespovratna sredstva u okviru programa LIFE dodjeljuju se i njima se upravlja u skladu s glavom VIII. Financijske uredbe.

Članak 11.

Prihvatljiva djelovanja

1. Za financiranje su prihvatljiva samo djelovanja kojima se provode ciljevi utvrđeni u članku 3.
2. Bespovratnim sredstvima mogu se financirati sljedeće vrste djelovanja:
  - (a) strateški projekti za prirodu u okviru potprograma iz članka 4. stavka 1. točke (a);
  - (b) strateški integrirani projekti u okviru potprograma iz članka 4. stavka 1. točke (b) i stavka 2. točaka (a) i (b);
  - (c) projekti tehničke pomoći;
  - (d) projekti standardnih djelovanja;
  - (e) ostala djelovanja potrebna u svrhu ostvarenja općeg cilja utvrđenog u članku 3. stavku 1., uključujući koordinacijska i potporna djelovanja usmjerena na izgradnju kapaciteta, širenje informacija i znanja te podizanje razine osviještenosti radi pružanja potpore prijelazu na obnovljivu energiju i veću energetska učinkovitost.
3. Projektima u okviru potprograma „Priroda i bioraznolikost” koji se odnose na upravljanje područjima mreže Natura 2000 te njihovu obnovu i praćenje u skladu s direktivama 92/43/EEZ i 2009/147/EZ uzimaju se u obzir prioritete utvrđeni u nacionalnim i regionalnim planovima, strategijama i politikama za očuvanje prirode i bioraznolikosti, među ostalim i u prioritarnim akcijskim okvirima donesenima na temelju Direktive 92/43/EEZ.
4. Projektima tehničke pomoći za izgradnju kapaciteta u vezi s aktivnostima tijela država članica za poboljšanje djelotvornog sudjelovanja u programu LIFE podupiru se aktivnosti država članica s niskim stupnjem djelotvornog sudjelovanja kako bi se unaprijedile usluge nacionalnih kontaktnih točaka širom Unije i povećala ukupna kvaliteta podnesenih prijedloga.
5. Bespovratnim sredstvima mogu se financirati aktivnosti izvan države članice ili prekomorske zemlje ili područja koji su s njom povezani pod uvjetom da se projektom nastoje ostvariti okolišni i klimatski ciljevi Unije i da su te aktivnosti potrebne za osiguravanje djelotvornosti intervencija provedenih u državi članici ili u prekomorskoj zemlji ili na području koji su s njom povezani ili za potporu međunarodnim sporazumima čija je Unija stranka pružanjem doprinosa organizaciji multilateralnih konferencija. Najviši doprinos koji se pruža međunarodnim sporazumima za organizaciju multilateralnih konferencija iznosi 3,5 milijuna EUR za vrijeme trajanja programa LIFE navedenog u članku 1. i ta se bespovratna sredstva ne računavaju u doseganje praga iz članka 9. stavka 3. prvog podstavka.

6. Bespovratnim sredstvima za poslovanje podupire se funkcioniranje neprofitnih subjekata koji sudjeluju u razvoju, provedbi i izvršavanju zakonodavstva i politike Unije i koji su primarno aktivni u području okoliša ili djelovanja u području klime, među ostalim i u energetske tranziciji, u skladu s ciljevima programa LIFE utvrđenima u članku 3.

Članak 12.

Prihvatljivi subjekti

1. Kriteriji prihvatljivosti utvrđeni u stavcima 2. i 3. ovog članka primjenjuju se na subjekte dodatno uz kriterije utvrđene u članku 197. Financijske uredbe.

2. Prihvatljivi su sljedeći subjekti:

(a) pravni subjekti s poslovnim nastanom u nekoj od sljedećih zemalja ili na nekom od sljedećih područja:

i. državi članici ili prekomorskoj zemlji ili prekomorskom području koji su s njom povezani;

ii. trećoj zemlji pridruženoj programu LIFE;

iii. ostalim trećim zemljama navedenima u višegodišnjem programu rada iz članka 18., pod uvjetima navedenima u stavcima 4. i 5. ovog članka;

(b) svaki pravni subjekt osnovan u skladu s pravom Unije ili svaka međunarodna organizacija.

3. Fizičke osobe nisu prihvatljive.

4. Iznimno, pravni subjekti s poslovnim nastanom u trećoj zemlji koja nije pridružena programu LIFE prihvatljivi su za sudjelovanje ako je to potrebno radi ostvarenja ciljeva određenog djelovanja kako bi se osigurala djelotvornost intervencija provedenih u Uniji.

5. Pravni subjekti s poslovnim nastanom u trećoj zemlji koja nije pridružena programu LIFE u načelu snose troškove svojeg sudjelovanja.

Članak 13.

Izravna dodjela

Ne dovodeći u pitanje članak 188. Financijske uredbe, tijelima navedenima u Prilogu I. ovoj Uredbi mogu se dodijeliti bespovratna sredstva bez poziva na podnošenje prijedloga.

Članak 14.

Specifikacija kriterija za dodjelu

Komisija u višegodišnjem programu rada iz članka 18. utvrđuje kriterije za dodjelu i pozive na podnošenje prijedlogâ uzimajući u obzir sljedeća načela:

(a) projekti koji se financiraju iz programa LIFE moraju biti u interesu Unije time što pružaju znatan doprinos ostvarenju općih i specifičnih ciljeva programa LIFE utvrđenih u članku 3. i ne smiju ugrožavati te ciljeve, te se njima, kad god je to moguće, mora promicati upotreba zelene javne nabave;

(b) projektima mora biti osiguran troškovno učinkovit pristup te oni moraju biti tehnički i financijski koherentni;

(c) prednost se mora dati projektima koji imaju najveći potencijal za pružanje doprinosa ostvarenju ciljeva utvrđenih u članku 3.;

- (d) projektima kojima se pružaju posredne koristi i promiču sinergije među potprogramima iz članka 4. pri evaluaciji se moraju dodijeliti dodatni bodovi;
- (e) projektima koji imaju najveći potencijal za to da ih reproducira i prihvati javni ili privatni sektor ili koji imaju najveći potencijal za mobiliziranje najvećih ulaganja ili financijskih sredstava (potencijal da djeluju kao katalizator) pri evaluaciji se moraju dodijeliti dodatni bodovi;
- (f) mora se osigurati mogućnost reproduciranja rezultata projekata standardnih djelovanja;
- (g) projektima koji se temelje na rezultatima drugih projekata koji se financiraju iz programa LIFE, programa koji su prethodili programu LIFE ili iz drugih sredstva Unije ili projektima koji unaprjeđuju rezultate takvih projekata pri evaluaciji se moraju dodijeliti dodatni bodovi;
- (h) prema potrebi, posebna se pozornost mora posvetiti projektima na geografskim područjima s posebnim potrebama ili posebnim ranjivostima, kao što su područja s posebnim okolišnim izazovima ili prirodnim ograničenjima, prekogranična područja, područja visoke prirodne vrijednosti i najudaljenije regije.

Članak 15.

Prihvatljivi troškovi povezani s kupnjom zemljišta

Uz kriterije utvrđene u članku 186. Financijske uredbe, troškovi povezani s kupnjom zemljišta smatraju se prihvatljivima ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- (a) kupnja doprinosi poboljšanju, održavanju i obnovi cjelovitosti mreže Natura 2000, osnovane člankom 3. Direktive 92/43/EEZ, među ostalim i poboljšanjem povezanosti putem stvaranja koridora, poveznih točaka ili drugih elemenata zelene infrastrukture;
- (b) kupnja zemljišta jedini je ili troškovno najučinkovitiji način za ostvarenje željenog ishoda očuvanja;
- (c) kupljeno zemljište dugoročno je rezervirano za upotrebe koje su u skladu sa specifičnim ciljevima programa LIFE; i
- (d) dotična država članica prijenosom ili na drugi način osigurava dugoročnu dodjelu takvog zemljišta u svrhu očuvanja prirode.

Članak 16.

Kumulativno i alternativno financiranje

1. Za djelovanje za koje je primljen doprinos iz nekog drugog programa Unije može se primiti doprinos i u okviru programa LIFE, pod uvjetom da se doprinosima ne pokrivaju isti troškovi i da se djelovanjem nastoje ostvariti okolišni ili klimatski ciljevi utvrđeni u članku 3. te da se njime ne ugrožava nijedan od tih ciljeva. Na odgovarajući doprinos djelovanju primjenjuju se pravila relevantnog programa Unije. Kumulativno financiranje ne smije premašiti ukupne prihvatljive troškove djelovanja. Potpora iz različitih programa Unije može se izračunati razmjerno u skladu s dokumentima u kojima su utvrđeni uvjeti za potporu.

2. Potpora iz Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda+ ili Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, u skladu s odgovarajućim odredbama Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu i financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i viznoj politici te s odgovarajućim odredbama Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju pravila o potpori za strateške planove koje izrađuju države članice u okviru zajedničke poljoprivredne politike (strateški planovi u okviru ZPP-a) i koji se financiraju iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskog poljoprivrednog

fonda za ruralni razvoj (EPFRR) te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća može se dodijeliti za djelovanja kojima je dodijeljena oznaka kvalitete „pečat izvrsnosti” u okviru programa LIFE, a koja ispunjavaju sljedeće kumulativne uvjete:

- (a) ocijenjena su u pozivu na podnošenje prijedlogâ u okviru programa LIFE;
- (b) u skladu su s minimalnim zahtjevima u pogledu kvalitete iz tog poziva na podnošenje prijedlogâ;
- (c) ne mogu se financirati u okviru tog poziva na podnošenje prijedlogâ zbog proračunskih ograničenja.

POGLAVLJE III.

Operacije mješovitog financiranja

Članak 17.

Operacije mješovitog financiranja

Operacije mješovitog financiranja u okviru programa LIFE provode se u skladu s Uredbom (EU) 2021/523 i glavom X. Financijske uredbe, pri čemu se na odgovarajući način vodi računa o zahtjevima u pogledu održivosti i transparentnosti.

POGLAVLJE IV.

Planiranje, praćenje, izvješćivanje i evaluacija

Članak 18.

Višegodišnji program rada

1. Komisija provedbenim aktima donosi višegodišnje programe rada za program LIFE. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 22. stavka 2.
2. U svakom višegodišnjem programu rada utvrđuje se, u skladu s ciljevima utvrđenima u članku 3., sljedeće:
  - (a) iznosi koji se moraju raspodijeliti među potrebama u okviru svakog potprograma i među različitim vrstama financiranja, kao i najviši ukupni iznos koji se mora raspodijeliti za bespovratna sredstva kako su navedena u članku 11. stavku 2. točkama (a) i (b);
  - (b) najviši ukupni iznos za financiranje u obliku financijskih instrumenata u okviru operacija mješovitog financiranja u sklopu programa LIFE, kada je to primjenjivo;
  - (c) najviši ukupni iznos za bespovratna sredstva koja se u skladu s člankom 13. moraju dodijeliti tijelima navedenima u Prilogu I.;
  - (d) teme projekata ili specifične potrebe za koje su prethodno raspodijeljena sredstva za projekte iz članka 11. stavka 2. točaka (c) i (d);
  - (e) strategije i planovi obuhvaćeni strateškim integriranim projektima za koje se može zatražiti financiranje za projekte iz članka 11. stavka 2. točke (b);
  - (f) najdulje razdoblje prihvatljivosti za provedbu projekata;
  - (g) indikativni rasporedi za pozive na podnošenje prijedloga za razdoblje obuhvaćeno višegodišnjim programom rada;

- (h) tehnička metodologija za podnošenje projekata i postupak odabira projekata te kriteriji za dodjelu u skladu s elementima iz članka 14.;
  - (i) stope sufinanciranja iz članka 9. stavka 4.;
  - (j) najviše stope sufinanciranja za prihvatljiva djelovanja iz članka 11. stavka 2. točke (e);
  - (k) kada je to relevantno, detaljna pravila o primjeni kumulativnog i alternativnog financiranja;
  - (l) niski stupanj učinkovitog sudjelovanja i prihvatljive aktivnosti te kriteriji za dodjelu za projekte tehničke pomoći namijenjene izgradnji kapaciteta u vezi s aktivnostima tijelâ država članica za djelotvorno sudjelovanje u programu LIFE.
3. Prvi višegodišnji program rada traje četiri godine, a drugi višegodišnji program rada traje tri godine.
4. Komisija u okviru višegodišnjih programa rada objavljuje pozive na podnošenje prijedlogâ za obuhvaćeno razdoblje. Komisija osigurava da se neiskorištena sredstva iz određenog poziva na podnošenje prijedlogâ preraspodijele na različite vrste djelovanja iz članka 11. stavka 2. unutar istog područja.
5. Komisija osigurava da se pri izradi višegodišnjih programa rada provedu savjetovanja s dionicima.

Članak 19.

Praćenje i izvješćivanje

1. Komisija na temelju pokazatelja utvrđenih u Prilogu II. izvješćuje o napretku programa LIFE prema ostvarenju ciljeva utvrđenih u članku 3.
2. Kako bi osigurala djelotvornu procjenu napretka programa LIFE prema ostvarenju njegovih ciljeva, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 23. kako bi izmijenila Prilog II. radi preispitivanja ili nadopune pokazatelja, kada se to smatra potrebnim, među ostalim radi njihova usklađivanja s pokazateljima utvrđenima za druge programe Unije, te kako bi dopunila ovu Uredbu odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju.
3. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 23. kako bi dopunila ovu Uredbu utvrđujući na temelju Priloga II. specifične pokazatelje za svaki potprogram i svaku vrstu projekta.
4. Komisija osigurava da se podaci za praćenje provedbe programa i rezultati prikupljaju učinkovito, djelotvorno i pravodobno. U tu svrhu i u skladu s relevantnim metodologijama uvode se razmjerni zahtjevi u pogledu izvješćivanja za primatelje sredstava Unije kako bi se omogućilo prikupljanje zbirnih pokazatelja ostvarenja i učinaka na razini projekta za sve relevantne posebne ciljeve politike u području okoliša i klime, među ostalim i u odnosu na mrežu Natura 2000 i emisije određenih atmosferskih onečišćujućih tvari u zraku, uključujući CO₂.
5. Komisija redovito prati i izvješćuje o uključivanju ciljeva u području klime i bioraznolikosti, među ostalim i o iznosu rashoda. Uzimajući u obzir prirodu programa LIFE koja se temelji na potražnji, očekuje se da će 61 % ukupnog iznosa programa LIFE, kako je utvrđen u članku 5., doprinijeti proračunskoj ciljnoj vrijednosti od najmanje 30 % rashoda kojima se doprinosi klimatskim ciljevima. Taj se doprinos prati s pomoću sustava klimatskih markera Unije. Ovom se Uredbom doprinosi uključivanju djelovanja u području bioraznolikosti u politike Unije i ostvarenju opće ambicije da se u 2024. osigura 7,5 % godišnje potrošnje u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za ciljeve u području bioraznolikosti, a u 2026. i u 2027. 10 % godišnje potrošnje u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za ciljeve u području bioraznolikosti, uzimajući pritom u obzir postojeća preklapanja između ciljeva u područjima klime i bioraznolikosti.

Troškovi povezani s bioraznolikošću prate se primjenom djelotvorne, transparentne i sveobuhvatne metodologije koju treba utvrditi Komisija, u suradnji s Europskim parlamentom i Vijećem, kako je navedeno u Međuinstitucijskom sporazumu od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava. Te se metode praćenja upotrebljavaju za utvrđivanje količine odobrenih sredstava za preuzimanje obveza, za koja se očekuje da će doprinijeti ciljevima u području klime i bioraznolikosti u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027. na odgovarajućoj razini disagregacije. Troškovi se prikazuju svake godine u Izjavi o programu. O doprinosu programa LIFE ciljevima Unije u području klime i bioraznolikosti redovito se izvješćuje u kontekstu evaluacija i godišnjeg izvješća.

6. Komisija procjenjuje sinergije između programa LIFE i drugih komplementarnih programa Unije te sinergije među njegovim potprogramima.

Članak 20.

Evaluacija

1. Komisija pravodobno provodi evaluacije predviđene u ovoj Uredbi kako bi se njihovi rezultati uzeli u obzir tijekom procesa donošenja odluka, pri čemu na odgovarajući način vodi računa o koherentnosti, sinergijama, dodanoj vrijednosti Unije i dugoročnoj održivosti, uzimajući u obzir klimatske i okolišne prioritete Unije.

2. Komisija provodi evaluaciju u sredini provedbenog razdoblja programa LIFE nakon što bude dostupno dovoljno informacija o njegovoj provedbi, ali najkasnije 42 mjeseca nakon početka provedbe programa LIFE, koristeći se pokazateljima utvrđenima u skladu s Prilogom II.

Evaluacija sadržava barem sljedeće elemente:

- (a) kvalitativne i kvantitativne aspekte provedbe programa LIFE;
- (b) učinkovitost upotrebe resursa;
- (c) stupanj ostvarenja ciljeva svih mjera, pri čemu se, ako je to moguće, navode rezultati i učinci;
- (d) stvarni ili očekivani uspjeh projekata u korištenju drugih sredstava Unije da ostvare učinak poluge, osobito uzimajući u obzir koristi od veće koherentnosti s drugim financijskim instrumentima Unije;
- (e) mjeru u kojoj su ostvareni sinergije među ciljevima i komplementarnost programa LIFE s drugim relevantnim programima Unije;
- (f) dodanu vrijednost Unije i dugoročni učinak programa LIFE, s ciljem donošenja odluke o produljenju, izmjeni ili suspenziji mjera;
- (g) mjeru u kojoj su dionici sudjelovali;
- (h) kvantitativnu i kvalitativnu analizu doprinosa programa LIFE stanju očuvanosti staništa i vrsta navedenih u direktivama 92/43/EEZ i 2009/147/EZ;
- (i) analizu geografske pokrivenosti širom Unije, kako je navedeno u članku 9. stavku 5., i, ako takva pokrivenost nije postignuta, analizu temeljnih razloga za takav nedostatak pokrivenosti.

3. Na kraju provedbe programa LIFE, ali najkasnije četiri godine nakon isteka razdoblja navedenog u članku 1. drugom stavku, Komisija provodi završnu evaluaciju programa LIFE.

4. Komisija zaključke evaluacija, zajedno sa svojim primjedbama, dostavlja Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, a rezultate evaluacija objavljuje.

POGLAVLJE V.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 21.

Informiranje, komunikacija i promidžba

1. Primatelji sredstava Unije priznaju podrijetlo i osiguravaju vidljivost tih sredstava, posebice pri promicanju projekata i njihovih rezultata, pružanjem koherentnih, djelotvornih i razmjernih ciljanih informacija različitoj publici, među ostalim medijima i javnosti. Primatelji u tu svrhu upotrebljavaju logotip programa LIFE prikazan u Prilogu III. Sva trajna dobra stečena u okviru programa LIFE moraju nositi logotip programa LIFE osim u slučajevima koje odredi Komisija. Ako upotreba logotipa programa LIFE nije izvediva, program LIFE mora biti spomenut u svim komunikacijskim aktivnostima, među ostalim i na oglasnim pločama na strateškim mjestima koja su vidljiva javnosti.

2. Komisija provodi informacijska i komunikacijska djelovanja koja se odnose na program LIFE na djelovanja poduzeta na temelju programa LIFE i na postignute rezultate. Financijska sredstva dodijeljena programu LIFE također doprinose institucijskom priopćavanju političkih prioriteta Unije ako se ti prioriteti odnose na ciljeve iz članka 3.

Članak 22.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže Odbor za program LIFE. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.

2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

3. Ako Odbor ne da nikakvo mišljenje, Komisija ne donosi nacrt provedbenog akta i primjenjuje se članak 5. stavak 4. treći podstavak Uredbe (EU) br. 182/2011.

4. Komisija svake godine izvješćuje Odbor o cjelokupnom napretku u provedbi potprogramâ programa LIFE i o posebnim djelovanjima u okviru programa LIFE, među ostalim o operacijama mješovitog financiranja koje se provode s pomoću proračunskih sredstava dodijeljenih iz programa LIFE.

Članak 23.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.

2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 19. stavaka 2. i 3. dodjeljuje se Komisiji do 31. prosinca 2028.

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 19. stavaka 2. i 3. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje imenuje svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 19. stavaka 2. i 3. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 24.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EU) br. 1293/2013 stavlja se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2021.

Članak 25.

Prijelazne odredbe

1. Ova Uredba ne utječe na nastavak ili izmjenu djelovanja započelih na temelju Uredbe (EZ) br. 614/2007 Europskog parlamenta i Vijeća⁽³⁸⁾ i Uredbe (EU) br. 1293/2013, koje se nastavljaju primjenjivati na dotične projekte do njihova zaključenja.
2. Iz financijske omotnice za program LIFE mogu se također pokriti troškovi tehničke i administrativne pomoći koji su potrebni radi osiguravanja prijelaza između programa LIFE i mjera donesenih na temelju uredbi (EZ) br. 614/2007 i (EU) br. 1293/2013.
3. Ako je to potrebno, odobrena sredstva mogu se unijeti u proračun Unije nakon 2027. radi pokrivanja troškova predviđenih u članku 5. stavku 5. kako bi se omogućilo upravljanje projektima koji nisu dovršeni do 31. prosinca 2027.
4. Sredstva vraćena iz financijskih instrumenata uspostavljenih na temelju Uredbe (EU) br. 1293/2013 mogu se uložiti u financijske instrumente uspostavljene na temelju Uredbe (EU) 2021/523.
5. Odobrena sredstva koja odgovaraju namjenskim prihodima koji proizlaze iz povrata pogrešno isplaćenih iznosa na temelju uredbi (EZ) br. 614/2007 ili (EU) br. 1293/2013 upotrebljavaju se, u skladu s člankom 21. Financijske uredbe, za financiranje programa LIFE.

Članak 26.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova Uredba primjenjuje se od 1. siječnja 2021.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 29. travnja 2021.

Za Europski parlament

Predsjednik

D.M. SASSOLI

Za Vijeće

Predsjednik

A.P. ZACARIAS

⁽³⁸⁾ Uredba (EZ) br. 614/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. svibnja 2007. o Financijskom instrumentu za okoliš (LIFE+) (SL L 149, 9.6.2007., str. 1.).

*PRILOG I.***TIJELA KOJIMA SE BESPOVRATNA SREDSTVA MOGU DODIJELITI BEZ OBJAVLJIVANJA POZIVA NA
PODNOŠENJE PRIJEDLOGÂ**

1. Mreža Europske unije za provedbu i izvršavanje prava u području okoliša (IMPEL);
  2. Europska mreža državnih odvjetnika u području okoliša (ENPE);
  3. Forum sudaca Europske unije u području okoliša (EUFJE).
-

PRILOG II.

POKAZATELJI

1. Pokazatelji ostvarenja
    - 1.1. Broj projekata kojima se razvijaju, demonstriraju i promiču inovativne tehnike i pristupi;
    - 1.2. Broj projekata kojima se primjenjuju najbolje prakse u vezi s prirodom i bioraznolikošću;
    - 1.3. Broj projekata za razvoj, provedbu, praćenje ili izvršavanje relevantnog zakonodavstva i politike Unije;
    - 1.4. Broj projekata kojima se jačanjem kapaciteta javnih i privatnih aktera te uključivanjem civilnog društva poboljšava upravljanje;
    - 1.5. Broj projekata, uključujući strateške integrirane projekte i strateške projekte za prirodu, kojima se provode:
      - ključni planovi ili ključne strategije,
      - programi djelovanja za uključivanje potprograma „Priroda i bioraznolikost”.
  2. Pokazatelji rezultata
    - 2.1. Neto promjene u okolišu i klimi, na temelju zbirnog prikaza pokazatelja na razini projekata koje treba specificirati u pozivima na podnošenje prijedlogâ u okviru potprograma:
      - „Priroda i bioraznolikost”,
      - „Kružno gospodarstvo i kvaliteta života”, koji obuhvaća barem sljedeće:
        - kvalitetu zraka,
        - tlo,
        - vodu,
        - otpad,
        - kemikalije,
        - buku,
        - upotrebu i učinkovitost resursa,
      - „Ublažavanje klimatskih promjena i prilagodba tim promjenama”,
      - „Prijelaz na čistu energiju”;
    - 2.2. Kumulativna ulaganja potaknuta projektima ili pribavljena financijska sredstva (u milijunima EUR);
    - 2.3. Broj organizacija koje sudjeluju u projektima ili primaju bespovratna sredstva za poslovanje;
    - 2.4. Udio projekata koji su imali učinak katalizatora nakon datuma završetka projekta.
-

PRILOG III.

LOGOTIP PROGRAMA LIFE

UREDBA (EU) 2021/784 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 29. travnja 2021.****o borbi protiv širenja terorističkog sadržaja na internetu****(Tekst značajan za EGP)**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽²⁾,

budući da:

- (1) Ovom se Uredbom nastoji osigurati neometano funkcioniranje jedinstvenog digitalnog tržišta u otvorenom i demokratskom društvu borbom protiv zlouporabe usluga smještaja na poslužitelju u terorističke svrhe i doprinosom javnoj sigurnosti širom Unije. Funkcioniranje jedinstvenog digitalnog tržišta trebalo bi poboljšati jačanjem pravne sigurnosti za pružatelje usluga smještaja na poslužitelju i povjerenja korisnika u internetsko okruženje, kao i jačanjem mjera kojima se štiti sloboda izražavanja, uključujući slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja u otvorenom i demokratskom društvu te slobodu i pluralizam medija.
- (2) Regulatorne mjere za borbu protiv širenja terorističkog sadržaja na internetu trebalo bi dopuniti strategijama država članica za borbu protiv terorizma, uključujući jačanje medijske pismenosti i kritičkog mišljenja, razvoj alternativne argumentacije i protuargumentacije te druge inicijative za smanjenje utjecaja terorističkog sadržaja na internetu i izloženosti njemu, kao i ulaganje u socijalni rad, inicijative za deradikalizaciju i suradnju s pogođenim zajednicama radi postizanja trajne prevencije radikalizacije u društvu.
- (3) Borba protiv terorističkog sadržaja na internetu koji je dio šireg problema nezakonitog sadržaja na internetu zahtijeva kombinaciju zakonodavnih, nezakonodavnih i dobrovoljnih mjera koje se temelje na suradnji između nadležnih tijela i pružatelja usluga smještaja na poslužitelju, na način kojim se potpuno poštuju temeljna prava.
- (4) Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju koji su aktivni na internetu imaju ključnu ulogu u digitalnom gospodarstvu tako što povezuju poduzeća i građane te olakšavaju javnu raspravu i širenje te primanje informacija, mišljenja i ideja, čime znatno doprinose inovacijama, gospodarskom rastu i stvaranju radnih mjesta u Uniji. Međutim, usluge pružatelja smještaja na poslužitelju u određenim slučajevima zloupotrebljavaju treće strane u svrhu provođenja nezakonitih aktivnosti na internetu. Posebno je zabrinjavajuće što te usluge zloupotrebljavaju terorističke skupine i njihovi pobornici radi širenja terorističkog sadržaja na internetu, odnosno širenja svojih poruka, radikalizacije i regrutiranja članova te olakšavanja i usmjeravanja terorističkih aktivnosti.

⁽¹⁾ SL C 110, 22.3.2019., str. 67.

⁽²⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 17. travnja 2019. (još nije objavljeno u Službenom listu) i stajalište Vijeća u prvom čitanju od 16. ožujka 2021. (SL C 135, 16.4.2021., str. 1.). Stajalište Europskog parlamenta od 28. travnja 2021. (još nije objavljeno u Službenom listu).

- (5) Iako nije jedini čimbenik, prisutnost terorističkog sadržaja na internetu dokazano potiče radikalizaciju pojedinaca, što može rezultirati terorističkim djelima, te stoga imati ozbiljne negativne posljedice za korisnike, građane i društvo u cjelini, kao i na pružatelje internetskih usluga na čijim se poslužiteljima nalazi takav sadržaj jer se time narušava povjerenje njihovih korisnika i nanosi šteta njihovim poslovnim modelima. Zbog svoje središnje uloge te zbog tehnoloških sredstava i kapaciteta povezanih s uslugama koje nude, pružatelji usluga smještaja na poslužitelju snose osobitu društvenu odgovornost da zaštite svoje usluge od terorističke zlouporabe te da pomognu u borbi protiv širenja terorističkog sadržaja putem njihovih usluga na internetu, istodobno uzimajući u obzir temeljnu važnost slobode izražavanja, uključujući slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja u otvorenom i demokratskom društvu.
- (6) Na razini Unije borba protiv terorističkog sadržaja na internetu započela je 2015. putem okvira za dobrovoljnu suradnju država članica i pružatelja usluga smještaja na poslužitelju. Te je napore potrebno dopuniti jasnim zakonodavnim okvirom kako bi se još više smanjila dostupnost terorističkog sadržaja na internetu i primjereno odgovorilo na problem koji uzima sve više maha. Zakonodavni okvir temelji se na dobrovoljnim naporima, koji su pojačani Preporukom Komisije (EU) 2018/334 ⁽³⁾, te se njime odgovara na pozive Europskog parlamenta na jačanje mjera za suzbijanje nezakonitih i štetnih sadržaja na internetu u skladu s horizontalnim okvirom utvrđenim Direktivom 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾ i pozive Europskog vijeća da se poboljša otkrivanje i uklanjanje sadržaja na internetu kojima se potiče na teroristička djela.
- (7) Ova Uredba ne bi trebala utjecati na primjenu Direktive 2000/31/EZ. Konkretno, sve mjere koje pružatelj usluga smještaja na poslužitelju poduzme u skladu s ovom Uredbom, uključujući sve posebne mjere, ne bi same po sebi trebale dovesti do toga da taj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju izgubi koristi od izuzeća od odgovornosti predviđenog tom Direktivom. Nadalje, ova Uredba ne utječe na ovlasti nacionalnih tijela i sudova za utvrđivanje odgovornosti pružatelja usluga smještaja na poslužitelju kada uvjeti za izuzeće od odgovornosti iz te Direktive nisu ispunjeni.
- (8) U slučaju nepodudaranja između ove Uredbe i Direktive 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾ u vezi s odredbama kojima se uređuju audiovizualne medijske usluge kako su definirane u članku 1. stavku 1. točki (a) te Direktive, prednost bi trebala imati Direktiva 2010/13/EU. To ne bi trebalo utjecati na obveze na temelju ove Uredbe, posebno u vezi s pružateljima usluga platformi za razmjenu videozapisa.
- (9) Ovom bi se Uredbom trebala utvrditi pravila za borbu protiv zlouporabe usluga smještaja na poslužitelju za širenje terorističkog sadržaja na internetu kako bi se zajamčilo neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta. Tim bi se pravilima trebalo u potpunosti poštovati temeljna prava zaštićena u Uniji i posebno prava zajamčena Poveljom Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”).
- (10) Ovom se Uredbom nastoji doprinijeti zaštiti javne sigurnosti te se njome utvrđuju odgovarajuće i snažne zaštitne mjere kako bi se osigurala zaštita temeljnih prava uključujući prava na poštovanje privatnog života, na zaštitu osobnih podataka, na slobodu izražavanja, uključujući slobodu primanja i prenošenja informacija, slobodu poduzetništva, i na djelotvoran pravni lijek. Nadalje, svaka diskriminacija je zabranjena. Nadležna tijela i pružatelji usluga smještaja na poslužitelju trebali bi donositi samo one mjere koje su potrebne, primjerene i proporcionalne u demokratskom društvu, uzimajući u obzir posebnu važnost koja se pridaje slobodi izražavanja i informiranja te slobodi i pluralizmu medija, koje su ključni temelji pluralističkog i demokratskog društva te vrijednosti na kojima počiva Unija. Mjere kojima se utječe na slobodu izražavanja i informiranja trebale bi biti strogo usmjerene na borbu protiv širenja terorističkog sadržaja na internetu, uz istodobno poštovanje prava na zakonito primanje i prenošenje informacija, uzimajući u obzir središnju ulogu koju pružatelji usluga smještaja na poslužitelju imaju u olakšavanju javne rasprave te u primanju i širenju činjenica, mišljenja i ideja u skladu sa zakonom. Djelotvorne mjere na internetu u borbi protiv terorističkog sadržaja na internetu i zaštita slobode izražavanja i informiranja nisu suprotstavljeni ciljevi, već se nadopunjuju i međusobno osnažuju.

⁽³⁾ Preporuka Komisije (EU) 2018/334 od 1. ožujka 2018. o mjerama za suzbijanje nezakonitih internetskih sadržaja (SL L 63, 6.3.2018., str. 50.).

⁽⁴⁾ Direktiva 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini) (SL L 178, 17.7.2000., str. 1.).

⁽⁵⁾ Direktiva 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) (SL L 95, 15.4.2010., str. 1.).

- (11) Kako bi se pružila jasnoća u pogledu radnji koje pružatelji usluga smještaja na poslužitelju i nadležna tijela poduzimaju radi borbe protiv širenja terorističkog sadržaja na internetu, ovom bi se Uredbom u preventivne svrhe trebala utvrditi definicija „terorističkog sadržaja” usklađena s definicijama relevantnih kaznenih djela iz Direktive (EU) 2017/541 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁶⁾. S obzirom na to da je potrebno boriti se protiv najštetnije terorističke propagande na internetu, ta definicija trebala bi obuhvatiti materijal kojim se nekoga potiče ili nagovara na počinjenje kaznenih djela terorizma ili doprinos njima, kojim se nekoga nagovara da sudjeluje u aktivnostima terorističke skupine ili koji veliča terorističke aktivnosti, uključujući materijal u kojem se prikazuje teroristički napad. Definicija bi također trebala uključiti materijal kojim se daju upute za izradu ili upotrebu eksploziva, vatrenog oružja ili drugog oružja, ili štetnih ili opasnih tvari, te kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari (KBRN) ili upute u vezi s drugim posebnim metodama ili tehnikama, uključujući izbor meta, u svrhu počinjenja ili doprinošenja počinjenju kaznenih djela terorizma. Takvi materijali uključuju tekst, slike, zvučne zapise i videozapise, kao i prijenose kaznenih djela terorizma uživo, koji stvaraju opasnost od počinjenja daljnjih takvih kaznenih djela. Kad nadležna tijela i pružatelji usluga smještaja na poslužitelju procjenjuju ima li materijal obilježja terorističkog sadržaja u smislu ove Uredbe, trebali bi uzeti u obzir čimbenike kao što su narav i formulacija izjava, kontekst u kojem su izjave dane i njihova mogućnost da prouzroče štetne posljedice u odnosu na zaštitu i sigurnost osoba. Važan čimbenik u procjeni trebala bi biti činjenica da je materijal proizvela osoba, skupina ili subjekt koji je uvršten na Unijin popis osoba, skupina ili subjekata koji su uključeni u teroristička djela i na koji se primjenjuju mjere ograničavanja, te da se ti materijali mogu pripisati takvoj organizaciji ili teroristu ili da se šire u njihovo ime.
- (12) Materijal koji se širi u obrazovne, novinarske, umjetničke ili istraživačke svrhe ili u svrhu podizanja svijesti protiv terorističkih aktivnosti ne bi trebalo smatrati terorističkim sadržajem. Pri utvrđivanju predstavlja li materijal koji pružatelj sadržaja pruža „teroristički sadržaj” kako je definiran ovom Uredbom trebalo bi posebno uzeti u obzir pravo na slobodu izražavanja i informiranja, uključujući slobodu i pluralizam medija te slobodu umjetnosti i znanosti. Osobito u slučajevima u kojima pružatelj sadržaja ima uredničku odgovornost, pri svakoj odluci o uklanjanju distribuiranih materijala trebali bi se uzeti u obzir novinarski standardi utvrđeni regulativom o tisku ili medijima u skladu s pravom Unije, uključujući Povelju. Nadalje, izražavanje radikalnih, polemičkih ili kontroverznih stajališta u okviru javne rasprave o osjetljivim političkim pitanjima ne bi trebalo smatrati terorističkim sadržajem.
- (13) Kako bi se djelotvorno borilo protiv širenja terorističkog sadržaja na internetu te istodobno osiguralo poštovanje privatnog života pojedinaca, ova bi se Uredba trebala primjenjivati na pružatelje usluga informacijskog društva koji pohranjuju i u javnosti šire informacije i materijale koje je pružio korisnik usluge na zahtjev, neovisno o tome je li pohranjivanje i širenje u javnosti takvih informacija i materijala samo tehničke, automatske i pasivne naravi. Pojam „pohranjivanja” trebalo bi tumačiti kao zadržavanje podataka u memoriji fizičkog ili virtualnog poslužitelja. Pružatelji usluga koji su „samo prijenosnici informacija”(„mere conduit”) ili „privremeno smještaju informacije”(„caching”) te drugih usluga koje se pružaju u drugim slojevima internetske infrastrukture, a koje ne uključuju pohranu, kao što su registri i registrari te pružatelji sustava naziva domena (DNS), plaćanja ili usluga zaštite protiv distribuiranih napada uskraćivanjem usluga (DdoS), ne bi stoga trebali biti obuhvaćeni područjem primjene ove Uredbe.
- (14) Pojam „širenje u javnosti” trebao bi podrazumijevati stavljanje na raspolaganje informacija potencijalno neograničenom broju osoba, to jest, da su korisnicima informacije lako dostupne bez potrebe za daljnjim postupanjem pružatelja sadržaja, neovisno o tome pristupaju li doista dotičnim informacijama. U skladu s tim, ako pristup informacijama zahtijeva registraciju ili prijam u skupinu korisnika, trebalo bi se smatrati da se te informacije šire u javnosti samo ako su korisnici koji žele pristupiti informacijama automatski registrirani ili primljeni bez ljudske odluke ili odabira osoba kojima se odobrava pristup. Interpersonalne komunikacijske usluge, kako su definirane u članku 2. stavku 5. Direktive (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁷⁾, kao što su e-pošta ili privatne usluge slanja poruka, ne bi trebale biti obuhvaćene područjem primjene ove Uredbe. Trebalo bi smatrati da se

⁽⁶⁾ Direktiva (EU) 2017/541 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2017. o suzbijanju terorizma i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/475/PUP i o izmjeni Odluke Vijeća 2005/671/PUP (SL L 88, 31.3.2017., str. 6.).

⁽⁷⁾ Direktiva (EU) 2018/1972 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija (SL L 321, 17.12.2018., str. 36.).

informacije pohranjuju i šire u javnosti u smislu ove Uredbe samo ako se takve aktivnosti obavljaju na izravan zahtjev pružatelja sadržaja. Stoga ovom Uredbom ne bi trebali biti obuhvaćeni pružatelji usluga kao što je infrastruktura u oblaku, koje se pružaju na zahtjev drugih strana koje nisu pružatelji sadržaja i koji od toga imaju samo neizravnu korist. Ovom Uredbom trebali bi biti obuhvaćeni pružatelji usluga društvenih medija, razmjene video sadržaja, slika i audio sadržaja, kao i usluga razmjene datoteka i drugih usluga u oblaku, u mjeri u kojoj se te usluge upotrebljavaju za stavljanje pohranjenih informacija na raspolaganje javnosti na izravan zahtjev pružatelja sadržaja. Ako pružatelj usluga smještaja na poslužitelju nudi nekoliko usluga, ova bi se Uredba trebala primjenjivati samo na usluge koje su obuhvaćene njezinim područjem primjene.

- (15) Teroristički sadržaj često se širi u javnosti putem usluga koje pružaju pružatelji usluga smještaja na poslužitelju s poslovnim nastanom u trećim zemljama. Kako bi se zaštitili korisnici u Uniji te kako bi se osiguralo da svi pružatelji usluga smještaja na poslužitelju koji posluju na jedinstvenom digitalnom tržištu podliježu istim zahtjevima, ova bi se Uredba trebala primjenjivati na sve pružatelje relevantnih usluga koje se nude u Uniji, bez obzira na zemlju njihovog glavnog poslovnog nastana. Trebalo bi smatrati da pružatelj usluga smještaja na poslužitelju pruža usluge u Uniji ako omogućuje fizičkim ili pravnim osobama u jednoj ili više država članica da se koriste njegovim uslugama i ako postoji bitna veza s tom državom članicom ili tim državama članicama.
- (16) Bitna veza s Unijom trebala bi postojati ako pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima poslovni nastan u Uniji, ako njegove usluge koristi znatan broj korisnika u jednoj državi članici ili više njih ili ako su njegove aktivnosti usmjerene prema jednoj državi članici ili više njih. Usmjeravanje aktivnosti prema jednoj državi članici ili više njih trebalo bi utvrditi na temelju svih relevantnih okolnosti, uključujući čimbenike kao što su upotreba jezika ili valute koji se općenito upotrebljavaju u dotičnoj državi članici ili mogućnost naručivanja robe ili usluga iz te države članice. Takvo usmjeravanje može se utvrditi i na temelju dostupnosti aplikacije u odgovarajućoj nacionalnoj trgovini aplikacija, na temelju oglašavanja na lokalnoj razini ili na jeziku koji je u široj upotrebi u dotičnoj državi članici ili na temelju odnosa s korisnicima kao što su pružanje korisničkih usluga na jeziku koji je u široj upotrebi u toj državi članici. Bitnu vezu trebalo bi pretpostaviti i ako pružatelj usluga smještaja na poslužitelju svoje aktivnosti usmjerava prema jednoj državi članici ili više njih kako je utvrđeno u članku 17. stavku 1. točki (c) Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁸⁾. Sama dostupnost internetske stranice pružatelja usluga smještaja na poslužitelju, adrese e-pošte ili drugih kontaktnih podataka u jednoj ili više država članica, sama po sebi ne bi trebala biti dovoljna da predstavlja bitnu vezu. Nadalje, pružanje usluge radi usklađivanja s načelom zabrane diskriminacije iz Uredbe (EU) 2018/302 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁹⁾ ne bi samo na osnovu tog razloga trebalo smatrati da predstavlja bitnu vezu s Unijom.
- (17) Trebalo bi uskladiti postupke i obveze koji proizlaze iz naloga za uklanjanje kojima se od pružatelja usluga smještaja na poslužitelju zahtijeva da, nakon procjene nadležnih tijela, uklone ili da onemoguće pristup terorističkom sadržaju. S obzirom na brzinu širenja terorističkog sadržaja preko internetskih usluga, trebalo bi utvrditi obvezu pružateljima usluga smještaja na poslužitelju da osiguraju da se teroristički sadržaj utvrđen u nalogu za uklanjanje ukloni odnosno da se tom sadržaju onemogućiti pristup u svim državama članicama u roku od sat vremena od primitka naloga za uklanjanje. Osim u opravdanim slučajevima hitnosti, nadležno tijelo trebalo bi pružatelju usluga smještaja na poslužitelju pružiti informacije o postupcima i primjenjivim rokovima najmanje 12 sati prije prvog izdavanja naloga za uklanjanje tom pružatelju usluga smještaja na poslužitelju. Do opravdanih slučajeva hitnosti dolazi kada bi uklanjanje terorističkog sadržaja ili onemogućavanje pristupa tom sadržaju u roku duljem od sat vremena nakon primitka naloga za uklanjanje prouzročilo ozbiljnu štetu, primjerice u situacijama neposredne opasnosti po život ili fizički integritet osobe ili ako takav sadržaj prikazuje neposredne događaje čiji je rezultat ugroza života ili fizičkog integriteta osobe. Nadležno tijelo trebalo bi utvrditi predstavljaju li slučajevi hitne slučajeve i valjano obrazložiti svoju odluku u nalogu za uklanjanje. Ako pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ne može izvršiti nalog za uklanjanje u roku od sat vremena nakon njegovog primitka, na temelju više sile ili *de facto* nemogućnosti, među ostalim zbog objektivno opravdanih tehničkih ili operativnih razloga, trebao bi što prije obavijestiti nadležno tijelo koje je izdalo nalog i izvršiti nalog za uklanjanje čim se situacija riješi.

⁽⁸⁾ Uredba (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL L 351, 20.12.2012., str. 1.).

⁽⁹⁾ Uredba (EU) 2018/302 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. veljače 2018. o rješavanju pitanja neopravdanoga geografskog blokiranja i drugih oblika diskriminacije na unutarnjem tržištu na temelju državljanstva, mjesta boravišta ili mjesta poslovnog nastana klijenata te o izmjeni uredaba (EZ) br. 2006/2004 i (EU) 2017/2394 te Direktive 2009/22/EZ (SL L 60I, 2.3.2018., str. 1.).

- (18) Nalog za uklanjanje trebao bi sadržavati obrazloženje u kojem se materijal koji treba ukloniti ili pristup kojem treba onemogućiti kvalificira kao teroristički sadržaj i pruža dovoljno informacija za lociranje tog sadržaja navođenjem točnog URL-a i, prema potrebi, svih drugih dodatnih informacija, poput snimke zaslona dotičnog sadržaja. U obrazloženju bi pružatelju usluga smještaja na poslužitelju i u konačnici, pružatelju sadržaja trebalo omogućiti djelotvorno ostvarivanje prava na sudsku zaštitu. Obrazloženje ne bi trebalo zahtijevati otkrivanje osjetljivih podataka što bi moglo ugroziti istrage.
- (19) Nadležno tijelo trebalo bi nalog za uklanjanje podnijeti izravno točki za kontakt koju je za potrebe ove Uredbe imenovao ili uspostavio pružatelj usluga smještaja na poslužitelju bilo kojim elektroničkim putem koji omogućuje pisani zapis, pod uvjetima koji pružatelju usluga smještaja na poslužitelju omogućuju da utvrdi vjerodostojnost naloga, uključujući točnost datuma i vremena njegovog slanja i primitka, na primjer putem zaštićene e-pošte ili sigurnih platformi ili drugih sigurnih kanala, uključujući one koje je na raspolaganje stavio pružatelj usluga smještaja na poslužitelju, u skladu s pravom Unije o zaštiti osobnih podataka. Trebalo bi biti moguće ispuniti taj zahtjev putem, među ostalim, kvalificirane usluge elektroničke preporučene dostave, kako je predviđeno Uredbom (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁰⁾. Ako je glavni poslovni nastan pružatelja usluga smještaja na poslužitelju ili njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan u državi članici različitoj od one nadležnog tijela koje je izdalo nalog, primjerak tog naloga istodobno bi trebalo podnijeti nadležnom tijelu te države članice.
- (20) Nadležno tijelo države članice u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima svoj glavni poslovni nastan ili njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan trebalo bi imati mogućnost provjere naloga za uklanjanje koji su izdala nadležna tijela iz druge države članice kako bi utvrdilo krši li se tim nalogom ozbiljno ili očito ovu Uredbu ili temeljna prava utvrđena Poveljom. Pružatelj sadržaja i pružatelj usluga smještaja na poslužitelju trebali bi imati pravo zatražiti takvu provjeru od nadležnog tijela u državi članici u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima svoj glavni poslovni nastan ili njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan. Ako se taj zahtjev podnese, to nadležno tijelo trebalo bi donijeti odluku o tome sadržava li nalog za uklanjanje takve povrede. Ako se tom odlukom nađe takva povreda, nalog za uklanjanje trebao bi prestati proizvoditi pravne učinke. Provjeru bi trebalo žurno provesti kako bi se osiguralo da sadržaj koji je pogrešno uklonjen ili kojem je pogrešno onemogućen pristup što je prije moguće bude vraćen.
- (21) Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju koji su izloženi terorističkom sadržaju trebali bi, gdje imaju uvjete upotrebe, u njih uključiti odredbe za sprečavanje zlorababe njihovih usluga za širenje terorističkog sadržaja u javnosti. Te odredbe trebali bi primjenjivati savjesno, transparentno, proporcionalno i na nediskriminirajući način.
- (22) S obzirom na razmjere problema i brzinu koji su potrebni za uspješno utvrđivanje i uklanjanje terorističkog sadržaja, djelotvorne i proporcionalne posebne mjere ključan su element za borbu protiv terorističkog sadržaja na internetu. U cilju smanjenja dostupnosti terorističkog sadržaja na svojim poslužiteljima pružatelji usluga smještaja na poslužitelju koji su izloženi terorističkom sadržaju trebali bi uvesti posebne mjere ovisno o rizicima i razini izloženosti terorističkom sadržaju kao i o učincima na prava trećih strana i javnog interesa na informiranje. Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju trebali bi utvrditi koju bi odgovarajuću, djelotvornu i proporcionalnu posebnu mjeru trebalo uvesti za utvrđivanje i uklanjanje terorističkog sadržaja. Posebne mjere mogle bi uključivati odgovarajuće tehničke ili operativne mjere ili kapacitete kao što su osoblje ili tehnička sredstva za identificiranje i žurno uklanjanje terorističkog sadržaja ili onemogućavanje pristupa tom sadržaju, mehanizmi kojima se korisnicima omogućuje prijavljivanje ili označivanje navodnog terorističkog sadržaja ili sve druge mjere koje pružatelj usluga smještaja na poslužitelju smatra primjerenima i djelotvornima za rješavanje pitanja dostupnosti terorističkog sadržaja na svojim uslugama.
- (23) Pri uvođenju posebnih mjera pružatelji usluga smještaja na poslužitelju trebali bi zajamčiti poštovanje prava korisnika na slobodu izražavanja i informiranja, kao i slobodu i pluralizam medija koji su zaštićeni na temelju Povelje. Osim zahtjeva utvrđenih pravom, među ostalim zakonodavstvom o zaštiti osobnih podataka, pružatelji usluga smještaja na poslužitelju trebali bi postupati s dužnom pažnjom i provoditi zaštitne mjere, koje uključuju, prema potrebi, ljudski nadzor i provjere, kako bi se izbjegle bilo kakve nenamjerne ili pogrešne odluke koje bi dovele do uklanjanja sadržaja koji nije teroristički sadržaj ili onemogućavanja pristupa tom sadržaju.

⁽¹⁰⁾ Uredba (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ (SL L 257, 28.8.2014., str. 73.).

- (24) Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju trebao bi izvijestiti nadležno tijelo o uvođenju posebnih mjera kako bi to tijelo moglo utvrditi jesu li mjere djelotvorne i proporcionalne te, ako je riječ o upotrebi automatiziranih sredstava, ima li pružatelj usluga smještaja na poslužitelju potrebne sposobnosti za ljudski nadzor i provjeru. Pri procjeni djelotvornosti i proporcionalnosti mjera nadležna tijela trebala bi uzeti u obzir relevantne parametre, među ostalim broj naloga za uklanjanje upućenih pružatelju usluga smještaja na poslužitelju, veličinu i ekonomske kapacitete pružatelja usluga smještaja na poslužitelju te učinak njegovih usluga u širenju terorističkog sadržaja, primjerice na temelju broja korisnika u Uniji, kao i uspostavljene zaštitne mjere kojima se sprečava zlouporaba njegovih usluga za širenje terorističkog sadržaja na internetu.
- (25) Ako nadležno tijelo smatra da posebne mjere koje su uspostavljene nisu dovoljne za rješavanje rizika, ono bi trebalo biti u mogućnosti zahtijevati donošenje dodatnih odgovarajućih, djelotvornih i proporcionalnih posebnih mjera. Zahtjev za provedbu takvih dodatnih posebnih mjera ne bi trebao dovesti do opće obveze za praćenjem ili sudjelovanju u aktivnom traženju činjenica u smislu članka 15. stavka 1. Direktive 2000/31/EZ ili obveze za upotrebom automatiziranih alata. Međutim, pružatelji usluga smještaja na poslužitelju trebali bi moći upotrebljavati automatizirane alate ako to smatraju primjerenim i potrebnim za djelotvorno sprečavanje zlouporabe svojih usluga za širenje terorističkog sadržaja na internetu.
- (26) Obvezu da pružatelji usluga smještaja na poslužitelju čuvaju uklonjeni sadržaj i povezane podatke trebalo bi uvesti za konkretne svrhe i vremenski ograničiti na potrebno razdoblje. Zahtjev za čuvanje potrebno je proširiti na povezane podatke u mjeri u kojoj bi takvi podaci u protivnom bili izgubljeni kao posljedica uklanjanja dotičnog terorističkog sadržaja. Povezani podaci mogu uključivati podatke kao što su „podaci o pretplatniku”, posebno podatke koji se odnose na identitet pružatelja sadržaja, te „podatke o pristupu”, koji obuhvaćaju podatke o datumu i vremenu pristupa pružatelja sadržaja i podatke o prijavi na poslužitelj i odjavi s poslužitelja, zajedno s IP adresom koju je pružatelj usluge pristupa internetu dodijelio pružatelju sadržaja.
- (27) Obveza čuvanja sadržaja za postupke upravnog ili sudskog preispitivanja potrebna je i opravdana kako bi se osiguralo da postoje djelotvorni pravni lijekovi za pružatelje sadržaja čiji je sadržaj uklonjen ili čijem je sadržaju onemogućen pristup te kako bi se osiguralo vraćanje tog sadržaja, ovisno o ishodu tih postupaka. Obveza čuvanja materijala u svrhe istrage ili kaznenog progona opravdana je i potrebna s obzirom na vrijednost koju bi materijal mogao imati za ometanje ili sprečavanje terorističkih aktivnosti. Stoga bi čuvanje uklonjenog terorističkog sadržaja u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage i progona kaznenih djela terorizma trebalo također smatrati opravdanim. Teroristički sadržaj i povezani podaci trebali bi se pohraniti samo na ograničeno vrijeme koje je potrebno kako bi tijela kaznenog progona mogla provjeriti taj teroristički sadržaj i odlučiti je li potreban u spomenute svrhe. U svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage i progona kaznenih djela terorizma propisano čuvanje podataka trebalo bi se ograničiti na podatke koji bi mogli imati vezu s kaznenim djelima terorizma i stoga bi mogli doprinijeti progonu kaznenih djela terorizma ili sprečavanju ozbiljnih rizika za javnu sigurnost. Ako pružatelji usluga smještaja na poslužitelju uklone materijale ili onemoguće pristup materijalu, posebno putem vlastitih posebnih mjera, trebala bi odmah obavijestiti nadležna tijela o sadržaju koji sadržava informacije koje uključuju neposrednu opasnost po život ili moguće kazneno djelo terorizma.
- (28) Kako bi se osigurala proporcionalnost, razdoblje čuvanja trebalo bi ograničiti na šest mjeseci kako bi pružatelji sadržaja imali dovoljno vremena za pokretanje administrativnih ili sudskih postupaka preispitivanja te kako bi se tijelima kaznenog progona omogućio pristup relevantnim podacima za istragu i progon kaznenih djela terorizma. Međutim, na zahtjev nadležnog tijela ili suda to bi se razdoblje trebalo moći produljiti za razdoblje koje je potrebno, ako su u tom šestomjesečnom razdoblju ti postupci pokrenuti, ali nisu završeni. Trajanje razdoblja čuvanja trebalo bi biti dovoljno da tijelima kaznenog progona omogućí čuvanje potrebnih materijala povezanih s istragama i kaznenim progonom, ali da se pri tom ne ugroze temeljna prava.
- (29) Ova Uredba ne bi trebala utjecati na postupovna jamstva ili postupovne istražne mjere povezane s pristupom sadržaju i povezanim podacima koji se čuvaju u svrhu istrage i progona kaznenih djela terorizma, kako je uređeno pravom Unije ili nacionalnim pravom.

- (30) Transparentnost politika pružatelja usluga smještaja na poslužitelju u vezi s terorističkim sadržajem ključna je za povećanje njihove odgovornosti prema svojim korisnicima te za jačanje povjerenja građana u jedinstveno digitalno tržište. Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju koji su u određenoj kalendarskoj godini na temelju ove Uredbe poduzeli radnje ili su bili obvezni poduzeti mjere u vezi sa širenjem terorističkog sadržaja trebali bi učiniti dostupnima javnosti godišnja izvješća o transparentnosti koja sadržavaju informacije o radnjama poduzetima u vezi s identificiranjem i uklanjanjem terorističkog sadržaja.
- (31) Nadležna tijela trebala bi objavljivati godišnja izvješća o transparentnosti koja sadržavaju informacije o broju naloga za uklanjanje, broju predmeta u kojima nalog nije izvršen, broju odluka koje se odnose na posebne mjere, broju predmeta koji podliježu upravnim ili sudskim postupcima preispitivanja i broju odluka kojima se izriču sankcije.
- (32) Pravo na djelotvoran pravni lijek utvrđeno je člankom 19. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) i člankom 47. Povelje. Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred nadležnim nacionalnim sudom protiv bilo koje mjere poduzete na temelju ove Uredbe koja može negativno utjecati na prava te osobe. Navedenim pravom osobito bi se trebala dati mogućnost pružateljima usluga smještaja na poslužitelju i pružateljima sadržaja da djelotvorno ospore naloge za uklanjanje ili sve odluke koje proizlaze iz provjere naloga za uklanjanje na temelju ove Uredbe pred sudom države članice čije je nadležno tijelo izdalo nalog za uklanjanje ili donijelo tu odluku, kao i mogućnost da pružatelji usluga smještaja na poslužitelju djelotvorno ospore odluku o posebnim mjerama ili sankcijama pred sudom države članice čije je nadležno tijelo donijelo tu odluku.
- (33) Postupci podnošenja pritužbi predstavljaju potrebnu zaštitnu mjeru protiv pogrešnog uklanjanja sadržaja na internetu ili onemogućavanja pristupa tom sadržaju ako je taj sadržaj zaštićen slobodnim izražavanjem i informiranjem. Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju trebali bi stoga uspostaviti mehanizme za podnošenje pritužbi koji su jednostavni za korištenje i osigurati da se pritužbe rješavaju žurno i potpuno transparentno u odnosu na pružatelja sadržaja. Zahtjev da pružatelj usluga smještaja na poslužitelju vrati sadržaj koji je greškom bio uklonjen ili mu je pristup bio onemogućen ne bi trebao utjecati na mogućnost da pružatelj usluga smještaja na poslužitelju postupi u skladu sa svojim uvjetima.
- (34) Djelotvorna pravna zaštita u skladu s člankom 19. UEU-a i člankom 47. Povelje zahtijeva da pružatelji sadržaja mogu utvrditi razloge zbog kojih je sadržaj koji pružaju uklonjen ili zbog kojih je tom sadržaju onemogućen pristup. U tu bi svrhu pružatelj usluga smještaja na poslužitelju trebao pružatelju sadržaja staviti na raspolaganje informacije za osporavanje uklanjanja ili onemogućavanja pristupa. Ovisno o okolnostima, pružatelji usluga smještaja na poslužitelju mogli bi uklonjeni sadržaj ili sadržaj pristup kojemu je onemogućen zamijeniti porukom da je sadržaj uklonjen ili da je sadržaju onemogućen pristup u skladu s ovom Uredbom. Na zahtjev pružatelja sadržaja trebalo bi pružiti dodatne informacije o razlozima za uklanjanje ili onemogućavanje pristupa kao i o pravnim lijekovima za uklanjanje ili onemogućavanje pristupa. Ako nadležna tijela odluče da je zbog razloga javne sigurnosti, uključujući u kontekstu istrage, izravno obavješćivanje pružatelja sadržaja o uklanjanju ili onemogućavanju pristupa neprimjereno ili kontraproduktivno, trebala bi o tome obavijestiti pružatelja usluga smještaja na poslužitelju.
- (35) Za potrebe ove Uredbe države članice trebale bi imenovati nadležna tijela. Time se nužno ne podrazumijeva osnivanje novog tijela te bi trebalo biti moguće postojećem tijelu povjeriti obavljanje funkcija predviđenih u ovoj Uredbi. Ovom bi se Uredbom trebalo zahtijevati imenovanje tijela nadležnih za izdavanje naloga za uklanjanje, razmatranje naloga za uklanjanje, nadgledanje posebnih mjera te izricanje sankcija, a svaka bi država članica trebala moći odlučiti o broju nadležnih tijela koja treba imenovati te jesu li to upravna tijela, tijela kaznenog progona ili pravosudna tijela. Države članice trebale bi osigurati da nadležna tijela ispunjavaju svoje zadaće na objektivni i nediskriminirajući način te da ne traže niti primaju upute od bilo kojeg drugog tijela u vezi s izvršavanjem zadaća na temelju ove Uredbe. Time se ne bi sprečavao nadzor u skladu s nacionalnim ustavnim pravom. Države članice trebale bi Komisiju obavijestiti o nadležnim tijelima imenovanim na temelju ove Uredbe te bi Komisija trebala na internetu objaviti registar s popisom nadležnih tijela. Taj internetski registar trebao bi biti lako dostupan kako bi se pružateljima usluga smještaja na poslužitelju olakšala brza provjera vjerodostojnosti naloga za uklanjanje.

- (36) Kako bi se izbjeglo udvostručavanje napora i moguće ometanje istraga, te opterećenje dotičnih pružatelja usluga smještaja na poslužitelju svelo na najmanju moguću mjeru, nadležna tijela trebala bi razmjenjivati informacije, koordinirati se i međusobno surađivati, prema potrebi, i s Europolom, prije nego što izdaju naloge za uklanjanje. Prilikom odlučivanja o izdavanju naloga za uklanjanje, nadležno tijelo trebalo bi razmotriti svaku obavijest o ometanju istražnog interesa (izbjegavanje kolizija). Ako je nadležno tijelo dobilo obavijest od nadležnog tijela druge države članice o tome da postoji nalog za uklanjanje, ne bi trebalo izdavati nalog za uklanjanje koji se odnosi na isti predmet. U provedbi određena ove Uredbe, Europol bi mogao pružiti potporu u skladu sa svojim nadležnostima i postojećim pravnim okvirom.
- (37) Kako bi se osigurala djelotvorna i dovoljno dosljedna provedba posebnih mjera od strane pružatelja usluga smještaja na poslužitelju, nadležna tijela trebala bi se međusobno koordinirati i surađivati u pogledu razmjena s pružateljima usluga smještaja na poslužitelju u vezi s nalogima za uklanjanje te utvrđivanjem, provedbom i procjenom posebnih mjera. Koordinacija i suradnja potrebne su i u pogledu ostalih mjera za provedbu ove Uredbe, uključujući u pogledu donošenja pravila o sankcijama i određivanja sankcija. Komisija bi trebala olakšati takvu koordinaciju i suradnju.
- (38) Neophodno je da je nadležno tijelo države članice koje je zaduženo za izricanje sankcija u potpunosti informirano o izdavanju naloga za uklanjanje i o daljnjoj komunikaciji između pružatelja usluga smještaja na poslužitelju i nadležnih tijela u drugim državama članicama. U tu bi svrhu države članice trebale osigurati odgovarajuće i sigurne komunikacijske kanale i mehanizme koji omogućuju pravovremenu razmjenu relevantnih informacija.
- (39) Kako bi se olakšale brze razmjene među nadležnim tijelima, ali i s pružateljima usluga smještaja na poslužitelju, te kako bi se izbjeglo udvostručanje napora, trebalo bi poticati države članice da upotrebljavaju namjenske alate koje je razvio Europol, kao što su postojeća aplikacija za upravljanje prijavama neprihvatljivog internetskog sadržaja ili njezini nasljednici.
- (40) Prijave država članica i Europola pokazale su se djelotvornim i brzim sredstvom za povećanje informiranosti pružatelja usluga smještaja na poslužitelju o određenom sadržaju dostupnom putem njihovih usluga, koje im omogućuje brzo djelovanje. Takve prijave, koje su mehanizam putem kojeg se pružatelje usluga smještaja na poslužitelju upozorava na informacije koje bi se mogle smatrati terorističkim sadržajem kako bi pružatelj usluga na dobrovoljnoj osnovi razmotrio jesu li informacije tog sadržaja u skladu s njegovim uvjetima, trebao i dalje biti dostupan uz naloga za uklanjanje. Pružatelju usluga smještaja na poslužitelju prepušta se konačna odluka o tome hoće li ukloniti sadržaj jer nije u skladu s njegovim uvjetima. Ova Uredba ne bi trebala utjecati na nadležnost Europola kako je utvrđena Uredbom (EU) 2016/794 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁾. Stoga se ništa u ovoj Uredbi ne bi trebalo tumačiti kao da sprečava države članice i Europol da upotrebljavaju prijave kao instrument za borbu protiv terorističkog sadržaja na internetu.
- (41) Budući da neki teroristički sadržaj na internetu može imati posebno teške posljedice, pružatelji usluga smještaja na poslužitelju trebali bi odmah obavijestiti relevantna tijela u dotičnoj državi članici ili nadležna tijela države članice u kojoj imaju poslovni nastan ili pravnog zastupnika o terorističkom sadržaju koji uključuje neposrednu opasnost po život ili moguće kazneno djelo terorizma. Kako bi se osigurala proporcionalnost, ta bi obveza trebala biti ograničena na kaznena djela terorizma kako su definirana u članku 3. stavku 1. Direktive (EU) 2017/541. Ta obveza obavješćivanja ne bi trebala podrazumijevati obvezu pružatelja usluga smještaja na poslužitelju da aktivno traže bilo kakve dokaze o takvoj neposrednoj opasnosti po život ili o mogućem kaznenom djelu terorizma. Dotičnom državom članicom trebalo bi smatrati državu članicu koja je nadležna za istragu i progon tih kaznenih djela terorizma na temelju državljanstva počinitelja ili potencijalne žrtve kaznenog djela ili ciljane lokacije terorističkog djela. U slučaju dvojbe, pružatelji usluga smještaja na poslužitelju trebali bi podnijeti informacije Europolu, koji bi trebao poduzeti odgovarajuće daljnje radnje u skladu sa svojom nadležnosti i, među ostalim, dotične informacije prosljediti relevantnim nacionalnim tijelima. Nadležnim tijelima država članica trebalo bi dopustiti upotrebu tih informacija za poduzimanje istražnih mjera koje su dostupne na temelju prava Unije ili nacionalnog prava.

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2016/794 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o Agenciji Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) te zamjeni i stavljanju izvan snage odluka Vijeća 2009/371/PUP, 2009/934/PUP, 2009/935/PUP, 2009/936/PUP i 2009/968/PUP (SL L 135, 24.5.2016., str. 53.).

- (42) Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju trebali bi imenovati ili uspostaviti točke za kontakt kako bi se olakšalo žurno rješavanje naloga za uklanjanje. Točka za kontakt trebala bi služiti isključivo u operativne svrhe. Točka za kontakt trebala bi se sastojati od svih namjenskih sredstava, internih ili eksternaliziranih, kojima se omogućuje elektroničko podnošenje naloga za uklanjanje te tehničkih ili ljudskih resursa kojima se omogućuje njihova žurna obrada. Točka za kontakt ne mora se nalaziti u Uniji. Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju trebao bi moći koristiti se postojećom točkom za kontakt za potrebe ove Uredbe, pod uvjetom da je ta točka za kontakt u mogućnosti obavljati funkcije predviđene ovom Uredbom. Kako bi se osiguralo da teroristički sadržaj bude uklonjen odnosno da pristup istom bude onemogućen u roku od sat vremena od primitka naloga za uklanjanje, točke za kontakt pružatelja usluga smještaja na poslužitelju koji su izloženi terorističkom sadržaju trebale bi biti dostupne u svakom trenutku. Informacije o točki za kontakt trebale bi uključivati informacije o jeziku na kojem joj se može obratiti. Radi olakšavanja komunikacije između pružatelja usluga smještaja na poslužitelju i nadležnih tijela, pružatelje usluga smještaja na poslužitelju potiče se da omogućuje komunikaciju na jednom od službenih jezika institucija Unije na kojem su dostupni njihovi uvjeti.
- (43) Budući da ne postoji opći zahtjev prema kojem bi pružatelji usluga smještaja na poslužitelju morali zajamčiti fizičku prisutnost na području Unije, potrebno je jasno utvrditi u nadležnosti koje je države članice pružatelj usluga smještaja na poslužitelju koji pruža usluge u Uniji. U pravilu, pružatelj usluga smještaja na poslužitelju u nadležnosti je države članice u kojoj ima svoj glavni poslovni nastan ili u kojoj njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan. Time se ne bi trebala dovoditi u pitanje pravila o nadležnosti utvrđena za potrebe naloga za uklanjanje i odluka koje proizlaze iz provjere naloga za uklanjanje na temelju ove Uredbe. Kad je riječ o pružatelju usluga smještaja na poslužitelju koji nema poslovni nastan u Uniji i koji nije imenovao pravnog zastupnika, svaka država članica ipak bi trebala biti nadležna te stoga imati mogućnost izricanja sankcija, pod uvjetom da se poštuje načelo *ne bis in idem*.
- (44) Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju koji nemaju poslovni nastan u Uniji trebali bi imenovati u pisanom obliku pravnog zastupnika kako bi se osiguralo poštovanje i provedba obveza na temelju ove Uredbe. Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju trebali bi moći, za potrebe ove Uredbe, imenovati pravnog zastupnika koji je već imenovan u druge svrhe, pod uvjetom da taj pravni zastupnik može obavljati svoje funkcije predviđene u ovoj Uredbi. Pravni zastupnik trebao bi biti zakonski ovlašten djelovati u ime pružatelja usluga smještaja na poslužitelju.
- (45) Sankcije su potrebne kako bi se osiguralo da pružatelji usluga smještaja na poslužitelju djelotvorno provode ovu Uredbu. Države članice trebale bi donijeti pravila o sankcijama, koje mogu biti upravne ili kaznenopravne naravi, kao i, prema potrebi, smjernice za izricanje novčanih kazni. Neispunjavanje obveza u pojedinačnim slučajevima moglo bi biti podložno sankcijama uz poštovanje načela *ne bis in idem* i proporcionalnosti te uz osiguravanje da se pri takvim sankcijama uzme u obzir sustavno neispunjavanje obveza. Sankcije bi mogle biti u različitim oblicima, uključujući službena upozorenja u slučaju manjih povreda ili novčane kazne u odnosu na teže ili sustavnije povrede. Posebno stroge sankcije trebalo bi odrediti za slučajeve kad određeni pružatelj usluga smještaja na poslužitelju sustavno ili uporno ne uklanja teroristički sadržaj ili ne onemogućuje pristup tom sadržaju u roku od sat vremena od primitka naloga za uklanjanje. Radi jamčenja pravne sigurnosti, ovom bi Uredbom trebalo utvrditi koje povrede podliježu sankcijama te koje su okolnosti relevantne za procjenu vrste i razine tih sankcija. Pri odlučivanju o tome treba li izreći novčanu kaznu, trebalo bi uzeti u obzir financijska sredstva pružatelja usluga smještaja na poslužitelju. Nadalje, nadležno tijelo trebalo bi uzeti u obzir je li pružatelj usluga smještaja na poslužitelju novoosnovano poduzeće ili mikropoduzeće, malo ili srednje poduzeće kako je definirano Preporukom Komisije 2003/361/EZ ⁽¹²⁾. U obzir se trebaju uzeti dodatne okolnosti poput toga je li ponašanje pružatelja usluga smještaja na poslužitelju objektivno nerazborito ili neprihvatljivo odnosno je li povreda počinjena nepažnjom ili namjerno. Države članice trebale bi zajamčiti da se sankcijama izrečenima za povrede ove Uredbe ne potiče uklanjanje materijala koji nije teroristički sadržaj.
- (46) Upotreba standardiziranih predložaka olakšava suradnju i razmjenu informacija među nadležnim tijelima i pružateljima usluga smještaja na poslužitelju jer im omogućuje bržu i djelotvorniju komunikaciju. Osobito je važno osigurati brzu reakciju nakon primitka naloga za uklanjanje. Predlošcima se smanjuju troškovi prevođenja i doprinosi višem standardu postupka. Predlošci za povratne informacije omogućuju standardiziranu razmjenu informacija te su posebno važni u slučajevima u kojima pružatelji usluga smještaja na poslužitelju ne mogu ispuniti obveze iz naloga za uklanjanje. Autentificiranim kanalima za podnošenje može se jamčiti vjerodostojnost naloga za uklanjanje, uključujući točnost datuma i vremena slanja i primitka naloga.

⁽¹²⁾ Preporuka Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

- (47) Kako bi se prema potrebi omogućila brza izmjena sadržaja predložaka kojima se treba služiti za potrebe ove Uredbe, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije u vezi s izmjenom priloga ovoj Uredbi. Kako bi se mogao uzeti u obzir razvoj tehnologije i povezanog pravnog okvira, Komisija bi također trebala biti ovlaštena za donošenje delegiranih akata radi dopune ove Uredbe tehničkim zahtjevima za elektronička sredstva kojima se nadležna tijela trebaju služiti za slanje naloga za uklanjanje. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. ⁽¹³⁾. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (48) Države članice trebale bi prikupljati informacije o provedbi ove Uredbe. Države članice trebale bi moći upotrebljavati izvješća o transparentnosti koja izrađuju pružatelji usluga smještaja na poslužitelju te ih prema potrebi dopunjavati detaljnijim informacijama, kao što su njihova vlastita izvješća o transparentnosti na temelju ove Uredbe. Trebalo bi utvrditi detaljan program za praćenje ishoda, rezultata i učinaka ove Uredbe u svrhu doprinosa evaluaciji provedbe ove Uredbe.
- (49) Na temelju nalaza i zaključaka iz izvješća o provedbi te ishoda praćenja, Komisija bi trebala provesti evaluaciju ove Uredbe u roku od tri godine od njezina stupanja na snagu. Evaluacija bi se trebala temeljiti na kriterijima učinkovitosti, nužnosti, djelotvornosti, proporcionalnosti, relevantnosti, usklađenosti i dodane vrijednosti Unije. Njome bi trebalo ocijeniti funkcioniranje različitih operativnih i tehničkih mjera predviđenih ovom Uredbom, uključujući djelotvornost mjera za poboljšanje otkrivanja, identificiranja i uklanjanja terorističkog sadržaja na internetu, djelotvornost zaštitnih mehanizama te učinke na potencijalno ugrožena temeljna prava, kao što je sloboda izražavanja i informiranja, uključujući slobodu i pluralizam medija, slobodu poduzetništva, pravo na osobni život i zaštitu osobnih podataka. Komisija bi također trebala ocijeniti učinak na potencijalno ugrožene interese trećih strana.
- (50) S obzirom na to da cilj ove Uredbe, odnosno osiguravanje neometanog funkcioniranja jedinstvenoga digitalnog tržišta borbom protiv širenja terorističkog sadržaja na internetu, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog njegovog opsega i učinka on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

ODJELJAK I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom se Uredbom utvrđuju jedinstvena pravila za sprečavanje zlouporabe usluga smještaja na poslužitelju za širenje u javnosti terorističkog sadržaja na internetu te posebno:

- (a) razumne i proporcionalne obveze dužne pažnje koju pružatelji usluga smještaja na poslužitelju trebaju primjenjivati protiv širenja terorističkog sadržaja u javnosti putem svojih usluga i kako bi, prema potrebi, osigurali brzo uklanjanje takvog sadržaja ili onemogućavanje pristupa takvom sadržaju;

⁽¹³⁾ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

- (b) mjere koje države članice trebaju uvesti, u skladu s pravom Unije te podložno odgovarajućim zaštitnim mjerama za zaštitu temeljnih prava, osobito slobode izražavanja i informiranja u otvorenom i demokratskom društvu, kako bi se:
- i. utvrdio teroristički sadržaj te pružateljima usluga smještaja na poslužitelju omogućilo brzo uklanjanje tog sadržaja;
  - ii. olakšala suradnja među nadležnim tijelima država članica, pružateljâ usluga smještaja na poslužitelju i, prema potrebi, Europolu.
2. Ova se Uredba primjenjuje na pružatelje usluga smještaja na poslužitelju koji nude usluge u Uniji, neovisno o mjestu njihova glavnog poslovnog nastana, ako šire informacije u javnosti.
3. Materijali koji se šire u javnosti u obrazovne, novinarske, umjetničke ili istraživačke svrhe ili u svrhu sprečavanja ili suzbijanja terorizma, uključujući materijal koji predstavlja izražavanje polemičkih ili kontroverznih stajališta u okviru javne rasprave, ne smatra se terorističkim sadržajem. Stvarna svrha tog širenja i širi li se materijal u javnosti u te svrhe utvrđuje se procjenom.
4. Ovom Uredbom ne mijenja se obveza poštovanja prava, sloboda i načela iz članka 6. UEU-a i njezinom se primjenom ne dovode u pitanje temeljna načela koja se odnose na slobodu izražavanja i informiranja, uključujući slobodu i pluralizam medija.
5. Ovom se Uredbom ne dovode u pitanje Direktive 2000/31/EZ i 2010/13/EU. U pogledu audiovizualnih medijskih usluga kako su definirane u članku 1. stavku 1. točki (a) Direktive 2010/13/EU prednost ima Direktiva 2010/13/EU.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „pružatelj usluga smještaja na poslužitelju” znači pružatelj usluga definiranih u članku 1. točki (b) Direktive (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁴⁾ koje se sastoje od pohranjivanja informacija koje je pružio pružatelj sadržaja i na njegov zahtjev;
2. „pružatelj sadržaja” znači korisnik koji je pružio informacije koje je pružatelj usluga smještaja na poslužitelju pohranio ili bio pohranio te širio u javnosti;
3. „širenje u javnosti” znači stavljanje informacija na raspolaganje, na zahtjev pružatelja sadržaja, potencijalno neograničenom broju osoba;
4. „nuđenje usluga u Uniji” znači omogućavanje fizičkim ili pravnim osobama u jednoj državi članici ili više njih da upotrebljavaju usluge pružatelja usluga smještaja na poslužitelju koji ima bitnu vezu s tom državom članicom odnosno tim državama članicama;
5. „bitna veza” znači veza pružatelja usluga smještaja na poslužitelju s jednom državom članicom ili više njih koja proizlazi iz njegovog poslovnog nastana u Uniji ili iz posebnih činjeničnih kriterija poput:
  - (a) znatnog broja korisnika njegovih usluga u jednoj državi članici ili više njih; ili
  - (b) usmjeravanja aktivnosti na jednu državu članicu ili više njih;
6. „kaznena djela terorizma” znači kaznena djela kako su definirana u članku 3. Direktive (EU) 2017/541;

⁽¹⁴⁾ Direktiva (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. rujna 2015. o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva (SL L 241, 17.9.2015., str. 1.).

7. „teroristički sadržaj” znači jedan ili više od sljedećih vrsta materijala, to jest materijala kojim se:
- (a) potiče na počinjenje jednog od kaznenih djela iz članka 3. stavka 1. točaka od (a) do (i) Direktive (EU) 2017/541 kada se takvim materijalom, izravno ili neizravno, na primjer, veliča teroristička djela, zagovara počinjenje kaznenih djela terorizma, čime se stvara opasnost da će jedno ili više takvih kaznenih djela biti počinjeno;
  - (b) vrbuje osobu ili skupinu osoba na počinjenje ili doprinos počinjenju nekog od kaznenih djela iz članka 3. stavka 1. točaka od (a) do (i) Direktive (EU) 2017/541;
  - (c) vrbuje osobu ili skupinu osoba na sudjelovanje u aktivnostima terorističke skupine, u smislu članka 4. točke (b) Direktive (EU) 2017/541;
  - (d) daju upute o izradi ili uporabi eksplozivâ, vatrenog oružja ili drugog oružja ili štetnih ili opasnih tvari ili o drugim posebnim metodama ili tehnikama u svrhu počinjenja ili doprinosa počinjenju nekog od kaznenih djela terorizma iz članka 3. stavka 1. točaka od (a) do (i) Direktive (EU) 2017/541;
  - (e) predstavlja prijetnja počinjenja jednog od kaznenih djela iz članka 3. stavka 1. točaka od (a) do (i) Direktive (EU) 2017/541;
8. „uvjeti” znači svi uvjeti i odredbe, bez obzira na njihov naziv ili oblik, kojima se uređuje ugovorni odnos između pružatelja usluga smještaja na poslužitelju i njegovih korisnika;
9. „glavni poslovni nastan” znači središnja uprava ili registrirano sjedište pružatelja usluga smještaja na poslužitelju u kojem se izvršavaju glavne financijske funkcije i operativna kontrola.

ODJELJAK II.

MJERE ZA BORBU PROTIV ŠIRENJA TERORISTIČKOG SADRŽAJA NA INTERNETU

Članak 3.

Nalozi za uklanjanje

1. Nadležno tijelo svake države članice ovlašteno je izdati nalog za uklanjanje kojim se od pružatelja usluga smještaja na poslužitelju zahtijeva da uklone teroristički sadržaj ili onemoguće pristup terorističkom sadržaju u svim državama članicama.
  2. Ako nadležno tijelo nije prethodno pružatelju usluga smještaja na poslužitelju izdalo nalog za uklanjanje, ono tom pružatelju usluga smještaja na poslužitelju pruža informacije o primjenjivim postupcima i rokovima, najmanje 12 sati prije izdavanja naloga za uklanjanje.
- Prvi stavak ne primjenjuje se u opravdanim slučajevima hitnosti.
3. Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju uklanjaju teroristički sadržaj ili onemogućuju pristup terorističkom sadržaju u svim državama članicama što prije i u svakom slučaju u roku od sat vremena od primitka naloga za uklanjanje.
  4. Nadležna tijela izdaju naloge za uklanjanje upotrebom predloška iz Priloga I. Nalozi za uklanjanje sadržavaju sljedeće elemente:
    - (a) identifikacijske podatke nadležnog tijela koje izdaje nalog za uklanjanje i autentifikaciju kojom nadležno tijelo potvrđuje vjerodostojnost naloga za uklanjanje;
    - (b) dovoljno detaljno obrazloženje zbog čega se sadržaj smatra terorističkim sadržajem i upućivanje na relevantne vrste materijala navedene u članku 2. točki 7.;
    - (c) točan jedinstveni lokator resursa (URL) i, prema potrebi, dodatne informacije za identificiranje terorističkog sadržaja;
    - (d) upućivanje na ovu Uredbu kao pravnu osnovu naloga za uklanjanje;
    - (e) datum, vremenski žig izdavanja naloga i elektronički potpis nadležnog tijela koje izdaje nalog za uklanjanje;

- (f) lako razumljive informacije o pravnoj zaštiti dostupnoj pružatelju usluga smještaja na poslužitelju i pružatelju sadržaja, uključujući informacije o pravnoj zaštiti pri nadležnom tijelu, kao i mogućnost obraćanja sudu i žalbene rokove;
- (g) ako je to potrebno i proporcionalno, odluku da se informacije o uklanjanju terorističkog sadržaja ili onemogućivanju pristupa tom sadržaju ne otkrivaju u skladu s člankom 11. stavkom 3.

5. Nadležno tijelo upućuje nalog za uklanjanje na adresu glavnog poslovnog nastana pružatelja usluga smještaja na poslužitelju ili njegovom pravnom zastupniku imenovanom u skladu s člankom 17.

To nadležno tijelo nalog za uklanjanje dostavlja točki za kontakt iz članka 15. stavka 1. elektroničkim putem kojim se može proizvesti pisani zapis u skladu s uvjetima kojima se omogućuje utvrđivanje vjerodostojnosti pošiljatelja, uključujući točnost datuma i vremena slanja i primitka naloga.

6. Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju, služeći se predloškom utvrđenim u Prilogu II., bez nepotrebne odgode obavješćuje nadležno tijelo o uklanjanju terorističkog sadržaja ili onemogućavanju pristupa terorističkom sadržaju u svim državama članicama, navodeći osobito vrijeme uklanjanja ili onemogućavanja.

7. Ako pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ne može izvršiti nalog za uklanjanje iz razlogâ više sile ili *de facto* nemogućnosti koja se ne može pripisati pružatelju usluga smještaja na poslužitelju, među ostalim zbog objektivno opravdanih tehničkih ili operativnih razloga, on o tim razlozima bez nepotrebne odgode obavješćuje nadležno tijelo koje je izdalo nalog za uklanjanje, služeći se predloškom utvrđenim u Prilogu III.

Rok utvrđen u stavku 3. počinje teći čim prestanu postojati razlozi iz prvog podstavka ovog stavka.

8. Ako pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ne može izvršiti nalog za uklanjanje jer taj nalog sadržava očite pogreške ili ne sadržava dovoljno informacija za njegovo izvršenje, on o tome bez nepotrebne odgode obavješćuje nadležno tijelo koje je izdalo nalog za uklanjanje i traži potrebno pojašnjenje, služeći se predloškom utvrđenim u Prilogu III.

Rok utvrđen u stavku 3. počinje teći čim pružatelj usluga smještaja na poslužitelju primi potrebno pojašnjenje.

9. Nalog za uklanjanje postaje konačan po isteku roka za podnošenje žalbe u skladu s nacionalnim pravom ako žalba nije podnesena ili ako je nakon žalbe taj nalog potvrđen.

Kad nalog za uklanjanje postane konačan, nadležno tijelo koje je izdalo nalog za uklanjanje o toj činjenici obavješćuje nadležno tijelo iz članka 12. stavka 1. točke (c) države članice u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima glavni poslovni nastan ili u kojoj njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan.

Članak 4.

Postupak za prekogranične naloge za uklanjanje

1. Podložno članku 3., ako pružatelj usluga smještaja na poslužitelju nema svoj glavni poslovni nastan ili pravnog zastupnika u državi članici nadležnog tijela koje je izdalo nalog, to tijelo istodobno podnosi primjerak naloga za uklanjanje nadležnom tijelu države članice u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima svoj glavni poslovni nastan ili u kojoj njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan.

2. Ako pružatelj usluga smještaja na poslužitelju primi nalog za uklanjanje iz ovog članka, on poduzima mjere predviđene člankom 3. i poduzima potrebne mjere kako bi mogao vratiti sadržaj ili ponovno omogućiti pristup istom u skladu sa stavkom 7. ovog članka.

3. Nadležno tijelo države članice u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima svoj glavni poslovni nastan ili u kojoj njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan može, na vlastitu inicijativu, u roku od 72 sata od primitka primjerka naloga za uklanjanje u skladu sa stavkom 1. provjeriti nalog za uklanjanje kako bi utvrdilo krši li se tim nalogom ozbiljno ili očito ovu Uredbu ili temeljna prava i slobode zajamčene Poveljom.

Ako utvrdi da postoji takva povreda, u istom roku donosi obrazloženu odluku u tom smislu.

4. Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju i pružatelji sadržaja imaju pravo, u roku od 48 sati od primitka ili naloga za uklanjanje ili informacija na temelju članka 11. stavka 2. podnijeti obrazloženi zahtjev za provjeru iz stavka 3. prvog podstavka ovog članka nadležnom tijelu države članice u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima svoj glavni poslovni nastan ili u kojoj njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan.

Nadležno tijelo, u roku od 72 sata od primitka zahtjeva, nakon provjere naloga za uklanjanje donosi obrazloženu odluku u kojoj navodi svoje nalaze o tome postoji li takva povreda.

5. Nadležno tijelo prije donošenja odluke na temelju stavka 3. drugog podstavka ili odluke o utvrđivanju povrede na temelju stavka 4. drugog postavka obavješćuje nadležno tijelo koje je izdalo nalog za uklanjanje o svojoj namjeri da donese odluku i o svojim razlozima za to.

6. Ako nadležno tijelo države članice u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima svoj glavni poslovni nastan ili u kojoj njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan donese obrazloženu odluku u skladu s stavkom 3. ili 4. ovog članka, ono bez odgode o toj odluci obavješćuje nadležno tijelo koje je izdalo nalog za uklanjanje, pružatelja usluga smještaja na poslužitelju, pružatelja sadržaja koji je zatražio provjeru na temelju stavka 4. ovog članka i, u skladu s člankom 14., Europol. Ako se odlukom utvrdi povreda na temelju stavka 3. ili 4. ovog članka, nalog za uklanjanje prestaje proizvoditi pravne učinke.

7. Nakon što dobije odluku o utvrđivanju povrede dostavljenu u skladu sa stavkom 6. dotični pružatelj usluga smještaja na poslužitelju odmah vraća sadržaj ili ponovno omogućuje pristup tom sadržaju, ne dovodeći u pitanje mogućnost provedbe svojih uvjeta u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom.

Članak 5.

Posebne mjere

1. Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju koji je izložen terorističkom sadržaju kako je navedeno u stavku 4., ako je primjenjivo, u svoje uvjete uključuje i primjenjuje odredbe za sprečavanje zlouporabe svojih usluga za širenje u javnosti terorističkog sadržaja.

On to čini postupajući savjesno, proporcionalno i na nediskriminirajući način u svim okolnostima vodeći računa o temeljnim pravima korisnika i osobito uzimajući u obzir temeljnu važnost slobode izražavanja i informiranja u otvorenom i demokratskom društvu s ciljem izbjegavanja uklanjanja materijala koji nije teroristički sadržaj.

2. Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju izložen terorističkom sadržaju kako je navedeno u stavku 4., poduzima posebne mjere kako bi zaštitio svoje usluge od širenja terorističkog sadržaja u javnosti.

Odluku o odabiru posebnih mjera donosi pružatelj usluga smještaja na poslužitelju. Te mjere mogu uključivati jedno ili više sljedećih elemenata:

- (a) odgovarajuće tehničke i operativne mjere ili kapacitete kao što su odgovarajuće osoblje ili tehnička sredstva za identifikaciju i žurno uklanjanje terorističkog sadržaja ili onemogućavanje pristupa tom sadržaju;
- (b) lako dostupne mehanizme koji su jednostavni za korištenje s pomoću kojih korisnici mogu prijaviti navodni teroristički sadržaj pružatelju usluga smještaja na poslužitelju ili ga označiti;
- (c) sve druge mehanizme za podizanje svijesti o terorističkom sadržaju na svojim uslugama, kao što su mehanizmi za moderiranje korisnika;
- (d) sve druge mjere koje pružatelj usluga smještaja na poslužitelju smatra primjerenima za sprečavanje dostupnosti terorističkog sadržaja na svojim uslugama.

3. Posebne mjere ispunjavaju sve sljedeće zahtjeve:

- (a) djelotvorne su u smanjivanju razine izloženosti usluga pružatelja usluga smještaja na poslužitelju terorističkom sadržaju;
- (b) ciljane su i proporcionalne, posebno uzimajući u obzir ozbiljnost razine izloženosti usluga pružatelja usluga smještaja na poslužitelju terorističkom sadržaju te tehničke i operativne mogućnosti, financijsku snagu, broj korisnika usluga pružatelja usluga smještaja na poslužitelju i količinu sadržaja koji pružaju;
- (c) primjenjuju se na način da se u potpunosti uzimaju u obzir prava i legitimni interesi korisnika, posebno temeljna prava korisnika koja se odnose na slobodu izražavanja i informiranja, poštovanje privatnog života i zaštitu osobnih podataka;
- (d) primjenjuju se savjesno i na nediskriminirajući način.

Ako posebne mjere uključuju primjenu tehničkih mjera, pružaju se odgovarajuće i djelotvorne zaštitne mjere, posebno putem ljudskog nadzora i provjere, kako bi se osigurala točnost i izbjeglo uklanjanje materijala koji nije teroristički sadržaj.

4. Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju izložen je terorističkom sadržaju ako je nadležno tijelo države članice u kojoj ima svoj glavni poslovni nastan ili u kojoj njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan:

- (a) odlukom na temelju objektivnih čimbenika, primjerice da je pružatelj usluga smještaja na poslužitelju primio dva ili više konačnih naloga za uklanjanje u prethodnih 12 mjeseci, utvrdilo da je pružatelj usluga smještaja na poslužitelju izložen terorističkom sadržaju; i
- (b) dostavilo odluku iz točke (a) pružatelju usluga smještaja na poslužitelju.

5. Nakon primitka odluke iz stavka 4. ili, prema potrebi, stavka 6., pružatelj usluga smještaja na poslužitelju izvješćuje nadležno tijelo o posebnim mjerama koje je poduzeo i koje namjerava poduzeti radi poštovanja stavaka 2. i 3. To čini u roku od tri mjeseca od primitka odluke, a nakon toga jednom godišnje. Ta obveza prestaje nakon što nadležno tijelo, po zahtjevu u skladu sa stavkom 7., odluči da pružatelj usluga smještaja na poslužitelju više nije izložen terorističkom sadržaju.

6. Ako na temelju izvješća iz stavka 5. i, prema potrebi, svih drugih objektivnih čimbenika, nadležno tijelo smatra da se poduzetim posebnim mjerama ne poštuju stavci 2. i 3., to nadležno tijelo upućuje odluku pružatelju usluga smještaja na poslužitelju kojom od njega zahtijeva da poduzme potrebne mjere kako bi osigurao poštovanje stavaka 2. i 3.

Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju može izabrati vrstu posebnih mjera.

7. Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju može u bilo kojem trenutku zatražiti od nadležnog tijela da preispita i, prema potrebi, izmijeni ili opozove odluku iz stavka 4. ili stavka 6.

Nadležno tijelo u roku od tri mjeseca od primitka zahtjeva donosi obrazloženu odluku o zahtjevu na temelju objektivnih čimbenika i o toj odluci obavješćuje pružatelja usluga smještaja na poslužitelju.

8. Nijedan zahtjev za poduzimanje posebnih mjera ne dovodi u pitanje članak 15. stavak 1. Direktive 2000/31/EZ i ne zahtijeva ni opću obvezu pružatelja usluga smještaja na poslužitelju da prate informacije koje dostavljaju ili pohranjuju, ni opću obvezu aktivnog traženja činjenica ili okolnosti koje bi ukazivale na nezakonitu aktivnost.

Nijedan zahtjev za poduzimanje posebnih mjera ne uključuje obvezu da pružatelj usluga smještaja na poslužitelju upotrebljava automatizirane alate.

Članak 6.

Čuvanje sadržaja i povezanih podataka

1. Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju čuvaju teroristički sadržaj koji je uklonjen ili kojemu je onemogućen pristup na temelju naloga za uklanjanje na temelju članka 3. ili posebnih mjera na temelju članka 5. te sve povezane podatke uklonjene zbog uklanjanja takvog terorističkog sadržaja, koji su potrebni za:

- (a) postupke upravnog ili sudskog preispitivanja, ili rješavanje pritužbi na temelju članka 10., protiv odluke o uklanjanju terorističkog sadržaja i povezanih podataka ili onemogućavanju pristupa tim sadržajima i povezanim podacima; ili
- (b) sprečavanje, otkrivanje, istragu ili progon kaznenih djela terorizma.

2. Teroristički sadržaj i povezani podaci iz stavka 1. čuvaju se šest mjeseci nakon uklanjanja ili onemogućavanja pristupa. Teroristički se sadržaj na zahtjev nadležnog tijela ili suda čuva u daljnjem određenom razdoblju samo ako je i onoliko koliko je potrebno za tekući postupak upravnog ili sudskog preispitivanja iz stavka 1. točke (a).

3. Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju dužni su osigurati da se na teroristički sadržaj i povezane podatke koji se čuvaju na temelju stavaka 1. i 2. primjenjuju odgovarajuće tehničke i organizacijske zaštitne mjere.

Tim se tehničkim i organizacijskim zaštitnim mjerama osigurava da se pristup čuvanom terorističkom sadržaju i povezanim podacima te obrada tog sadržaja i tih podataka provode samo u svrhe iz stavka 1. i da postoji visoka razina sigurnosti dotičnih osobnih podataka. Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju prema potrebi preispituju i ažuriraju te zaštitne mjere.

ODJELJAK III.

ZAŠTITNE MJERE I ODGOVORNOST

Članak 7.

Obveze transparentnosti za pružatelje usluga smještaja na poslužitelju

1. Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju u svojim uvjetima jasno utvrđuju politiku za borbu protiv širenja terorističkog sadržaja, uključujući prema potrebi smisleno objašnjenje funkcioniranja posebnih mjera, što, ako je to primjenjivo, uključuje upotrebu automatiziranih alata.

2. Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju koji je u određenoj kalendarskoj godini poduzeo radnje za borbu protiv širenja terorističkog sadržaja ili je bio dužan poduzeti mjere na temelju ove Uredbe čini dostupnim javnosti izvješće o transparentnosti o tim radnjama u toj godini. To izvješće objavljuje do 1. ožujka naredne godine.

3. Izvješća o transparentnosti sadržavaju barem:

- (a) informacije o mjerama pružatelja usluga smještaja na poslužitelju u vezi s identificiranjem i uklanjanjem ili onemogućavanjem pristupa terorističkom sadržaju;
- (b) informacije o mjerama pružatelja usluga smještaja na poslužitelju radi sprečavanja ponovne pojave na internetu materijala koji je prethodno uklonjen ili pristup kojem je prethodno onemogućen zbog toga što je smatran terorističkim sadržajem, osobito ako su upotrijebljeni automatizirani alati;
- (c) broj jedinica terorističkog sadržaja koji je uklonjen ili pristup kojem je onemogućen na temelju naloga za uklanjanje ili posebnih mjera i broj naloga za uklanjanje u pogledu kojih sadržaj nije bio uklonjen ili pristup sadržaju nije bio onemogućen na temelju članka 3. stavaka 7. prvog podstavka i članka 3 stavka 8. prvog podstavka zajedno s njegovim razlozima;
- (d) broj i ishod pritužbi koje je obrađivao pružatelj usluga smještaja na poslužitelju u skladu s člankom 10.;
- (e) broj i ishod postupaka upravnog ili sudskog preispitivanja koje je pokrenuo pružatelj usluga smještaja na poslužitelju;

- (f) broj slučajeva u kojima je pružatelj usluga smještaja na poslužitelju morao vratiti sadržaj ili ponovno omogućiti pristup istom na temelju postupka upravnog ili sudskog preispitivanja;
- (g) broj slučajeva u kojima je pružatelj usluga smještaja na poslužitelju vratio sadržaj ili ponovno omogućio pristup istom nakon pritužbe pružatelja sadržaja.

Članak 8.

Izvjешća nadležnih tijela o transparentnosti

1. Nadležna tijela objavljuju godišnja izvješća o transparentnosti o svojim aktivnostima na temelju ove Uredbe. Ta izvješća sadržavaju barem sljedeće informacije u vezi s danom kalendarskom godinom:

- (a) broj naloga za uklanjanje izdanih na temelju članka 3. uz navođenje broja naloga za uklanjanje podložnih članku 4. stavku 1., broja naloga za uklanjanje provjerenih na temelju članka 4. te informacija o provedbi tih naloga za uklanjanje od strane dotičnih pružatelja usluga smještaja na poslužitelju, uključujući broj slučajeva u kojima je teroristički sadržaj uklonjen ili je pristup tom sadržaju onemogućen i broj slučajeva u kojima teroristički sadržaj nije uklonjen ili pristup tom sadržaju nije onemogućen;
- (b) broj odluka donesenih u skladu s člankom 5. stavcima 4., 6. ili 7. i informacije o provedbi tih odluka od strane pružatelja usluga smještaja na poslužitelju, uključujući opis posebnih mjera;
- (c) broj slučajeva u kojima su nalozi za uklanjanje i odluke donesene u skladu s člankom 5. stavcima 4. i 6. bili podložni postupcima upravnog ili sudskog preispitivanja te informacije o ishodu relevantnih postupaka;
- (d) broj odluka kojima se izriču sankcije na temelju članka 18. i opis vrste izrečene sankcije.

2. Godišnja izvješća o transparentnosti iz stavka 1. ne uključuju informacije koje bi mogle prejudicirati tekuće aktivnosti za sprečavanje, otkrivanje, istragu ili progon kaznenih djela terorizma ili interese nacionalne sigurnosti.

Članak 9.

Pravni lijekovi

1. Pružatelji usluga smještaja na poslužitelju koji su primili nalog za uklanjanje izdan na temelju članka 3. stavka 1. ili odluku na temelju članka 4. stavka 4. ili članka 5. stavaka 4., 6. ili 7. imaju pravo na djelotvoran pravni lijek. To pravo uključuje pravo na osporavanje tog naloga za uklanjanje pred sudovima države članice nadležnog tijela koje je izdalo nalog za uklanjanje i pravo na osporavanje odluke na temelju članka 4. stavka 4. ili članka 5. stavaka 4., 6. ili 7. pred sudovima države članice nadležnog tijela koje je donijelo odluku.
2. Pružatelji sadržaja čiji je sadržaj uklonjen ili kojemu je pristup onemogućen nakon izdavanja naloga za uklanjanje imaju pravo na djelotvoran pravni lijek. To pravo uključuje pravo na osporavanje naloga za uklanjanje izdanog na temelju članka 3. stavka 1. pred sudovima države članice nadležnog tijela koje je izdalo nalog za uklanjanje i pravo na osporavanje odluke na temelju članka 4. stavka 4. pred sudovima države članice nadležnog tijela koje je donijelo odluku.
3. Države članice uspostavljaju djelotvorne postupke za ostvarivanje prava iz ovog članka.

Članak 10.

Mehanizmi za podnošenje pritužbi

1. Svaki pružatelj usluga smještaja na poslužitelju uspostavlja djelotvoran i pristupačan mehanizam kojim se pružateljima sadržaja čiji je sadržaj uklonjen ili čijem je sadržaju onemogućen pristup zbog posebnih mjera na temelju članka 5. omogućava podnošenje pritužbe u odnosu na uklanjanje sadržaja ili onemogućavanje pristupa tom sadržaju, kojom se zahtijeva vraćanje sadržaja ili ponovno omogućavanje pristupa istom.

2. Svaki pružatelj usluga smještaja na poslužitelju dužan je žurno obraditi sve pritužbe primljene putem mehanizma iz stavka 1. te vratiti sadržaj ili ponovno omogućiti pristup istom bez nepotrebne odgode ako je uklanjanje ili onemogućavanje pristupa bilo neopravdano. Dužan je podnositelja pritužbe obavijestiti o ishodu pritužbe u roku od dva tjedna od njezinog primitka.

U slučajevima odbijanja pritužbe pružatelj usluga smještaja na poslužitelju dužan je podnositelju pritužbe obrazložiti svoju odluku.

Vraćanje sadržaja ili ponovno omogućavanje pristupa istom ne isključuje postupke upravnog ili sudskog preispitivanja kojima se osporavaju odluke pružatelja usluga smještaja na poslužitelju ili nadležnog tijela.

Članak 11.

Informiranje pružatelja sadržaja

1. Kad pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ukloni teroristički sadržaj ili onemogućiti pristup tom sadržaju, on pružatelju sadržaja stavlja na raspolaganje informacije o tom uklanjanju ili onemogućavanju pristupa.

2. Na zahtjev pružatelja sadržaja, pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ili obavješćuje pružatelja sadržaja o razlozima za uklanjanje ili onemogućavanje i njegovim pravima na osporavanje naloga za uklanjanje ili pružatelju sadržaja dostavlja primjerak naloga za uklanjanje.

3. Obveza na temelju stavaka 1. i 2. ne primjenjuje se ako nadležno tijelo koje izdaje nalog za uklanjanje odluči da je potrebno i proporcionalno da se informacije ne otkrivaju iz razloga povezanih s javnom sigurnosti, kao što su sprečavanje, istraga, otkrivanje i progon kaznenih djela terorizma, koliko god dugo je potrebno, ali ne dulje od šest tjedana od te odluke. U tom slučaju pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ne otkriva nikakve informacije o tome da je teroristički sadržaj uklonjen ili da je tom sadržaju onemogućen pristup.

To nadležno tijelo može produljiti to razdoblje za daljnjih šest tjedana ako je takvo neotkrivanje i dalje opravdano.

ODJELJAK IV.

NADLEŽNA TIJELA I SURADNJA

Članak 12.

Imenovanje nadležnih tijela

1. Svaka država članica imenuje tijelo ili tijela nadležna za:

(a) izdavanje naloga za uklanjanje na temelju članka 3.;

(b) provjeru naloga za uklanjanje na temelju članka 4.;

(c) nadzor provedbe posebnih mjera na temelju članka 5.;

(d) izricanje sankcija na temelju članka 18.

2. Svaka država članica osigurava da se u okviru nadležnog tijela iz stavka 1. točke (a) imenuje ili uspostavi točka za kontakt za obradu zahtjeva za pojašnjenje i povratne informacije u vezi s nalogima za uklanjanje koje je izdalo to nadležno tijelo.

Države članice osiguravaju da su informacije o točki za kontakt dostupne javnosti.

3. Države članice do 7. lipnja 2022. obavješćuju Komisiju o nadležnom tijelu ili nadležnim tijelima iz stavka 1. i svim njihovim izmjenama. Komisija tu obavijest i sve njezine izmjene objavljuje u *Službenom listu Europske unije*.

4. Komisija do 7. lipnja 2022. uspostavlja internetski registar u kojemu se navode nadležna tijela iz stavka 1. i točka za kontakt imenovana ili uspostavljena u skladu sa stavkom 2. za svako nadležno tijelo. Komisija redovito objavljuje sve njegove izmjene.

Članak 13.**Nadležna tijela**

1. Države članice osiguravaju da njihova nadležna tijela raspoložu potrebnim ovlastima i dovoljnim sredstvima za postizanje ciljeva ove Uredbe i ispunjavanje svojih obveza na temelju ove Uredbe.
2. Države članice osiguravaju da njihova nadležna tijela obavljaju svoje zadaće na temelju ove Uredbe na objektivan i nediskriminirajući način uz potpuno poštovanje temeljnih prava. Nadležna tijela ne traže niti primaju upute od bilo kojeg drugog tijela u vezi s obavljanjem svojih zadaća na temelju članka 12. stavka 1.

Prvim podstavkom ne sprečava se nadzor u skladu s nacionalnim ustavnim pravom.

Članak 14.**Suradnja pružateljâ usluga smještaja na poslužitelju, nadležnih tijela i Europolâ**

1. Nadležna tijela razmjenjuju informacije, koordiniraju se i surađuju jedna s drugim i, prema potrebi, s Europolom, u vezi s nalogima za uklanjanje, osobito kako bi se izbjeglo udvostručavanje napora, poboljšala koordinacija i izbjeglo ometanje istraga u različitim državama članicama.
2. Nadležna tijela država članica razmjenjuju informacije, koordiniraju se i surađuju s nadležnim tijelima iz članka 12. stavka 1. točaka (c) i (d) u vezi s posebnim mjerama poduzetima na temelju članka 5. i sankcijama izrečenim na temelju članka 18. Države članice osiguravaju da nadležna tijela iz članka 12. stavka 1. točaka (c) i (d) raspoložu svim relevantnim informacijama.
3. U svrhe iz stavka 1. države članice pružaju odgovarajuće i sigurne komunikacijske kanale ili mehanizme kako bi osigurale da se relevantne informacije razmjenjuju pravodobno.
4. Radi učinkovite provedbe ove Uredbe, kao i radi izbjegavanja udvostručavanja napora, države članice i pružatelji usluga smještaja na poslužitelju mogu upotrebljavati namjenske alate, uključujući one koje je uspostavio Europol, osobito radi olakšanja:
  - (a) obrade naloga za uklanjanje i povratnih informacija u vezi s nalogima za uklanjanje na temelju članka 3.; i
  - (b) suradnje u cilju utvrđivanja i provedbe posebnih mjera na temelju članka 5.
5. Ako pružatelji usluga smještaja na poslužitelju otkriju bilo kakav teroristički sadržaj koji uključuje neposrednu opasnost po život, oni o tome odmah obavješćuju tijela nadležna za istragu i kazneni progon kaznenih djela u dotičnim državama članicama. Ako nije moguće utvrditi dotične države članice, pružatelji usluga smještaja na poslužitelju obavješćuju točku za kontakt na temelju članka 18. stavka 2. u državi članici u kojoj imaju svoj glavni poslovni nastan ili u kojoj njihov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan te informacije koje se odnose na teroristički sadržaj prosljeđuju Europolu radi primjerenog daljnjeg postupanja.
6. Nadležna se tijela potiču da Europolu šalju primjerke naloga za uklanjanje kako bi Europolu omogućili izradu godišnjeg izvješća koje obuhvaća analizu vrsta terorističkog sadržaja koji podliježe nalogu za njegovo uklanjanje ili onemogućavanje pristupa istom na temelju ove Uredbe.

Članak 15.**Točke za kontakt pružateljâ usluga smještaja na poslužitelju**

1. Svaki pružatelj usluga smještaja na poslužitelju imenuje ili uspostavlja točku za kontakt za potrebe primanja naloga za uklanjanje elektroničkim putem te njihove brze obrade na temelju članaka 3. i 4. Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju osigurava da su informacije o točki za kontakt dostupne javnosti.

2. U informacijama iz stavka 1. ovog članka navode se službeni jezici institucija Unije, kako je navedeno u Uredbi 1/58⁽¹⁵⁾, na kojima se može obratiti točki za kontakt i na kojima se treba voditi daljnja korespondencija u vezi s nalogima za uklanjanje na temelju članka 3. Među tim jezicima barem je jedan od službenih jezika države članice u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima svoj glavni poslovni nastan ili u kojoj njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan.

ODJELJAK V.

PROVEDBA I IZVRŠENJE

Članak 16.

Nadležnost

1. Država članica glavnog poslovnog nastana pružatelja usluga smještaja na poslužitelju ima nadležnost za potrebe članka 5., 18. i 21. Smatra se da je pružatelj usluga smještaja na poslužitelju koji nema svoj glavni poslovni nastan u Uniji u nadležnosti države članice u kojoj njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan.
2. Ako pružatelj usluga smještaja na poslužitelju koji nema svoj glavni poslovni nastan u Uniji ne imenuje pravnog zastupnika, nadležnost imaju sve države članice.
3. Ako nadležno tijelo države članice odluči ostvariti nadležnost na temelju stavka 2., ono o tome obavješćuje nadležna tijela svih drugih država članica.

Članak 17.

Pravni zastupnik

1. Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju koji nema svoj glavni poslovni nastan u Uniji imenuje u pisanom obliku fizičku ili pravnu osobu kao svojeg pravnog zastupnika u Uniji u svrhu primanja, ispunjavanja, izvršavanja naloga za uklanjanje i odluka koje izdaju nadležna tijela.
2. Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju svojem pravnom zastupniku pruža sve ovlasti i resurse potrebne za ispunjavanje tih naloga za uklanjanje i odluka te za suradnju s nadležnim tijelima.

Pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan u jednoj od država članica u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju nudi svoje usluge.

3. Pravni zastupnik može se smatrati odgovornim za povrede ove Uredbe, čime se ne dovodi u pitanje bilo kakva odgovornost ili pravne radnje protiv pružatelja usluga smještaja na poslužitelju.
4. Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju o imenovanju obavješćuje nadležno tijelo iz članka 12. stavka 1. točke (d) u državi članici u kojoj njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan.

Pružatelj usluga smještaja na poslužitelju informacije o pravnom zastupniku čini javno dostupnima.

ODJELJAK VI.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 18.

Sankcije

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju za povrede ove Uredbe od strane pružatelja usluga smještaja na poslužitelju i poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale njihovu provedbu. Te su sankcije ograničene na povrede članka 3. stavaka 3. i 6., članka 4. stavaka 2. i 7., članka 5. stavaka 1., 2., 3., 5. i 6., članka 6., 7., 10. i 11., članka 14. stavka 5., članka 15. stavka 1. i članka 17.

⁽¹⁵⁾ Uredba br. 1 o određivanju jezika koji se koriste u Europskoj ekonomskoj zajednici (SL 17, 6.10.1958., str. 385.).

Sankcije iz prvog podstavka moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Države članice do 7. lipnja 2022. obavješćuju Komisiju o tim pravilima i o tim mjerama te joj bez odgode priopćuju sve naknadne izmjene koje utječu na ta pravila i mjere.

2. Države članice osiguravaju da nadležna tijela pri donošenju odluke o izricanju sankcije i utvrđivanju vrste i razine sankcije uzmu u obzir sve relevantne okolnosti, uključujući:

- (a) narav, težinu i trajanje povrede;
- (b) postoji li u počinjenju povrede namjera ili nemar;
- (c) prethodne povrede koje je počinio pružatelj usluga smještaja na poslužitelju;
- (d) financijsku snagu pružatelja usluga smještaja na poslužitelju;
- (e) razinu suradnje koju pružatelj usluga smještaja na poslužitelju održava s nadležnim tijelima;
- (f) narav i veličinu pružatelja usluga smještaja na poslužitelju, posebno je li to mikropoduzeće, malo ili srednje poduzeće;
- (g) stupanj krivnje pružatelja usluga smještaja na poslužitelju koji se smatra odgovornim, uzimajući u obzir tehničke i organizacijske mjere koje je pružatelj usluga smještaja na poslužitelju poduzeo kako bi bio u skladu s ovom Uredbom.

3. Države članice osiguravaju da se sustavno ili kontinuirano nepoštovanje obveza na temelju članka 3. stavka 3. kažnjava novčanim kaznama u iznosu do 4 % svjetskog prihoda koji je pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ostvario u prethodnoj poslovnoj godini.

Članak 19.

Tehnički zahtjevi i izmjene priloga

1. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 20. kako bi se ova Uredba dopunila potrebnim tehničkim zahtjevima za elektronička sredstva koja nadležna tijela trebaju upotrebljavati za slanje naloga za uklanjanje.
2. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 20. radi izmjene priloga kako bi se djelotvorno rješavale moguće potrebe za poboljšanjima u pogledu sadržaja obrazaca naloga za uklanjanje i za pružanje informacija o nemogućnosti izvršenja naloga za uklanjanje.

Članak 20.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 19. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od 7. lipnja 2022.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 19. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 19. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 21.

Praćenje

1. Države članice od svojih nadležnih tijela i od pružatelja usluga smještaja na poslužitelju u svojoj nadležnosti prikupljaju i šalju Komisiji svake godine do 31. ožujka, informacije o radnjama koje su poduzele u skladu s ovom Uredbom u prethodnoj kalendarskoj godini. Te informacije obuhvaćaju:

- (a) broj izdanih naloga za uklanjanje i broj jedinica terorističkog sadržaja koje su uklonjene ili pristup kojima je onemogućen, te brzinu uklanjanja ili onemogućavanja;
- (b) posebne mjere poduzete na temelju članka 5., među ostalim broj jedinica terorističkog sadržaja koje su uklonjene ili pristup kojima je onemogućen te brzinu uklanjanja ili onemogućavanja;
- (c) broj zahtjeva za pristup koje su nadležna tijela izdala u vezi sa sadržajem koji pružatelji usluga smještaja na poslužitelju čuvaju na temelju članka 6.;
- (d) broj pokrenutih postupaka za podnošenje pritužbi i radnji koje su pružatelji usluga smještaja na poslužitelju poduzeli na temelju članka 10.;
- (e) broj pokrenutih postupaka upravnog ili sudskog preispitivanja i odluka koje je donijelo nadležno tijelo u skladu s nacionalnim pravom.

2. Komisija uspostavlja detaljan program za praćenje ostvarenja, rezultata i učinaka ove Uredbe do 7. lipnja 2023. U programu praćenja utvrđuju se pokazatelji te sredstva i vremenski intervali za prikupljanje podataka i drugih potrebnih dokaza. Utvrđuju se radnje koje Komisija i države članice trebaju poduzeti radi prikupljanja i analiziranja podataka i drugih dokaza u cilju praćenja napretka i evaluacije ove Uredbe na temelju članka 23.

Članak 22.

Izvješće o provedbi

Do 7. lipnja 2023. Komisija podnosi izvješće o primjeni ove Uredbe Europskom parlamentu i Vijeću. To izvješće sadrži informacije o praćenju u skladu s člankom 21. i informacije koje proizlaze iz obveza transparentnosti u skladu s člankom 8. Države članice dostavljaju Komisiji sve potrebne informacije za sastavljanje tog izvješća.

Članak 23.

Evaluacija

Do 7. lipnja 2024. Komisija provodi evaluaciju ove Uredbe i podnosi Europskom parlamentu i Vijeću izvješće o njezinoj primjeni, koje obuhvaća:

- (a) funkcioniranje i djelotvornost zaštitnih mehanizama posebice onih predviđenih člankom 4. stavkom 4., člankom 6. stavkom 3. i člancima od 7. do 11.;

(b) učinak primjene ove Uredbe na temeljna prava, a osobito na slobodu izražavanja i informiranja, poštovanje privatnog života i zaštitu osobnih podataka; te

(c) doprinos Uredbe zaštiti javne sigurnosti.

Uz izvješće se, prema potrebi, prilažu zakonodavni prijedlozi.

Države članice dostavljaju Komisiji sve potrebne informacije za sastavljanje tog izvješća.

Komisija također procjenjuje potrebu i izvedivost uspostave europske platforme za teroristički sadržaj na internetu radi olakšavanja komunikacije i suradnje na temelju ove Uredbe.

Članak 24.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 7. lipnja 2022.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 29. travnja 2021.

Za Europski parlament
Predsjednik
D.M. SASSOLI

Za Vijeće
Predsjednik
A.P. ZACARIAS

PRILOG I.

NALOG ZA UKLANJANJE

(članak 3. Uredbe (EU) 2021/784 Europskog parlamenta i Vijeća)

U skladu s člankom 4. Uredbe (EU) 2021/784 („Uredba“) adresat ovog naloga za uklanjanje dužan je ukloniti teroristički sadržaj ili onemogućiti pristup terorističkom sadržaju u svim državama članicama što je prije moguće, a u svakom slučaju u roku od sat vremena od primitka naloga za uklanjanje.

U skladu s člankom 6. Uredbe adresat je dužan čuvati sadržaj koji je uklonjen ili pristup kojemu je onemogućen i podatke povezane s tim sadržajem šest mjeseci, ili dulje na zahtjev nadležnih tijela ili sudova.

Nalog za uklanjanje šalje se na jednom od jezika koje je adresat odredio u skladu s člankom 15. stavkom 2. Uredbe.

ODJELJAK A:

Država članica nadležnog tijela koje je izdalo nalog:

.....

Napomena: podatke o nadležnom tijelu koje je izdalo nalog treba navesti u odjeljcima E i F

Adresat i, prema potrebi, pravni zastupnik:

.....

Točka za kontakt:

.....

Država članica u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima svoj glavni poslovni nastan ili u kojoj njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan:

.....

Datum i vrijeme izdavanja naloga za uklanjanje:

.....

Referentni broj naloga za uklanjanje:

.....

ODJELJAK B: Teroristički sadržaj koji je potrebno ukloniti ili pristup kojemu je potrebno onemogućiti u svim državama članicama što je prije moguće, a u svakom slučaju u roku od sat vremena po primitku naloga za uklanjanje

URL i sve dodatne informacije koje omogućuju identificiranje i utvrđivanje točne lokacije terorističkog sadržaja:

.....

Razlozi zašto se materijal smatra terorističkim sadržajem u skladu s člankom 2. točkom 7. Uredbe.

Materijal (molimo označiti odgovarajuće kućice):

- potiče druge na počinjenje kaznenih djela terorizma, na primjer veličanjem terorističkih djela, zagovaranjem počinjenja tih djela (članak 2. točka 7. (a) Uredbe)
- vrbuje druge na počinjenje ili na doprinos počinjenju kaznenih djela terorizma (članak 2. točka 7. (b) Uredbe)
- vrbuje druge na sudjelovanje u aktivnostima terorističke skupine (članak 2. točka 7. (c) Uredbe)
- daje upute o izradi ili uporabi eksplozivâ, vatrenog oružja ili drugog oružja ili štetnih ili opasnih tvari ili o drugim posebnim metodama ili tehnikama u svrhu počinjenja ili doprinosa počinjenju nekog od kaznenih djela terorizma (članak 2. točka 7. (d) Uredbe)
- predstavlja prijetnju počinjenja jednog od terorističkih kaznenih djela (članak 2. točka 7. (e) Uredbe).

Dodatne informacije o razlozima zbog kojih se sadržaj smatra terorističkim sadržajem:

.....

.....

.....

ODJELJAK C: Informiranje pružatelja sadržaja

Imajte na umu da (molimo označiti kućicu ako je primjenjivo):

- iz razloga javne sigurnosti adresat **ne smije obavijestiti pružatelja sadržaja** čiji je sadržaj uklonjen ili čijem je sadržaju onemogućen pristup.

Ako kućica nije primjenjiva, vidjeti Odjeljak G. za detalje o mogućnostima osporavanja naloga za uklanjanje u državi članici nadležnog tijela koje je izdalo nalog na temelju nacionalnog prava (primjerak naloga za uklanjanje mora se poslati pružatelju sadržaja ako to zatraži).

ODJELJAK D: Informiranje nadležnog tijela države članice u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima svoj glavni poslovni nastan ili gdje njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan

(Molimo označiti odgovarajuće kućice):

- država članica u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima svoj glavni poslovni nastan ili u kojoj njegov pravni zastupnik ima prebivalište ili poslovni nastan, različita je od države članice nadležnog tijela koje je izdalo nalog za uklanjanje
- primjerak naloga za uklanjanje poslan je nadležnom tijelu države članice u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima svoj glavni poslovni nastan ili gdje njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan

ODJELJAK E: Podaci nadležnog tijela koje je izdalo nalog za uklanjanje

Vrsta (molimo označiti odgovarajuću kućicu):

- sudac, sud ili istražni sudac
- tijelo za izvršavanje zakonodavstva
- drugo nadležno tijelo → ispuniti i odjeljak F

Podaci o nadležnom tijelu koje je izdalo nalog za uklanjanje ili njegovom zastupniku koji potvrđuje da je nalog za uklanjanje točan i ispravan:

Ime nadležnog tijela koje je izdalo nalog:

.....

Ime zastupnika tog tijela i dužnost (funkcija/rang):

.....

Broj spisa:

.....

Adresa:

.....

Telefonski broj (pozivni broj države) (pozivni broj grada/područja):

.....

Broj telefaksa (pozivni broj države) (pozivni broj grada/područja):

.....

Adresa e-pošte .....

.....

Datum.....

.....

Službeni pečat (ako postoji) i potpis ⁽¹⁾:

.....

⁽¹⁾ Potpis nije potreban ako se nalog za uklanjanje šalje autentificiranim kanalima za podnošenje koji mogu jamčiti autentičnost naloga za uklanjanje.

ODJELJAK F: Podaci za kontakt u vezi s naknadnim radnjama

Podaci za kontakt s pomoću kojih se od nadležnog tijela koje je izdalo nalog može tražiti povratnu informaciju o vremenu uklanjanja sadržaja ili onemogućavanja pristupa sadržaju, ili zatražiti pojašnjenja:

.....

Podaci za kontakt nadležnog tijela države članice u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima svoj glavni poslovni nastan ili u kojoj njegov pravni zastupnik ima boravište odnosno poslovni nastan:

.....

ODJELJAK G: Informacije o mogućnostima pravne zaštite

Informacije o nadležnom tijelu ili sudu, rokovima i postupcima za osporavanje naloga za uklanjanje:

Nadležni sud ili tijelo pred kojim se može osporavati nalog za uklanjanje:

.....

Rok za osporavanje naloga za uklanjanje (dani/mjeseci počevši od)

.....

Odredbe u nacionalnom zakonodavstvu:

.....

—

PRILOG II.

OBRAZAC ZA POVROTNE INFORMACIJE NAKON UKLANJANJA TERORISTIČKOG SADRŽAJA ILI
ONEMOGUĆAVANJA PRISTUPA TERORISTIČKOM SADRŽAJU

(članak 3. stavak 6. Uredbe (EU) 2021/784 Europskog parlamenta i Vijeća)

ODJELJAK A:

Adresat naloga za uklanjanje:

.....

Nadležno tijelo koje je izdalo nalog za uklanjanje:

.....

Referentni broj spisa nadležnog tijela koje je izdalo nalog za uklanjanje:

.....

Referentni broj spisa adresata:

.....

Datum i vrijeme primanja naloga za uklanjanje:

.....

ODJELJAK B: Mjere poduzete u skladu s nalogom za uklanjanje

(Molimo označiti odgovarajuću kućicu):

 teroristički sadržaj je uklonjen pristup terorističkom sadržaju je onemogućen u svim državama članicama

Datum i vrijeme poduzete mjere:

.....

ODJELJAK C: Podaci adresata

Ime pružatelja usluga smještaja na poslužitelju:

.....

ILI

Ime pravnog zastupnika pružatelja usluga smještaja na poslužitelju:

.....

Država članica u kojoj pružatelj usluga smještaja na poslužitelju ima glavni poslovni nastan:

.....

ILI

Država članica u kojoj pravni zastupnik pružatelja usluga smještaja na poslužitelju ima boravište odnosno poslovni nastan:

.....

Ime ovlaštene osobe:

.....

Adresa e-pošte točke za kontakt:

.....

Datum:

.....

PRILOG III.

INFORMACIJE O NEMOGUĆNOSTI IZVRŠENJA NALOGA ZA UKLANJANJE

(članak 3. stavci 7. i 8. Uredbe (EU) 2021/784 Europskog parlamenta i Vijeća)

ODJELJAK A:

Adresat naloga za uklanjanje:

.....

Nadležno tijelo koje je izdalo nalog za uklanjanje:

.....

Referentni broj spisa nadležnog tijela koje je izdalo nalog za uklanjanje:

.....

Referentni broj spisa adresata:

.....

Datum i vrijeme primanja naloga za uklanjanje:

.....

ODJELJAK B: Neizvršenje

1. Nalog za uklanjanje nije moguće izvršiti u roku iz sljedećih razloga (molimo označiti odgovarajuće kućice):

- viša sila ili stvarna nemogućnost koja se ne može pripisati adresatu ili pružatelju usluga smještaja na poslužitelju, među ostalim iz objektivno opravdanih tehničkih ili operativnih razloga
- nalog za uklanjanje sadržava očite pogreške
- nalog za uklanjanje ne sadržava dostatne informacije

2. Navedite dodatne informacije o razlozima za neizvršenje:

.....

3. Ako nalog za uklanjanje sadržava očite pogreške i/ili ne sadržava dostatne informacije, navedite pogreške i dodatne informacije i pojašnjenja koja su potrebna:

.....

ODJELJAK C: Podaci o pružatelju usluga smještaja na poslužitelju ili njegovom pravnom zastupniku

Ime pružatelja usluga smještaja na poslužitelju:

.....

ILI

Ime pravnog zastupnika pružatelja usluga smještaja na poslužitelju:

.....

Ime ovlaštene osobe:

.....

Podaci za kontakt (adresa e-pošte):

.....

Potpis:

.....

Datum i vrijeme:

.....

_____

UREDBA (EU) 2021/785 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 29. travnja 2021.****o uspostavi Programa Unije za borbu protiv prijevара i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 250/2014**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegove članke 33. i 325.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Revizorskog suda ⁽¹⁾,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ⁽²⁾,

budući da:

- (1) Člankom 325. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) zahtijeva se od Unije i država članica da suzbijaju prijevare i sva druga nezakonita djelovanja koja su usmjerena protiv financijskih interesa Unije. Unija bi trebala podupirati aktivnosti u tim područjima.
- (2) Dosadašnja potpora tim aktivnostima Odlukom br. 804/2004/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾ (program „Hercule”), koja je izmijenjena i produljena Odlukom br. 878/2007/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾ (program „Hercule II”), koja je stavljena izvan snage i zamijenjena Uredbom (EU) br. 250/2014 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾ (program „Hercule III”), omogućila je jačanje aktivnosti Unije i država članica usmjerenih na suzbijanje prijevara, korupcije i svih drugih nezakonitih aktivnosti koje utječu na financijske interese Unije.
- (3) Zakonodavstvom Unije kojim se utvrđuju pravila o Europskom fondu za jamstva u poljoprivredi, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj, Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo, Fondu za azil, migracije i integraciju i Instrumentu za financijsku potporu u području policijske suradnje, sprečavanja i suzbijanja kriminala te upravljanja krizama, Fondu europske pomoći za najpotrebitije kao i pravila o pretprijetnoj pomoći u pogledu programskog razdoblja 2014.–2020. i nakon toga, predviđa se obveza država članice, zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja da izvješćuju o nepravilnostima i prijevarama koji utječu na financijske interese Unije. Sustav za upravljanje nepravilnostima (IMS) je alat za sigurnu elektroničku komunikaciju kojim se državama članicama kao i zemljama kandidatkinjama te potencijalnim kandidatkinjama olakšava ispunjavanje obveze izvješćivanja o otkrivenim nepravilnostima te kojim se također podupire upravljanje nepravilnostima i njihova analiza.
- (4) Iako je važnost rada Komisije u kontekstu sprečavanja prijevara neupitna, trebalo bi u potpunosti prepoznati i važnost, među ostalim, provedbe informacijskog sustava za borbu protiv prijevara (AFIS) te strategija za borbu protiv prijevara na nacionalnoj razini.

⁽¹⁾ SL C 10, 10.1.2019., str. 1.

⁽²⁾ Stajalište Europskog parlamenta od 12. veljače 2019. (još nije objavljeno u Službenom listu) i stajalište Vijeća u prvom čitanju od 16. ožujka 2021. (još nije objavljeno u Službenom listu). Stajalište Europskog parlamenta od 29. travnja 2021. (još nije objavljeno u Službenom listu).

⁽³⁾ Odluka br. 804/2004/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o utvrđivanju akcijskog programa Zajednice za poticanje mjera u području zaštite financijskih interesa Zajednice (program „Hercule”) (SL L 143, 30.4.2004., str. 9.).

⁽⁴⁾ Odluka br. 878/2007/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2007. o izmjeni i produljenju Odluke br. 804/2004/EZ o utvrđivanju akcijskog programa Zajednice za poticanje mjera u području zaštite financijskih interesa Zajednice (program „Hercule II.”) (SL L 193, 25.7.2007., str. 18.).

⁽⁵⁾ Uredba (EU) br. 250/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o uspostavi programa za promicanje mjera u području zaštite financijskih interesa Europske unije (program „Hercule III”) i stavljanju izvan snage Odluke br. 804/2004/EZ (SL L 84, 20.3.2014., str. 6.).

- (5) Uredbom Vijeća (EZ) br. 515/97 ⁽⁶⁾ i Odlukom Vijeća 2009/917/PUP ⁽⁷⁾ predviđeno je da Unija treba pružati potporu uzajamnoj pomoći upravnih tijela država članica i suradnji potonjih tijela s Komisijom radi osiguravanja pravilne primjene propisa o carinskim i poljoprivrednim pitanjima.
- (6) Ta se potpora pruža za niz operativnih aktivnosti. Te aktivnosti uključuju AFIS, platformu informacijske tehnologije koja se sastoji od skupa aplikacija unutar zajedničkog informacijskog sustava kojim upravlja Komisija. U okviru platforme AFIS djeluje i IMS. Za zajednički informacijski sustav nužno je stabilno i predvidljivo višegodišnje financiranje kako bi se osigurala njegova održivost.
- (7) Platforma AFIS obuhvaća nekoliko informacijskih sustava, uključujući carinski informacijski sustav. Carinski informacijski sustav automatizirani je informacijski sustav čiji je cilj pružanje pomoći državama članicama u sprečavanju, istrazi i kaznenom progonu postupanja kojima se krši carinsko ili poljoprivredno zakonodavstvo jer se bržim širenjem informacija povećava djelotvornost suradnje i postupaka kontrole carinskih uprava čija nadležnost obuhvaća takva postupanja. Jedinstvenom infrastrukturom carinskog informacijskog sustava obuhvaćene su i upravna suradnja i policijska suradnja koja se temelji na nekadašnjem stupu Unije „pravosuđe i unutarnji poslovi“. Aspekt carinskog informacijskog sustava koji se odnosi na policijsku suradnju ne može se tehnički odvojiti od aspekta tog sustava koji se odnosi na upravnu suradnju s obzirom na to da se oba aspekta odvijaju u okviru zajedničkog sustava informacijske tehnologije. S obzirom na to da je sâm carinski informacijski sustav samo jedan od nekoliko informacijskih sustava koji se upotrebljavaju u okviru platforme AFIS i da je broj slučajeva policijske suradnje manji od broja slučajeva upravne suradnje u carinskom informacijskom sustavu, aspekt platforme AFIS koji se odnosi na policijsku suradnju smatra se dopunskim u odnosu na aspekt platforme AFIS koji se odnosi na upravnu suradnju.
- (8) Radi povećanja sinergija i proračunske fleksibilnosti te pojednostavnjenja upravljanja potporu Unije u područjima zaštite financijskih interesa Unije, izvješćivanja o nepravilnostima i uzajamne administrativne pomoći i suradnje u carinskim i poljoprivrednim pitanjima trebalo bi objediniti i pojednostavniti u okviru jedinstvenog programa, odnosno Programa Unije za borbu protiv prijevара („Program“). Program bi trebalo uspostaviti na razdoblje od sedam godina kako bi se njegovo trajanje uskladilo s trajanjem višegodišnjeg financijskog okvira utvrđenog u Uredbi Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 ⁽⁸⁾.
- (9) Program bi stoga trebao obuhvaćati komponentu sličnu programu „Hercule III“, drugu komponentu kojom se osigurava financiranje IMS-a i treću komponentu kojom se financiraju aktivnosti za koje je zadužena Komisija na temelju Uredbe (EZ) br. 515/97, što uključuje i platformu AFIS.
- (10) Programom bi se trebala olakšati suradnja među relevantnim tijelima država članica te između država članica, Komisije i drugih relevantnih tijela Unije i, u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe Vijeća (EU) 2017/1939 ⁽⁹⁾, Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO), kako bi se osigurala djelotvorna zaštita financijskih interesa Unije i pravilna primjena propisa o carinskim i poljoprivrednim pitanjima, bez zadiranja u nadležnosti država članica te radi osiguranja djelotvornije uporabe resursa nego što bi se to moglo učiniti na nacionalnoj razini. Djelovanje na razini Unije potrebno je i opravdano jer se njime pomaže državama članicama u zajedničkoj zaštiti financijskih interesa Unije i potiče uporaba zajedničkih struktura Unije kako bi se povećala suradnja i razmjena informacija među nadležnim tijelima, uz istodobno pružanje potpore izvješćivanju o podacima u vezi s nepravilnostima i slučajevima prijevara.
- (11) Osim toga, potpora zaštiti financijskih interesa Unije trebala bi se odnositi na sve aspekte proračuna Unije, i na prihodovnoj strani i na rashodovnoj strani. U tom okviru trebalo bi na odgovarajući način uzeti u obzir činjenicu da je Program jedini program Unije kojim se štiti rashodovna strana proračuna Unije.

⁽⁶⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 515/97 od 13. ožujka 1997. o uzajamnoj pomoći upravnih tijela država članica i o suradnji potonjih s Komisijom radi osiguravanja pravilne primjene propisa o carinskim i poljoprivrednim pitanjima (SL L 82, 22.3.1997., str. 1.).

⁽⁷⁾ Odluka Vijeća 2009/917/PUP o uporabi informacijske tehnologije u carinske svrhe (SL L 323, 10.12.2009., str. 20.).

⁽⁸⁾ Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027. (SL L 433I, 22.12.2020., str. 11.).

⁽⁹⁾ Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO“) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1.).

- (12) Ovom se Uredbom utvrđuje financijska omotnica za Program, koja predstavlja primarni referentni iznos u smislu točke 18. Međuinstitucijskog sporazuma od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava⁽¹⁰⁾, za Europski parlament i Vijeće tijekom godišnjeg proračunskog postupka.
- (13) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹¹⁾ („Financijska uredba”) primjenjuje se na Program. Financijskom uredbom utvrđuju se pravila o izvršenju proračuna Unije, među ostalim pravila o bespovratnim sredstvima, nagradama, nabavi, neizravnom upravljanju, financijskim instrumentima, proračunskim jamstvima, financijskoj pomoći i nadoknadi troškova vanjskim stručnjacima. Pravila donesena na temelju članka 322. UFEU-a uključuju i opći režim uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije.
- (14) Vrste financiranja i načine izvršenja u okviru ove Uredbe trebalo bi odabrati na temelju njihove sposobnosti da ostvare specifične ciljeve djelovanja i postignu rezultate, uzimajući u obzir osobito troškove kontrola, administrativno opterećenje i očekivani rizik od neusklađenosti. U tom pogledu trebalo bi razmotriti uporabu jednokratnih iznosa, paušalnih stopa i jediničnih troškova te financiranja koje nije povezano s troškovima, kako je navedeno u članku 125. stavku 1. Financijske uredbe.
- (15) U ovoj Uredbi trebalo bi predvidjeti okvirni popis djelovanja koja treba financirati kako bi se osigurao kontinuitet financiranja svih djelovanja za koja je na temelju Uredbe (EZ) br. 515/97 zadužena Komisija, što uključuje i platformu AFIS.
- (16) Djelovanja bi trebala biti prihvatljiva na temelju njihove sposobnosti da ostvare specifične ciljeve Programa. Specifični ciljevi Programa trebali bi uključivati pružanje posebne tehničke pomoći nadležnim tijelima država članica, primjerice preko pružanja stručnog znanja, specijalizirane i tehnički napredne opreme te djelotvornih alata informacijske tehnologije; preko osiguravanja potrebne potpore istragama i olakšavanja istraga, osobito uspostavom zajedničkih istražiteljskih timova i prekograničnih operacija; ili preko poticanja razmjena zaposlenika za specifične projekte. Nadalje, prihvatljiva djelovanja trebala bi također obuhvaćati organizaciju ciljanog specijaliziranog osposobljavanja i radionica o analizi rizika te, prema potrebi, konferencija i studija.
- (17) Kupnja opreme s pomoću Unijina instrumenta za financijsku potporu namijenjenu opremi za carinske provjere uspostavljenog uredbom Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi instrumenta za financijsku potporu namijenjenu opremi za carinske provjere u okviru Fonda za integrirano upravljanje granicama imala bi pozitivan učinak na borbu protiv prijevара koje utječu na financijske interese Unije. U okviru tog instrumenta postojala bi obveza izbjegavanja bilo kakvog udvostručavanja potpore Unije. Programom bi isto tako trebalo osigurati da se izbjegne bilo kakvo udvostručavanje potpore Unije te bi potpora u okviru Programa u načelu trebala biti usmjeren na nabavu onih vrsta opreme koje nisu obuhvaćene Unijinim instrumentom za financijsku potporu namijenjenu opremi za carinske provjere ili opremi čiji su korisnici tijela koja nisu tijela obuhvaćena Unijinim instrumentom za financijsku potporu namijenjenu opremi za carinske provjere. Nadalje, trebalo bi osigurati da je financirana oprema primjerena u svrhu pružanja doprinosa zaštiti financijskih interesa Unije.
- (18) Program bi trebao biti otvoren za sudjelovanje članica Europskog udruženja slobodne trgovine koje su članice Europskoga gospodarskog prostora (EGP). Osim toga, trebao bi također biti otvoren za sudjelovanje zemalja pristupnica, zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja te zemalja obuhvaćenih europskom politikom susjedstva, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima. Program bi trebao biti otvoren i za ostale treće zemlje pod uvjetom da sklope poseban sporazum kojim se uređuju posebni uvjeti njihova sudjelovanja u programima Unije.
- (19) Uzimajući u obzir prethodne evaluacije programâ „Hercule” te radi jačanja Programa, sudjelovanje subjekata s poslovnim nastanom u trećoj zemlji koja nije pridružena Programu trebalo bi iznimno biti moguće.

⁽¹⁰⁾ SL L 433I, 22.12.2020., str. 28.

⁽¹¹⁾ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

- (20) Osobito bi trebalo poticati sudjelovanje subjekata s poslovnim nastanom u trećim zemljama čiji je sporazum o pridruživanju s Unijom na snazi, s ciljem jačanja zaštite financijskih interesa Unije suradnjom u vezi s carinom i razmjenom najboljih praksi, posebno u pogledu načina suzbijanja prijevара, korupcije i drugih nezakonitih aktivnosti koje utječu na financijske interese Unije te u pogledu suočavanja s izazovima koje predstavljaju tehnološki noviteti.
- (21) Program bi trebalo provesti uzimajući u obzir preporuke i mjere navedene u Komunikaciji Komisije od 6. lipnja 2013. naslovljenoj „Jačanje borbe protiv krijumčarenja cigareta i drugih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima – cjelovita strategija EU-a” te u izvješću od 12. svibnja 2017. o napretku u provedbi te komunikacije.
- (22) Unija je 2016. ratificirala Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima uz Okvirnu konvenciju Svjetske zdravstvene organizacije o nadzoru nad duhanom („Protokol”). Protokol služi zaštiti financijskih interesa Unije u mjeri u kojoj se odnosi na borbu protiv prekogranične nezakonite trgovine duhanskim proizvodima koja dovodi do gubitka prihoda. U okviru Programa trebala bi se pružati potpora Tajništvu Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o nadzoru nad duhanom pri obavljanju njegovih funkcija povezanih s Protokolom. U okviru Programa trebale bi se podupirati i druge aktivnosti koje organizira Tajništvo u vezi s borbom protiv nezakonite trgovine duhanskim proizvodima.
- (23) U skladu s Financijskom uredbom, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹²⁾ i uredbama Vijeća (Euratom, EZ) br. 2988/95 ⁽¹³⁾, (Euratom, EZ) br. 2185/96 ⁽¹⁴⁾ i (EU) 2017/1939 financijski interesi Unije trebaju biti zaštićeni razmjernim mjerama, među ostalim mjerama koje se odnose na sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i istraživanje nepravilnosti, uključujući prijevare, na povrat izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, na izricanje administrativnih sankcija. Osobito, u skladu s uredbama (Euratom, EZ) br. 2185/96 i (EU, Euratom) br. 883/2013 Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF) ovlašten je provoditi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, radi utvrđivanja je li došlo do prijevара, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti, koje utječu na financijske interese Unije. EPPO je ovlašten u skladu s Uredbom (EU) 2017/1939 provoditi istrage i kazneni progon kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, kako su predviđena u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁵⁾. U skladu s Financijskom uredbom svaka osoba ili svaki subjekt koji prima sredstva Unije treba u potpunosti surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije, dodijeliti potrebna prava i potreban pristup Komisiji, OLAF-u, Revizorskom sudu i, u pogledu onih država članica koje sudjeluju u pojačanoj suradnji na temelju Uredbe (EU) 2017/1939, EPPO-u, te osigurati da svaka treća strana koja je uključena u izvršavanje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava.
- (24) Treće zemlje koje su članice EGP-a mogu sudjelovati u programima Unije u okviru suradnje uspostavljene Sporazumom o Europskom gospodarskom prostoru ⁽¹⁶⁾, kojim se predviđa provedba programâ na temelju odluke donesene na temelju tog sporazuma. Treće zemlje također mogu sudjelovati na temelju drugih pravnih instrumenata. U ovu bi Uredbu trebalo unijeti posebnu odredbu kojom se od trećih zemalja zahtijeva da dodijele odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti.
- (25) Na temelju Odluke Vijeća 2013/755/EU ⁽¹⁷⁾ osobe i subjekti s boravištem odnosno poslovnim nastanom u prekomorskim zemljama i područjima prihvatljivi su za financiranje, podložno pravilima i ciljevima Programa i mogućem režimu koji se primjenjuje na državu članicu s kojom su relevantna prekomorska zemlja ili relevantno prekomorsko područje povezani.

⁽¹²⁾ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1.).

⁽¹³⁾ SL L 312, 23.12.1995., str. 1.

⁽¹⁴⁾ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevара i ostalih nepravilnosti (SL L 292, 15.11.1996., str. 2.).

⁽¹⁵⁾ Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevара počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29.).

⁽¹⁶⁾ SL L 1, 3.1.1994., str. 3.

⁽¹⁷⁾ Odluka Vijeća 2013/755/EU od 25. studenoga 2013. o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji („Odluka o prekomorskom pridruživanju”) (SL L 344, 19.12.2013., str. 1.).

- (26) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu Programa, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Komisija bi trebala donijeti programe rada u kojima su navedeni, među ostalim, prioriteti i kriteriji evaluacije u vezi s bespovratnim sredstvima za djelovanje.
- (27) U ovoj bi Uredbi trebalo utvrditi najvišu moguću stopu sufinanciranja za bespovratna sredstva.
- (28) Na temelju stavaka 22. i 23. Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. ⁽¹⁸⁾ trebalo bi provesti evaluaciju Programa na temelju informacija prikupljenih u skladu sa specifičnim zahtjevima u pogledu praćenja, izbjegavajući pritom administrativno opterećenje, osobito za države članice, i prekomjerne propise. Prema potrebi, ti zahtjevi trebali bi uključivati mjerljive pokazatelje kao temelj za evaluaciju učinaka Programa u praksi. Evaluacija bi se trebala provoditi pravodobno, neovisno i objektivno.
- (29) Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s izmjenom popisa pokazatelja za mjerenje ostvarivanja općih i specifičnih ciljeva kada se to smatra potrebnim te u vezi s dopunom ove Uredbe odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (30) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice zbog prekogranične naravi uključenih pitanja, nego se zbog dodane vrijednosti za Uniju oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi okvire onoga što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (31) Članak 42.a stavci 1. i 2. Uredbe (EZ) br. 515/97 pravna su osnova za financiranje AFIS-a. Ovom bi Uredbom tu pravnu osnovu trebalo zamijeniti novom pravnom osnovom. Stoga bi trebalo izbrisati članak 42.a stavke 1. i 2. Uredbe (EZ) br. 515/97.
- (32) Uredbom (EU) br. 250/2014 o uspostavi programa „Hercule III” obuhvaćeno je razdoblje od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2020. Ovom bi Uredbom trebalo predvidjeti program koji je sljednik programa „Hercule III” počevši od 1. siječnja 2021. Uredbu (EU) br. 250/2014 trebalo bi stoga staviti izvan snage.
- (33) Uzimajući u obzir važnost borbe protiv klimatskih promjena u skladu s obvezama Unije u pogledu provedbe Pariškog sporazuma donesenog u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama i u pogledu ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda, Programom namjerava se doprinijeti uključivanju djelovanja u području klime i ostvarivanju općeg cilja od 30 % proračuna Unije za podupiranje klimatskih ciljeva.
- (34) U skladu s člankom 193. stavkom 2. Financijske uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 bespovratna sredstva mogu se dodijeliti za djelovanje koje je već započelo, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva može dokazati da je s djelovanjem bilo potrebno započeti prije potpisivanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava. Međutim, troškovi koji su nastali prije datuma podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva nisu prihvatljivi, osim u propisno opravdanim iznimnim slučajevima. Kako bi se izbjegli bilo kakvi poremećaji u potpori Unije koji bi mogli nanijeti štetu interesima Unije, u odluci o financiranju trebalo bi biti moguće predvidjeti, tijekom ograničenog razdoblja na početku višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027. i samo u propisno opravdanim slučajevima, da su aktivnosti i troškovi prihvatljivi od početka financijske godine 2021., čak i ako su provedeni i nastali prije podnošenja zahtjeva za bespovratna sredstva.

⁽¹⁸⁾ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

- (35) Kako bi se osigurao kontinuitet pružanja potpore u relevantnom području politike i omogućila provedba Programa od početka višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027., ova bi Uredba trebala hitno stupiti na snagu i trebala bi se primjenjivati, s retroaktivnim učinkom, od 1. siječnja 2021.,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

Opće Odredbe

Članak 1.

Predmet

Ovom se Uredbom uspostavlja Program Unije za borbu protiv prijevара („Program”) tijekom trajanja višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027.

Njome se određuju ciljevi Programa, proračun za razdoblje 2021.–2027., oblici financiranja sredstvima Unije i pravila za pružanje tog financiranja.

Članak 2.

Ciljevi Programa

1. Opći su ciljevi Programa:

- (a) zaštita financijskih interesa Unije;
- (b) potpora uzajamnoj pomoći među upravnim tijelima država članica i suradnji potonjih tijela s Komisijom radi osiguravanja pravilne primjene propisâ o carinskim i poljoprivrednim pitanjima.

2. Specifični su ciljevi Programa:

- (a) sprečavanje i suzbijanje prijevара, korupcije i bilo kojih drugih nezakonitih aktivnosti koje utječu na financijske interese Unije;
- (b) potpora izvješćivanju o nepravilnostima, među ostalim i o prijevarama, kada je riječ o sredstvima u okviru podijeljenog upravljanja i sredstvima pretprijetne pomoći iz proračuna Unije;
- (c) osiguravanje alatâ za razmjenu informacija i potporu operativnim aktivnostima u području uzajamne administrativne pomoći u carinskim i poljoprivrednim pitanjima.

Članak 3.

Proračun

1. Financijska omotnica za provedbu Programa za razdoblje 2021.–2027. iznosi 181,207 milijuna EUR u tekućim cijenama.

2. Okvirna raspodjela iznosa iz stavka 1.:

- (a) 114,207 milijuna EUR za cilj iz članka 2. stavka 2. točke (a);
- (b) 7 milijuna EUR za cilj iz članka 2. stavka 2. točke (b);
- (c) 60 milijuna EUR za cilj iz članka 2. stavka 2. točke (c).

3. Do 2 % iznosa iz stavka 1. može se upotrijebiti za tehničku i administrativnu pomoć u vezi s provedbom Programa, kao što su aktivnosti pripreme, praćenja, kontrole, revizije i evaluacije, uključujući korporativne sustave informacijske tehnologije. Nadalje, okvirnom raspodjelom iz stavka 2. točke (a) mora se na odgovarajući način uzeti se u obzir činjenica da je Program jedini program Unije koji se odnosi na rashodovnu stranu kada je riječ o zaštiti financijskih interesa Unije.

Članak 4.

Treće zemlje pridružene Programu

Program je otvoren je za sudjelovanje sljedećih trećih zemalja:

- (a) članica Europskog udruženja slobodne trgovine koje su članice Europskoga gospodarskog prostora, u skladu s uvjetima utvrđenima u Sporazumu o Europskom gospodarskom prostoru;

- (b) zemalja pristupnica, zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;
- (c) zemalja obuhvaćenih europskom politikom susjedstva, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;
- (d) ostalih trećih zemalja, u skladu s uvjetima utvrđenima u posebnom sporazumu o sudjelovanju određene treće zemlje u bilo kojem programu Unije pod uvjetom da se tim sporazumom:
- i. osigurava pravedna ravnoteža u pogledu doprinosâ treće zemlje koja sudjeluje u programima Unije i koristi za tu treću zemlju;
  - ii. utvrđuju uvjeti za sudjelovanje u programima, uključujući izračun financijskih doprinosa za pojedinačne programe, i administrativnim troškovima tih programa;
  - iii. trećoj zemlji ne dodjeljuje ovlast za donošenje odluka u pogledu programa Unije;
  - iv. jamče prava Unije da osigura dobro financijsko upravljanje i štiti svoje financijske interese.

Doprinosi iz prvog stavka točke (d) podtočke ii. čine namjenske prihode u skladu s člankom 21. stavkom 5. Financijske uredbe.

Članak 5.

Provedba i oblici financiranja sredstvima Unije

1. Program se provodi u okviru izravnog upravljanja u skladu s Financijskom uredbom ili neizravnog upravljanja s tijelom iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) Financijske uredbe.
2. Programom se može pružiti financiranje u bilo kojem od oblika utvrđenih u Financijskoj uredbi, posebice u obliku bespovratnih sredstava i nabave te u obliku nadoknade putnih troškova i troškova boravka kako je predviđeno u članku 238. Financijske uredbe.
3. Programom se može pružiti financiranje za djelovanja koja se provode u skladu s Uredbom (EZ) br. 515/97, posebno za pokrivanje vrsta troškova iz okvirnog popisa iz Priloga I. ovoj Uredbi.
4. Ako djelovanje koje se podupire uključuje nabavu opreme, Komisija prema potrebi uspostavlja koordinacijski mehanizam radi osiguravanja učinkovitosti i interoperabilnosti sve opreme kupljene uz potporu iz programa Unije.

Članak 6.

Zaštita financijskih interesa Unije

Ako treća zemlja sudjeluje u Programu prema odluci donesenoj na temelju međunarodnog sporazuma ili sudjeluje na temelju bilo kojeg drugog pravnog instrumenta, ta treća zemlja odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu dodjeljuje potrebna prava i potreban pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti. Kada je riječ o OLAF-u, takva prava uključuju pravo provedbe istraga, među ostalim provjera i inspekcija na terenu, kako je predviđeno u Uredbi (EU, Euratom) br. 883/2013.

POGLAVLJE II.

Bespovratna Sredstva

Članak 7.

Bespovratna sredstva

Bespovratna sredstva u okviru Programa dodjeljuju se te se njima upravlja u skladu s glavom VIII. Financijske uredbe.

*Članak 8.***Sufinanciranje**

Stopa sufinanciranja za bespovratna sredstva koja se dodjeljuju u okviru Programa ne smije premašiti 80 % prihvatljivih troškova. Svako financiranje koje premašuje tu gornju granicu odobrava se samo u iznimnim i propisno opravdanim slučajevima, utvrđenima u programima rada iz članka 11., i takvo financiranje ne smije premašiti 90 % prihvatljivih troškova.

*Članak 9.***Prihvatljiva djelovanja**

1. Za financiranje su prihvatljiva samo djelovanja kojima se provode ciljevi iz članka 2.
2. Ne dovodeći u pitanje bilo koje drugo djelovanje predviđeno u programima rada iz članka 11., sljedeća djelovanja mogu se smatrati prihvatljivima za financiranje:
  - (a) pružanje tehničkog znanja, specijalizirane i tehnički napredne opreme i djelotvornih alata informacijske tehnologije kojima se jača transnacionalna i multidisciplinarna suradnja te suradnja s Komisijom;
  - (b) poticanje razmjene zaposlenika za specifične projekte, osiguravanje potrebne potpore i olakšavanje istraga, osobito uspostavom zajedničkih istražiteljskih timova i prekograničnih operacija;
  - (c) pružanje tehničke i operativne potpore nacionalnim istragama, osobito carinskim tijelima i tijelima za izvršavanje zakonodavstva, radi jačanja borbe protiv prijevara i drugih nezakonitih aktivnosti;
  - (d) izgradnja kapaciteta informacijske tehnologije u državama članicama i trećim zemljama, povećanje razmjene podataka te razvoj i osiguravanje alatâ informacijske tehnologije za istrage i praćenje obavještajnog rada;
  - (e) organizacija specijaliziranog osposobljavanja, radionica o analizi rizika, konferencija i studija s ciljem poboljšanja suradnje i koordinacije među službama koje se bave zaštitom financijskih interesa Unije;
  - (f) sva ostala djelovanja predviđena programima rada iz članka 11., potrebna za ostvarenje općih i specifičnih ciljeva predviđenih u članku 2.
3. Ako djelovanje koje treba podupirati uključuje nabavu opreme, Komisija osigurava da je financirana oprema primjerena u svrhu pružanja doprinosa zaštiti financijskih interesa Unije.

*Članak 10.***Prihvatljivi subjekti**

1. Osim kriterija utvrđenih u članku 197. Financijske uredbe primjenjuju se kriteriji prihvatljivosti utvrđeni u stavku 2. ovog članka.
2. U okviru Programa prihvatljivi su sljedeći subjekti:
  - (a) tijela javne vlasti koja mogu doprinijeti ostvarenju nekog od ciljeva iz članka 2. i imaju poslovni nastan u:
    - i. državi članici ili prekomorskoj zemlji ili području koje je s njom povezano;
    - ii. trećoj zemlji pridruženoj Programu; ili
    - iii. trećoj zemlji navedenoj u programu rada pod uvjetima navedenima u stavku 3.;

(b) istraživačke i obrazovne ustanove i neprofitni subjekti koji mogu doprinijeti ostvarenju ciljeva iz članka 2., pod uvjetom da najmanje godinu dana imaju poslovni nastan i djeluju u:

- i. državi članici;
- ii. trećoj zemlji pridruženoj Programu; ili
- iii. trećoj zemlji navedenoj u programu rada pod uvjetima navedenima u stavku 3.;

(c) svaki pravni subjekt osnovan u skladu s pravom Unije ili svaka međunarodna organizacija.

3. Subjekti iz stavka 2. s poslovnim nastanom u trećoj zemlji koja nije pridružena Programu iznimno su prihvatljivi u okviru Programa ako je to potrebno radi ostvarenja ciljeva određenog djelovanja. Takvi subjekti u načelu snose troškove svojeg sudjelovanja, osim u slučajevima koji su propisno opravdani u programu rada.

POGLAVLJE III.

Programiranje, Praćenje i Evaluacija

Članak 11.

Program rada

Komisija radi provedbe Programa donosi programe rada iz članka 110. Financijske uredbe.

Članak 12.

Praćenje i izvješćivanje

1. Pokazatelji za izvješćivanje o napretku Programa prema ostvarenju općih i specifičnih ciljeva utvrđenih u članku 2. navedeni su u Prilogu II.

2. Kako bi osigurala djelotvornu procjenu napretka Programa prema ostvarenju njegovih ciljeva, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 14. kako bi izmijenila Prilog II. u pogledu pokazatelja, kada se to smatra potrebnim, te kako bi dopunila ovu Uredbu odredbama o uspostavi okvira za praćenje i evaluaciju.

3. Komisija jednom godišnje, u okviru svojeg godišnjeg izvješća o zaštiti financijskih interesa Unije – borba protiv prijevara, izvješćuje Europski parlament i Vijeće o uspješnosti Programa.

U okviru rasprava o tome Europski parlament može davati preporuke za godišnji program rada. Komisija na odgovarajući način uzima u obzir te preporuke.

4. Sustavom za izvješćivanje o uspješnosti osigurava se da se podaci za praćenje provedbe i rezultata Programa prikupljaju učinkovito, djelotvorno i pravodobno. U tu svrhu uvode se razmjerni zahtjevi u pogledu izvješćivanja za primatelje sredstava Unije te, prema potrebi, za države članice.

Članak 13.

Evaluacija

1. Komisija pri provedbi evaluacija osigurava da se evaluacija provodi neovisno, objektivno i pravodobno te da osobe ili subjekti koji provode evaluaciju mogu obavljati svoj posao bez bilo kakvog pokušaja da se na njih utječe.

2. Međuevaluacija Programa provodi se nakon što bude dostupno dovoljno informacija o njegovoj provedbi, a najkasnije četiri godine nakon početka provedbe Programa.

3. Na kraju provedbe Programa, a najkasnije četiri godine nakon završetka razdoblja navedenog u članku 1. Komisija provodi završnu evaluaciju Programa.

4. Komisija dostavlja zaključke evaluacija i svoje primjedbe Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija i Revizorskom sudu te ih objavljuje na internetskim stranicama Komisije.

Članak 14.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 12. stavka 2. dodjeljuje se Komisiji do 31. prosinca 2028.

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 12. stavka 2. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 12. stavka 2. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

POGLAVLJE IV.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 15.

Informiranje, komunikacija i vidljivost

1. Osim ako postoji rizik od ugrožavanja djelotvorne provedbe operativnih aktivnosti u području borbe protiv prijevara i u području carina, primatelji sredstava Unije priznaju podrijetlo i osiguravaju vidljivost tih sredstava, posebice pri promicanju djelovanja i njihovih rezultata, pružanjem koherentnih, djelotvornih i razmjernih ciljanih informacija različitoj publici, među ostalim medijima i javnosti.
2. Komisija redovito provodi informacijska i komunikacijska djelovanja povezana s Programom, na djelovanja poduzeta na temelju Programa i na postignute rezultate. Financijska sredstva dodijeljena Programu također doprinose institucijskom priopćavanju političkih prioriteta Unije, ako se ti prioriteti odnose na ciljeve iz članka 2.

Članak 16.

Izmjena Uredbe (EZ) br. 515/97

U članku 42.a Uredbe (EZ) br. 515/97 brišu se stavci 1. i 2.

Članak 17.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EU) br. 250/2014 stavlja se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2021.

Članak 18.

Prijelazne odredbe

1. Ova Uredba ne utječe na nastavak ili izmjenu djelovanja započelih na temelju Uredbe (EU) br. 250/2014 i članka 42.a Uredbe (EZ) br. 515/97, koji se nastavljaju primjenjivati na ta djelovanja do njihova zaključenja.
2. Iz financijske omotnice za Program mogu se također pokriti troškovi tehničke i administrativne pomoći koji su potrebni radi osiguravanja prijelaza između Programa i mjera donesenih na temelju Uredbe (EU) br. 250/2014 i članka 42.a Uredbe (EZ) br. 515/97.
3. U skladu s člankom 193. stavkom 2. drugim podstavkom točkom (a) Financijske uredbe, u propisno opravdanim slučajevima navedenima u odluci o financiranju i tijekom ograničenog razdoblja, djelovanja koja se podupiru u okviru ove Uredbe i s njima povezani troškovi mogu se smatrati prihvatljivima od 1. siječnja 2021. čak i ako su ta djelovanja provedena i ti troškovi nastali prije podnošenja zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava.

*Članak 19.***Stupanje na snagu i primjena**

Ova Uredba stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2021.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 29. travnja 2021.

Za Europski parlament

Predsjednik

D.M. SASSOLI

Za Vijeće

Predsjednik

A.P. ZACARIAS

PRILOG I.

OKVIRNI POPIS TROŠKOVA IZ ČLANKA 5. STAVKA 3.

Okvirni popis vrsta troškova koji će se financirati iz Programa za djelovanja provedena u skladu s Uredbom (EZ) br. 515/97:

- (a) troškovi postavljanja i održavanja trajne tehničke infrastrukture kojom se državama članicama stavljaju na raspolaganje logistički resursi, resursi za automatizaciju uredskih poslova i resursi informacijske tehnologije kako bi se koordinirali zajednički carinski postupci i druge operativne aktivnosti;
- (b) naknada putnih troškova i troškova boravka te, prema potrebi, eventualnih drugih naknada ili plaćanja isplaćenih predstavnicima država članica i, prema potrebi, predstavnicima trećih zemalja, koji sudjeluju u misijama Unije, u zajedničkim carinskim akcijama koje organizira Komisija ili koje se organiziraju zajedno s Komisijom, te u tečajevima osposobljavanja, na *ad hoc* sastancima te na pripremnim i evaluacijskim sastancima za upravne istrage ili operativna djelovanja koje provode države članice, ako ih organizira Komisija ili ako se organiziraju zajedno s Komisijom;
- (c) troškovi povezani s nabavom, proučavanjem, razvojem i održavanjem računalne infrastrukture (hardver), softvera i posebnih mrežnih priključaka te s povezanim uslugama opskrbe, potpore i osposobljavanja u svrhu provedbe djelovanja predviđenih u Uredbi (EZ) br. 515/97, a posebno djelovanja povezanih sa sprečavanjem i suzbijanjem prijevara;
- (d) troškovi povezani s pružanjem informacija i troškovi s time povezanih djelovanja, kojima se omogućuje pristup informacijama, podacima i izvorima podataka u svrhu provedbe djelovanja predviđenih u Uredbi br. (EZ) 515/97, a posebno djelovanja povezanih sa sprečavanjem i suzbijanjem prijevara;
- (e) troškovi povezani s uporabom carinskog informacijskog sustava, koji su predviđeni u instrumentima donesenima na temelju članka 87. UFEU-a, a posebno u Odluci 2009/917/PUP, u mjeri u kojoj je tim instrumentima predviđeno da te troškove snosi opći proračun Unije;
- (f) troškovi povezani s nabavom, proučavanjem, razvojem i održavanjem Unijinih komponenata zajedničke komunikacijske mreže koja se upotrebljava za potrebe iz točke (c).

PRILOG II.

POKAZATELJI ZA PRAĆENJE PROGRAMA

Program će se pomno pratiti na temelju skupa pokazatelja namijenjenih mjerenju razine ostvarenja općih i specifičnih ciljeva Programa te s ciljem smanjenja administrativnog opterećenja i troškova na najmanju moguću mjeru. U tu će se svrhu prikupljati podaci u vezi sa sljedećim skupom ključnih pokazatelja:

Specifični cilj br. 1: sprečavanje i suzbijanje prijevара, korupcije i bilo kojih drugih nezakonitih aktivnosti koje utječu na financijske interese Unije.

Pokazatelj br. 1: potpora sprečavanju i suzbijanju prijevара, korupcije i bilo kojih drugih nezakonitih aktivnosti koje utječu na financijske interese Unije mjerena:

1.1.: stopom zadovoljstva aktivnostima koje se organiziraju u okviru Programa i iz njega se (su)financiraju;

1.2.: postotkom država članica koje iz Programa svake godine primaju potporu.

Specifični cilj br. 2: potpora izvješćivanju o nepravilnostima, među ostalim i o prijevarama, kada je riječ o sredstvima u okviru podijeljenog upravljanja i sredstvima pretprijetne pomoći iz proračuna Unije.

Pokazatelj br. 2: stopa zadovoljstva korisnika uporabom IMS-a.

Specifični cilj br. 3: osiguravanje alatâ za razmjenu informacija i potporu operativnim aktivnostima u području uzajamne administrativne pomoći u carinskim i poljoprivrednim pitanjima.

Pokazatelj br. 3: broj slučajeva u kojima su dostavljene informacije o uzajamnoj pomoći i broj poduprtih aktivnosti povezanih s uzajamnom pomoći.

ISSN 1977-0847 (elektroničko izdanje)
ISSN 1725-0596 (tiskano izdanje)

Ured za publikacije Europske unije
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR